

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต

ปริญญา

บริหารธุรกิจ

บริหารธุรกิจ

สาขา

คณะ

เรื่อง การเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO
ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่ม SET 100
Disclosures on COSO Enterprise Risk Management Framework of the Listed
Companies in the Stock Exchange of Thailand in SET 100

นามผู้วิจัย นางสาวศุภมาส หอมตระกูล

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขวัญสกุล เต็งอำนาจ, Ph.D.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(รองศาสตราจารย์จินดา ชันทอง, D.B.A.)

ประธานสาขาวิชา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทรงพร หาญสันติ, D.B.A.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์กัญญา ชีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO
ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่ม SET 100

Disclosures on COSO Enterprise Risk Management Framework of the
Listed Companies in the Stock Exchange of Thailand in SET 100

โดย

นางสาวศุภมาส หอมตระกูล

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
พ.ศ. 2555

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศุภมาส หอมตระกูล 2555: การเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่ม SET 100
ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขวัญสกุล เต็งอำนาจ, Ph.A.
136 หน้า

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา การเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO กับขนาดของบริษัท และผลการดำเนินงาน และการเปิดเผยดังกล่าวจำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม โดยข้อมูลที่ศึกษาจะรวบรวมจากรายงานประจำปี ในกลุ่ม SET 100 ประจำปี 2553 โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาของข้อมูลโดยประยุกต์จากกรอบแนวคิดการบริหารความเสี่ยงของ COSO และใช้การทดสอบและการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ

ผลการวิจัยพบว่า บริษัทมีการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO อยู่ในระดับการเปิดเผยน้อย โดยองค์ประกอบของกรอบแนวคิดการบริหารความเสี่ยงที่มีการเปิดเผยในระดับดีมีเพียงกิจกรรมการควบคุม และสภาพแวดล้อมภายในองค์กรที่ระดับพอใช้เท่านั้น ส่วนการกำหนดวัตถุประสงค์ การระบุเหตุการณ์ การประเมินความเสี่ยง การตอบสนองต่อความเสี่ยง สารสนเทศและการสื่อสาร การติดตามผลมีการเปิดเผยในระดับน้อยถึงน้อยมาก โดยการศึกษาความสัมพันธ์ พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO กับขนาดของบริษัท ที่พิจารณาจากมูลค่าสินทรัพย์รวม และรายได้จากการขาย มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ดังนั้น บริษัทที่มีขนาดใหญ่จะมีการเปิดเผยที่ดีกว่าบริษัทที่มีขนาดเล็ก และพบว่าอุตสาหกรรมที่แตกต่างกันจะมีระดับการเปิดเผยที่แตกต่างกัน โดยในภาพรวมอุตสาหกรรมบริการ และอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง มีการเปิดเผยระดับน้อยมาก และข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยครั้งนี้ บริษัทควรมีการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงให้เพิ่มมากขึ้นและครอบคลุมองค์ประกอบของการบริหารความเสี่ยงของ COSO

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

Supamas Homtragoon 2012: Disclosures on COSO Enterprise Risk Management Framework of the Listed Companies in the Stock Exchange of Thailand in SET 100. Master of Business Administration, Major Field: Business Administration,. Faculty of Business Administration. Thesis Advisor: Assistant Professor Kwuansakool Thengammnuay, Ph.D. 136 pages.

This research aimed to study the disclosures on the COSO enterprise risk management framework of the listed companies in the Stock Exchange of Thailand and furthermore to assess the relationship between the size of company and the operation of the company as to reveal the dissimilarities in the disclosures by type of industry. The data in this study included the annual report of the SET 100 Index in 2010. The data and application the COSO enterprise risk management framework were analyzed and testing based on the static and multiple regression analysis.

The results found the company to have announced the disclosures on COSO enterprise risk management framework on a level of low disclosure. The COSO enterprise risk management framework was revealed to appropriately disclose the control activities; however the internal environment disclosure was revealed to be merely satisfactory. Furthermore, objective setting, event identification, risk assessment, risk response, information & communication, as well as monitoring disclosures were assessed to only attain very low levels. The relationship between disclosures on COSO enterprise risk management framework and the size of company, which was evaluated by a proxy of the total assets and sale, was found to be in a positive relationship, as such large companies are more revealed than the small companies. Moreover, the results found the levels of risk disclosure to be more likely to differ among dissimilar industries. The industry group assessed is in the property and construction sector and its services were found to be at levels of less disclosure. The findings of the present research suggest the company to increase its disclosure practice and thus to cover the COSO enterprise risk management.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงยิ่งของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญสกุล เต็งอำนวยการ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ ดร.จินดา ชันทอง กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม และรองศาสตราจารย์ ดร.ศศิวิมล มีอำพล ประธานการสอบ ที่กรุณาให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา ตลอดจนให้ความช่วยเหลือแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในการจัดทำ วิทยานิพนธ์จนกระทั่งเสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณไว้เป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชา ความรู้ ตั้งแต่อดีตจนถึง ปัจจุบัน รวมถึงผู้เขียนตำรา เอกสารบทความต่างๆ ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและนำมาอ้างอิงในการ วิจัยครั้งนี้ และขอขอบคุณเพื่อนๆ ทุกคนที่ให้กำลังใจและคอยช่วยเหลือแก่ผู้วิจัย รวมทั้งบุคลากร และเจ้าหน้าที่คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่ได้อำนวยความสะดวกในการจัดทำ วิทยานิพนธ์

ในการวิจัยครั้งนี้จะสำเร็จลุล่วงไม่ได้ หากขาดกำลังใจที่สำคัญในการฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ จึงขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา และทุกคนในครอบครัว หอมตระกูล ที่คอยให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนด้านการเรียน และเป็นกำลังใจให้ตลอดมา

คุณค่าพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

ศุภมาส หอมตระกูล

มีนาคม 2555

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(7)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
นิยามศัพท์	5
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	6
แนวคิดและทฤษฎี	6
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	40
กรอบแนวคิดการวิจัย	60
สมมติฐานการวิจัย	63
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	65
วิธีการเก็บข้อมูล	65
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	70
บทที่ 4 ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์	73
ผลการวิจัย	73
ข้อวิจารณ์	101
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	104
สรุปผลการวิจัย	104
ข้อเสนอแนะ	106
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	108

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก	113
ภาคผนวก ก แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1)	114
ภาคผนวก ข แบบประเมินผลที่ใช้ในการวิจัยเรื่อง การเปิดเผย การบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	119
ภาคผนวก ค คะแนน ดัชนีการเปิดเผย และระดับการเปิดเผยการบริหาร ความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจด ทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในกลุ่ม SET 100	126
ภาคผนวก ง การตรวจสอบเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ	129
ประวัติการศึกษา และการทำงาน	136

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ความแตกต่างระหว่างกรอบแนวคิดการควบคุมภายในและกรอบแนวคิดการบริหารความเสี่ยง	14
2	สรุปผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	46
3	จำนวนบริษัท ร้อยละ ในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรม	66
4	ร้อยละและระดับการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO	74
5	จำนวน ร้อยละและระดับการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO องค์ประกอบที่ 1 สภาพแวดล้อมภายในองค์กร (Internal Environment)	75
6	จำนวน ร้อยละและระดับการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO องค์ประกอบที่ 2 การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective Setting)	76
7	จำนวน ร้อยละและระดับการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO องค์ประกอบที่ 3 การระบุเหตุการณ์ (Event Identification)	78
8	จำนวน ร้อยละและระดับการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO องค์ประกอบที่ 4 การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)	79

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
9	จำนวน ร้อยละและระดับการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO องค์ประกอบที่ 5 การตอบสนองความเสี่ยง (Risk Response)	80
10	จำนวนร้อยละและระดับการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO องค์ประกอบที่ 6 กิจกรรมควบคุม (Control Activities)	81
11	จำนวน ร้อยละและระดับการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO องค์ประกอบที่ 7 สารสนเทศและการสื่อสาร (Information & Communication)	82
12	จำนวน ร้อยละและระดับการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO องค์ประกอบที่ 8 การติดตามผล (Monitoring)	83
13	จำนวนและร้อยละของบริษัทที่มีการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ครบทั้ง 8 องค์ประกอบ	84
14	จำนวนและร้อยละของบริษัทที่มีการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ครบในแต่ละองค์ประกอบ	84
15	จำนวนและร้อยละของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและระดับการเปิดเผย	85
16	จำนวนและร้อยละของประเภทของความเสี่ยงที่บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีการเปิดเผย	86

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
17	จำนวนและร้อยละของการเปิดเผยความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ที่บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีการเปิดเผย	87
18	จำนวนและร้อยละของการเปิดเผยความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงานที่บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีการเปิดเผย	88
19	จำนวนและร้อยละของการเปิดเผยความเสี่ยงด้านการรายงานที่บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีการเปิดเผย	89
20	จำนวนและร้อยละของการเปิดเผยความเสี่ยงด้านกฎระเบียบที่บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยรายงาน	90
21	ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียนกับขนาดของบริษัท (มูลค่าสินทรัพย์รวม) และผลการดำเนินงานของบริษัท	91
22	ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียน กับขนาดของบริษัท (รายได้จากการขาย) และผลการดำเนินงานของบริษัท	93
23	สรุปผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียนกับขนาดของบริษัท และผลการดำเนินงานของบริษัท	95

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
24	ดัชนีการเปิดเผยข้อมูล ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ และระดับการเปิดเผยของคะแนนการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม	97
25	การเปรียบเทียบการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO จำแนกตามอุตสาหกรรม	98
ตารางผนวกที่		
1	คะแนน ดัชนีการเปิดเผย ร้อยละและระดับการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในกลุ่ม SET 100	127
2	การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของดัชนีการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO	135

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	วิวัฒนาการของการบริหารความเสี่ยง	9
2	กรอบแนวคิดการควบคุมภายในและแนวคิดการบริหารความเสี่ยง ของ COSO	13
3	ส่วนประกอบของการบริหารความเสี่ยงขององค์กรตามกรอบแนวคิด ของ COSO	16
4	ปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จในการบริหารความเสี่ยง	31
5	กรอบแนวคิดการวิจัย	62
ภาพผนวกที่		
1	Histogram ของค่าความคลาดเคลื่อน การเปิดเผยการบริหารความเสี่ยง ตามกรอบแนวคิดของ COSO กับขนาดของบริษัท (มูลค่าสินทรัพย์รวม) ผลการดำเนินงานของบริษัท	130
2	Histogram ของค่าความคลาดเคลื่อนการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยง ตามกรอบแนวคิดของ COSO กับขนาดของบริษัท (รายได้จากการขาย) ผลการดำเนินงานของบริษัท	131
3	Normal Probability Plot Histogram ของค่าความคลาดเคลื่อนการ เปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO กับขนาด ของบริษัท (มูลค่าสินทรัพย์รวม) ผลการดำเนินงานของบริษัท	132

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพผนวกที่		หน้า
4	Normal Probability Plot ของค่าคลาดเคลื่อนการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO กับขนาดของบริษัท (รายได้จากการขาย) ผลการดำเนินงานของบริษัท	132
5	Scatter Plot การเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO กับขนาดของบริษัท (มูลค่าสินทรัพย์รวม) ผลการดำเนินงานของบริษัท	133
6	Scatter Plot การเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO กับขนาดของบริษัท (รายได้จากการขาย) ผลการดำเนินงานของบริษัท	134

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันระบบการค้าที่ไร้พรมแดน ธุรกิจต่างต้องเผชิญกับการแข่งขันและการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว เช่น ความผันผวนทางเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงทางสภาพแวดล้อม เทคโนโลยี สังคมและการเมือง ทำให้การดำเนินธุรกิจไม่ว่าจะมีขนาดใหญ่หรือขนาดเล็กก็ย่อมหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะประสบปัญหาการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากความไม่แน่นอนต่างๆ ทั้งจากภายในและภายนอกองค์กร ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อการทำงานและความสำเร็จขององค์กร ซึ่งเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นอาจจะส่งผลกระทบต่อทั้งในแง่ดี หรือผลเสียต่อธุรกิจได้ ขึ้นอยู่กับบริษัทจะสามารถปรับตัวได้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหรือไม่ ซึ่งบางครั้งก็ส่งผลกระทบ หากบริษัทไม่สามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ ความไม่แน่นอนทางธุรกิจนี้เปรียบเสมือนดาบสองคม คือ อาจก่อให้เกิดผลลัพธ์ในทางบวก ซึ่งเป็นการให้โอกาสแก่ธุรกิจ หรืออาจก่อให้เกิดผลลัพธ์ในทางลบ ซึ่งถือว่าเป็นความเสี่ยง (ไพรัชวอเตอร์เฮาส์คูเปอร์ส, 2547) ดังนั้นความไม่แน่นอนที่เกิดขึ้นจึงเป็นได้ทั้งความเสี่ยง และโอกาส

การบริหารความเสี่ยงเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยป้องกัน รักษา และส่งเสริมให้องค์กรสามารถบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับองค์กร (กรอบโครงสร้างการบริหารความเสี่ยงขององค์กรเชิงบูรณาการ : บทสรุปสำหรับผู้บริหารและกรอบโครงสร้าง, 2551) ซึ่งการบริหารความเสี่ยงเป็นเครื่องมือทางการบริหารใหม่ที่สำคัญ เพื่อสร้างความมั่นใจในการบริหารความเสี่ยงในยุคการค้าเสรี ที่มีการแข่งขันและความไม่แน่นอนเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงจากสภาพแวดล้อมและเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว (อุษณา ภัทรมนตรี, 2552) ในปัจจุบันการบริหารความเสี่ยงจึงมีความสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจมากขึ้น ในการช่วยให้สามารถบริหารโอกาสและควบคุมความเสี่ยง ซึ่งบริษัทต่างตระหนักถึงความเสี่ยงต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นและมีผลกระทบต่อบริษัท การบริหารความเสี่ยงจึงเป็นกระบวนการพิจารณาความเสี่ยงของบริษัทว่ามีโอกาสที่จะเกิดขึ้น และมีผลกระทบมากน้อยอย่างไรต่อบริษัท และสามารถจัดการความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่บริษัทสามารถยอมรับได้อย่างไร

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้ตระหนักในความสำคัญของการบริหารความเสี่ยง โดยเชื่อว่า หากบริษัทมีการวางกรอบโครงสร้างและแนวทางการปฏิบัติในการบริหารความเสี่ยง อย่างมีประสิทธิภาพแล้วย่อมสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่องค์กร อันจะเป็น ประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้เสียขององค์กรและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ดังนั้น ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจึงได้เล็งเห็นถึงความสำคัญจึงได้กำหนดให้การบริหารความเสี่ยงเป็นส่วนหนึ่งของ ระบบการกำกับดูแลกิจการที่ดี (กรอบโครงสร้างการบริหารความเสี่ยงขององค์กรเชิงบูรณาการ : แนวทางการปฏิบัติ, 2551)

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้กำหนดให้บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจะต้องมีการรายงานความเสี่ยงของบริษัท ซึ่งจะแสดงอยู่ภายใต้หัวข้อ “ปัจจัยความเสี่ยง (Risk Factor)” ในแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) ซึ่งวัตถุประสงค์สำคัญของ หัวข้อนี้ คือ เพื่อให้ผู้ลงทุนได้รับทราบความเสี่ยงในการลงทุนที่สำคัญ และขณะเดียวกันก็ช่วยให้ บริษัทสามารถใช้คุ้มครองตัวเองจากการถูกฟ้องร้อง หรือเรียกร้องจากผู้ลงทุน หากผลการดำเนินงานของบริษัทไม่เป็นไปตามที่คาดหมายไว้ด้วย ดังนั้น บริษัทจึงควรเปิดเผยปัจจัยความเสี่ยง ที่สำคัญของบริษัทให้ครบถ้วนชัดเจน (คำอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลตามมาตรา 56, 2540) อย่างไรก็ตาม การเปิดเผยความเสี่ยงของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย นั้น ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยไม่ได้บังคับในรายละเอียดของการเปิดเผยความเสี่ยงของ บริษัทจดทะเบียน แต่ได้มีแนวทางแนะนำให้บริษัทเปิดเผยความเสี่ยงที่อาจมีผลต่อธุรกิจ โดย อธิบายลักษณะความเสี่ยง เหตุการณ์ที่เป็นสาเหตุของความเสี่ยง ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งบริษัท ควรจะเปิดเผยข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน ชัดเจน และเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้ข้อมูล

ดังนั้น การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยงของบริษัทจึงเป็นส่วนหนึ่งของข้อมูลที่มีความสำคัญมากต่อผู้ใช้งบการเงิน หรือผู้ที่มีส่วนได้เสียต่างๆ ของบริษัทในการนำข้อมูลเกี่ยวกับ ความเสี่ยงของบริษัทมาใช้ประกอบการตัดสินใจ และการเปิดเผยความเสี่ยงของบริษัทยังเป็นการ สร้างความโปร่งใสให้กับบริษัท สร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ใช้งบการเงิน และผู้มีส่วนได้เสียของ บริษัท และเป็นการส่งเสริมให้มีการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทด้วย ดังนั้น ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจึงได้มีการส่งเสริมให้บริษัทมีการบริหารความเสี่ยงและมีการเปิดเผยข้อมูล เกี่ยวกับความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับบริษัท

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับการเปิดเผยความเสี่ยงของบริษัท พบว่า ข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยง เป็นข้อมูลส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญซึ่งตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้กำหนดให้บริษัทจด

ทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจะต้องมีการเปิดเผยข้อมูลความเสี่ยงของบริษัท และงานวิจัยในอดีตส่วนใหญ่ที่ศึกษาเรื่องการเปิดเผยข้อมูลด้านความเสี่ยง พบว่า การเปิดเผยความเสี่ยงของบริษัทมีระดับการเปิดเผยความเสี่ยงที่น้อยมาก (Beretta and Bozzolan, 2004; พรพิพัฒน์ จูฑา, 2548; อังคณา แก้วประภา, 2553) ซึ่งตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้ส่งเสริมให้บริษัทมีการบริหารความเสี่ยงและเปิดเผยความเสี่ยงของบริษัท ดังนั้นจึงต้องการศึกษาการบริหารความเสี่ยงของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยการพิจารณาเนื้อหาที่มีการเปิดเผยเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO (Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission) ว่ามีความครบถ้วน สมบูรณ์ เหมาะสมหรือไม่ และปัจจัยความเสี่ยงของบริษัท

บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์มักจะมีขนาดบริษัทที่แตกต่างกันจึงส่งผลให้การเปิดเผยข้อมูลมีความแตกต่างกัน ดังนั้นขนาดของบริษัทจึงมีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยความเสี่ยง (Linsley and Shrivs, 2006; พรพิพัฒน์ จูฑา, 2548; ธนเกียรติ พรพิพัฒน์พงศ์, 2549; อังคณา แก้วประภา, 2003) ซึ่งจากงานวิจัยในอดีตพบว่า บริษัทที่มีขนาดใหญ่จะมีการเปิดเผยข้อมูลมากกว่าบริษัทขนาดเล็ก เนื่องจากบริษัทขนาดใหญ่จะมีผู้มีส่วนได้เสียจำนวนมาก จึงต้องมีความรับผิดชอบในการเปิดเผยข้อมูล (Linsley and Shrivs, 2006) และบริษัทขนาดใหญ่ยังต้องแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อรักษาชื่อเสียงของบริษัทที่ถูกจับตามองมากกว่าบริษัทขนาดเล็ก (Zoysa and Wijewardena, 2003) จึงทำให้ขนาดของบริษัทมีอิทธิพลต่อการเปิดเผยข้อมูล (Lang and Lundholm, 1993) และพบว่าผลการดำเนินงานของบริษัทมีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยความเสี่ยง เนื่องจากบริษัทที่มีผลการดำเนินงานที่ดี มักจะมีการเปิดเผยข้อมูลมากกว่าบริษัทที่มีผลการดำเนินงานไม่ดี (Lang and Lundholm, 1993) ซึ่งผู้บริหารมักจะมีการสนับสนุนให้มีการเปิดเผยที่มาก เพื่อเป็นการสร้างมูลค่าให้แก่ผู้ถือหุ้น (พรพิพัฒน์ จูฑา, 2548) และบริษัทที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมที่แตกต่างกันจะมีระดับการเปิดเผยข้อมูลที่แตกต่างกัน (Beretta and Bozzolan, 2004; พรพิพัฒน์ จูฑา, 2548; โชติญาณ หิตะพงศ์, 2549) เนื่องจากสภาพแวดล้อมและการแข่งขันที่แตกต่างกัน

การศึกษาในครั้งนี้ จึงต้องการศึกษาการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และปัจจัยความเสี่ยงของบริษัท ซึ่งตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้มีการส่งเสริมให้บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีการบริหารความเสี่ยงและมีเปิดเผยความเสี่ยง ดังนั้นจึงต้องการศึกษาการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยการ

บริหารความเสี่ยงของบริษัทกับขนาดบริษัทและผลการดำเนินงาน และเปรียบเทียบการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงของบริษัทที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมที่แตกต่างกัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกับขนาดของบริษัท และผลการดำเนินงานของบริษัท
3. เพื่อศึกษาการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ มีขอบเขตของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่ม SET 100 Index (จัดลำดับระหว่างวันที่ 1 กรกฎาคม 2553 ถึง 31 ธันวาคม 2553) เนื่องจากเป็นกลุ่มหลักทรัพย์ที่มีขนาดใหญ่มีมูลค่าตามราคาตลาด (Market Capitalization) สูง เป็นบริษัทที่มีผู้ถือหุ้นเกี่ยวข้องจำนวนมาก และมีการซื้อขาย สภาพคล่องสูงอย่างสม่ำเสมอ ดังนั้นจึงนำบริษัทในกลุ่ม SET 100 Index มาเป็นกลุ่มประชากรในการวิจัย เนื่องจากกลุ่มประชากรในกลุ่ม SET 100 เป็นกลุ่มบริษัทที่ดีที่สามารถใช้เป็นมาตรฐานสำหรับการวิจัยและเป็นบรรทัดฐานในการเปรียบเทียบสำหรับบริษัทอื่นในกลุ่มอุตสาหกรรมเดียวกัน
2. การวิจัยครั้งนี้จะเก็บรวบรวมข้อมูลจากรายงานประจำปี แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) และงบการเงินของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ประจำปี 2553

3. การวิจัยจะเก็บข้อมูลจากทุกกลุ่มอุตสาหกรรมใน SET 100 ประจำปี 2553 (จัดลำดับระหว่างวันที่ 1 กรกฎาคม 2553 ถึง 31 ธันวาคม 2553) ซึ่งแบ่งกลุ่มตามตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ประกอบด้วย 8 กลุ่มอุตสาหกรรม คือ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรม กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค กลุ่มธุรกิจการเงิน กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง กลุ่มทรัพยากร กลุ่มบริการและกลุ่มเทคโนโลยี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยในครั้งนี้ คาดว่าประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย มีดังต่อไปนี้

1. เพื่อให้บริษัทใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงและการเปิดเผยบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO – ERM
2. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในการพิจารณากำหนดนโยบายและกฎระเบียบส่งเสริมให้บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีการบริหารความเสี่ยงและมีการเปิดเผยความเสี่ยงมากขึ้น
3. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับนักลงทุน นักวิเคราะห์หลักทรัพย์ ผู้ให้กู้ยืม และผู้มีส่วนได้เสียต่างๆ ในการใช้วิเคราะห์การบริหารความเสี่ยงของบริษัทเพื่อนำไปใช้ประกอบในการตัดสินใจกับข้อมูลอื่นๆ

นิยามศัพท์

บริษัทจดทะเบียน หมายถึง บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ตลาดหลักทรัพย์ หมายถึง ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

การบริหารความเสี่ยง หมายถึง การบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO – ERM

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย เรื่อง การเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่ม SET 100 ซึ่งสามารถจำแนกความรู้ที่ได้จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องออกเป็น 4 ส่วน คือ แนวคิดและทฤษฎี ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กรอบแนวคิดการวิจัย และสมมติฐานการวิจัย

แนวคิดและทฤษฎี

ในการวิจัยครั้งนี้ได้รวบรวมแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1. ความเสี่ยงทางธุรกิจ
2. การบริหารความเสี่ยงของ COSO – ERM
3. การเปิดเผยความเสี่ยง
4. การเปิดเผยข้อมูลตามแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1)
5. แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการเปิดเผยสารสนเทศสำคัญของบริษัทจดทะเบียน
6. ทฤษฎีการส่งสัญญาณ (Signaling Theory)
7. ดัชนีคุณภาพ (Quality Index หรือ QUA)

ความเสี่ยงทางธุรกิจ

ความหมายความเสี่ยง (Risk)

ความเสี่ยง คือ ความเป็นไปได้ในอันที่จะเกิดความสูญเสียขึ้น หรือการมีอะไรเกิดขึ้นจากความโชคไม่ดี หรือโอกาสที่เอื้อให้เกิดความเสียหายหรือทำให้เกิดผลลัพธ์ในทางตรงกันข้ามกับสิ่งที่คาดหวังไว้ อันเป็นผลมาจากสิ่งที่เป็นอันตราย หรือความเป็นไปได้ที่ทำให้การตระหนักรู้ในความคาดหวังเชิงบวกถูกลบเลือนไป (เจนเนตร มณีนาค และคณะ, 2548) เหตุการณ์หรือสถานการณ์ใด

ก็ตามที่มีความไม่แน่นอน ซึ่งอาจเกิดขึ้นและมีผลให้องค์กรไม่สามารถดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2549) ซึ่งความไม่แน่นอนของเหตุการณ์ที่มีผลทางด้านลบ อาจทำให้องค์กรไม่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่ม หรือไม่บรรลุวัตถุประสงค์สำคัญได้อย่างที่ต้องการ (อุษณา ภัทรมนตรี, 2552) และเป็นโอกาสที่องค์กรจะเกิดการดำเนินงานที่ขาดทุน หรือไม่สามารถดำเนินการให้ประสบความสำเร็จตามแผนงาน หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้ (เจริญ เจษฎาวัดย์, 2548) ซึ่งเหตุการณ์ที่มีความไม่แน่นอน หากเกิดขึ้นจะมีผลกระทบในเชิงลบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กร เช่น การแข่งขันที่เพิ่มมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงในอัตราดอกเบี้ย ภัยธรรมชาติ การทุจริต การลักขโมย ความเสียหายของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือการถูกดำเนินการทางกฎหมาย (ไพรัชวอเตอร์เฮาส์คูเปอร์ส, 2547)

ความเสี่ยงธุรกิจ คือ การที่กิจการไม่สามารถจัดการความสูญเสีย หรือการเสียโอกาสที่พึงมีต่อธุรกิจ เนื่องจากไม่สามารถดำเนินการจัดการความเสี่ยงได้อย่างเหมาะสมและทำให้องค์กรเสียโอกาส หรือได้รับความเสียหายอื่นๆ อันอาจแก้ไขได้ยาก หรือในบางครั้งอาจมีผลกระทบต่อความอยู่รอดขององค์กร (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2549) นอกจากนี้การไม่สามารถใช้โอกาสในธุรกิจจะทำให้เสียประโยชน์ในการเพิ่มมูลค่าองค์กร ความเสี่ยงสามารถเกิดขึ้นได้เสมอ เช่น แผนธุรกิจไม่เป็นไปตามที่คาดไว้ การควบคุมกิจการไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ตามที่คาดหวัง การไม่มีบุคลากรที่มีความรู้และประสบการณ์อันเหมาะสมเพียงพอต่อองค์กร การผลิตสินค้าที่ไม่ได้คุณภาพตามต้องการ การเข้าถึงข้อมูลสำคัญในระบบคอมพิวเตอร์โดยผู้ที่ไม่มีความน่าเชื่อถือ ความผิดพลาดของข้อมูลทางการเงิน เป็นต้น ซึ่งความไม่แน่นอนทางธุรกิจเป็นเสมือนดาบสองคม คือ อาจก่อให้เกิดผลลัพธ์ในทางบวก ซึ่งเป็นการให้โอกาสแก่องค์กร หรืออาจก่อให้เกิดผลลัพธ์ในทางลบ ซึ่งถือว่าเป็นความเสี่ยง (ไพรัชวอเตอร์เฮาส์คูเปอร์ส, 2547)

ดังนั้น ความเสี่ยงจึงเป็นเหตุการณ์ที่มีความไม่แน่นอนที่ธุรกิจจะต้องเผชิญในการดำเนินธุรกิจอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งความไม่แน่นอนที่เกิดขึ้นอาจก่อให้เกิดผลดีและผลเสียต่อธุรกิจ ซึ่งความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในบางกรณีก็ก่อให้เกิดโอกาสแก่ธุรกิจ ซึ่งความเสี่ยงอาจจะไม่ใช่สิ่งไม่ดีต่อธุรกิจเสมอไปและไม่ได้ก่อให้เกิดผลเสียเพียงอย่างเดียว แต่อาจจะก่อให้เกิดผลดีด้วย ซึ่งควรพิจารณาทั้งผลดีและผลเสียที่จะเกิดขึ้น (Linsley and Shrivs, 2006)

เหตุแห่งความเสี่ยง (Risk Driver)

ความเสี่ยงทุกประเภทเกิดขึ้นโดยมีเหตุแห่งความเสี่ยง (Risk Driver) ซึ่งอาจเป็นเหตุที่เกิดจากภายในองค์กร เช่น วัฒนธรรม โครงสร้างองค์กร บุคลากร หรือ เหตุที่เกิดจากปัจจัยภายนอก เช่น การเมือง คู่แข่ง สถานะเศรษฐกิจ เป็นต้น เหตุแห่งความเสี่ยงมีหลายลักษณะต่าง ๆ กัน ผู้บริหารควรทำความเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อธุรกิจและเหตุแห่งความเสี่ยงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา โดยการตั้งคำถามตนเองเสมอว่า “สามารถเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดแก่ธุรกิจ และความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงนั้นเพียงใด” และ “องค์กรได้มีแนวปฏิบัติทางธุรกิจรวมทั้งการควบคุมภายในอย่างเพียงพอ และเหมาะสมต่อการเปลี่ยนแปลงหรือไม่” (ไพรัชวอเตอร์เฮาส์คูเปอร์ส, 2547)

การบริหารความเสี่ยงของ COSO - ERM

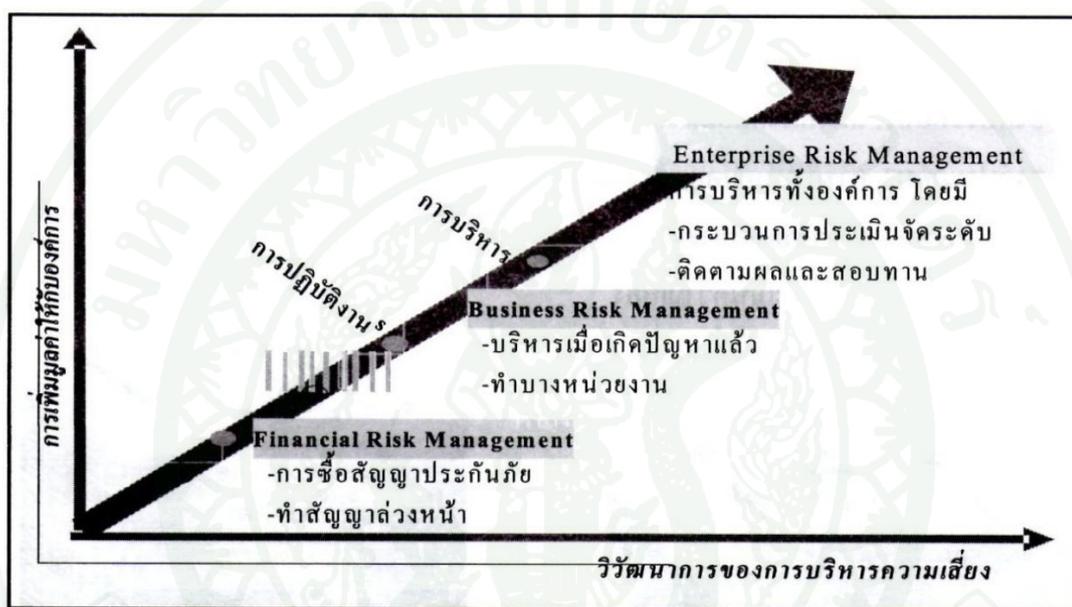
ความหมายของการบริหารความเสี่ยง

COSO ให้คำนิยามว่า การบริหารความเสี่ยงระดับองค์กรเป็นกระบวนการที่คณะกรรมการ องค์กรธุรกิจฝ่ายบริหารและพนักงานนำมาประยุกต์ใช้ในการกำหนดกลยุทธ์และการปฏิบัติงานทั่วทั้งองค์กร กระบวนการบริหารความเสี่ยงสร้างขึ้นเพื่อระบุเหตุการณ์สำคัญที่อาจเกิดขึ้นที่มีผลกระทบสำคัญต่อองค์กร และเพื่อการบริหารจัดการความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ รวมทั้งเพื่อสร้างความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลเกี่ยวกับการบรรลุวัตถุประสงค์องค์กร (อุษณา ภัทรมนตรี, 2552)

การบริหารความเสี่ยงขององค์กรเกี่ยวข้องกับความเสี่ยงและ โอกาสที่มีผลต่อการสร้างหรือการดำรงรักษามูลค่าไว้ (กรอบโครงสร้างการบริหารความเสี่ยงขององค์กรเชิงบูรณาการ : บทสรุปสำหรับผู้บริหารและกรอบโครงสร้าง, 2551) การบริหารความเสี่ยงเป็นเครื่องมือซึ่งนำไปสู่จุดมุ่งหมาย การบริหารความเสี่ยงขององค์กรไม่ได้จำกัดสำหรับเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง แต่เป็นกระบวนการที่สามารถปรับเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้สอดคล้องกับการใช้ทรัพยากร และการปฏิบัติงานขององค์กร การบริหารความเสี่ยงควรได้รับการปฏิบัติในทุกระดับ และทุกหน่วยงาน รวมถึงการมองความเสี่ยงในระดับภาพรวมขององค์กร การบริหารความเสี่ยงได้รับการออกแบบเพื่อให้จัดการความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้เพื่อความสำเร็จ นอกจากนี้การบริหารความเสี่ยงยังเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการกำกับดูแลกิจการ ซึ่งการกำกับดูแลกิจการที่ดีจะไม่

สามารถบรรลุได้ หากปราศจากระบบการบริหารความเสี่ยงที่ประสิทธิภาพ ดังนั้นการบริหารความเสี่ยงจึงเป็นการช่วยบริหารโอกาสและควบคุมความเสี่ยง ทั้งนี้เนื่องจากความเสี่ยงและโอกาสนำมาซึ่งผลตอบแทน ความเสี่ยงจึงเป็นสิ่งที่ดีหากมีผลตอบแทนที่อยู่ในระดับที่เหมาะสม (ไพรัชวอเตอร์ เฮาส์คูเปอร์ส, 2547)

วิวัฒนาการของการบริหารความเสี่ยง

ภาพที่ 1 วิวัฒนาการของการบริหารความเสี่ยง

ที่มา: อุษณา ภัทรมนตรี (2549: 4-2)

ปิยวดี โขวิฑูณกิจ (2549) ได้กล่าวว่า การบริหารความเสี่ยงในระยะเริ่มแรก ที่เรียกว่า Risk Management นั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะรักษาค่าขององค์กรเป็นหลัก ขอบเขตของการบริหารความเสี่ยงจำกัดอยู่ที่การเงิน การประกันภัย และการดำเนินงานเท่านั้น การบริหารความเสี่ยงในระยะแรกนี้จะให้ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยงทางการเงิน ภาวะภัย และการควบคุมภายใน มีการประยุกต์ใช้การบริหารความเสี่ยงกับความเสี่ยงบางประเภทและพิจารณาความเสี่ยงเหล่านี้ในหน่วยย่อยเท่านั้น

การบริหารความเสี่ยงในระยะต่อมาเป็นแบบ Business Risk Management โดยยังคงมีวัตถุประสงค์เดิมคือเพื่อรักษาค่าขององค์กร อย่างไรก็ตาม ขอบเขตของการบริหารความเสี่ยงได้

ขยายกว้างขึ้นให้ครอบคลุมการตรวจสอบภายในและความเสี่ยงแต่ละชนิดที่เกิดจากการดำเนินธุรกิจ เนื่องจากการบริหารความเสี่ยงในระยะนี้ยังไม่ได้มีการมองภาพความเสี่ยงแบบองค์รวม การบริหารความเสี่ยงในระยะนี้จึงให้ความสำคัญกับการประเมินและการบริหารจัดการความเสี่ยงเฉพาะราย การประยุกต์ใช้การบริหารความเสี่ยงยังคงจำกัดอยู่ในวงแคบกล่าวคือใช้สำหรับความเสี่ยงเฉพาะเรื่องเท่านั้น

สำหรับการบริหารความเสี่ยงในปัจจุบันจะเป็นแบบ Enterprise Risk Management คือ ไม่เพียงแต่จะมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะรักษาค่าขององค์กรไว้เท่านั้น แต่ยังมีวัตถุประสงค์ที่จะสร้างค่าขององค์กรเพิ่มขึ้นอีกประการหนึ่งด้วย การบริหารความเสี่ยงในปัจจุบันจะเน้นด้านการวางแผนกลยุทธ์ และขยายขอบเขตของการบริหารความเสี่ยงให้ครอบคลุมปัจจัยต่างๆ ที่จะมีผลต่อความสำเร็จก้าวหน้าขององค์กร ไม่ว่าจะเป็นด้านการดำเนินงาน กระบวนการ ทรัพยากรบุคคล การเงิน เทคโนโลยี ตลอดจนกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ เนื่องจากการบริหารความเสี่ยงในปัจจุบันจะพิจารณาความเสี่ยงทั้งแบบเฉพาะรายและแบบองค์รวม การประยุกต์ใช้จึงสามารถทำได้ในระดับองค์กร

ประโยชน์ของการบริหารความเสี่ยง

การบริหารความเสี่ยงช่วยให้องค์กรสามารถบรรลุเป้าหมาย ในขณะที่ลดอุปสรรคหรือสิ่งที่ไม่คาดหวังที่อาจเกิดขึ้นทั้งในด้านผลกำไรและการปฏิบัติงาน ป้องกันความเสียหายต่อทรัพยากรขององค์กร และสร้างความมั่นใจในการรายงานและการปฏิบัติตามกฎระเบียบ การบริหารความเสี่ยงจึงมีประโยชน์หลายประการดังนี้ (ไพรัชวอเตอร์เฮาส์คูเปอร์ส, 2547)

1. ความสอดคล้องกันระหว่างความเสี่ยงที่ยอมรับได้ (Risk Appetite) และกลยุทธ์ขององค์กร

ความเสี่ยงที่ยอมรับได้ คือ ความไม่แน่นอนโดยรวมที่องค์กรยอมรับได้โดยยังคงให้ธุรกิจสามารถบรรลุเป้าหมาย ความเสี่ยงที่ยอมรับได้เป็นปัจจัยที่สำคัญในการประเมินทางเลือกในการดำเนินกลยุทธ์ การบริหารความเสี่ยงช่วยให้ผู้บริหารพิจารณาความเสี่ยงที่ยอมรับได้สอดคล้องกับกลยุทธ์ขององค์กร

2. ความสัมพันธ์ระหว่างการเติบโต ความเสี่ยงและผลตอบแทนของธุรกิจ

การบริหารความเสี่ยงสนับสนุนให้องค์กรสามารถบ่งชี้เหตุการณ์ ประเมินความเสี่ยง และจัดการความเสี่ยงให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ด้านการเติบโตและผลตอบแทนธุรกิจ

3. การจัดการความเสี่ยง

เนื่องจากการบริหารความเสี่ยงครอบคลุมเหตุการณ์ทั้งหมดที่เกิดขึ้น โดยไม่จำกัด เพียงแต่สิ่งที่เป็นความเสียหาย จึงช่วยให้ผู้บริหารสามารถบ่งชี้ และใช้ประโยชน์จากเหตุการณ์ในเชิงบวกได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

4. การลดความสูญเสียและสิ่งที่ไม่คาดหวังจากการดำเนินงาน

การบริหารความเสี่ยงช่วยให้องค์กรตระหนักถึงเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในทางเสียหาย ประเมินความเสี่ยง และกำหนดวิธีจัดการ ดังนั้นจึงลดสิ่งที่ไม่คาดหวังและการสูญเสียต่อธุรกิจ

5. การบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร

องค์กรทุกแห่งประสบกับความเสี่ยงมากมายซึ่งมีผลต่อหน่วยงาน และการปฏิบัติงาน ต่างๆ การบริหารความเสี่ยงช่วยให้เห็นว่าความเสี่ยงมีความเชื่อมโยงกัน ดังนั้นการจัดการความเสี่ยงทั้งหมดจึงควรมองความเสี่ยงในภาพรวมขององค์กร

6. การสร้างโอกาส

การพิจารณาเหตุการณ์ทั้งหมดที่อาจเกิดขึ้นต่อองค์กรโดยไม่จำกัดเฉพาะความเสี่ยงที่เป็นความเสียหาย ช่วยให้ผู้บริหารสามารถบ่งชี้และใช้ประโยชน์จากเหตุการณ์ในเชิงบวกได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

หน้าที่และความรับผิดชอบในการบริหารความเสี่ยง

ไพรัชวอเตอร์เฮาส์เปอร์ส, 2547 ได้กล่าวว่า โครงสร้างการบริหารความเสี่ยงไม่มีรูปแบบที่เป็นมาตรฐานเพียงแบบเดียว หากแต่ต้องมีการปรับใช้ให้เหมาะสมกับแต่ละองค์กร โดยพิจารณาจากวัฒนธรรม ความซับซ้อนของการดำเนินงานประเภทของธุรกิจ และลักษณะของธุรกิจเป็นองค์ประกอบ อย่างไรก็ตามสิ่งที่สำคัญของโครงสร้างการบริหารความเสี่ยง คือ การที่คณะกรรมการ และผู้บริหารทุกระดับ มีบทบาทและส่วนร่วมในการพัฒนาการบริหารความเสี่ยงขององค์กร

โครงสร้างการบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิผลขององค์กรจะช่วยให้การประเมิน ควบคุม และติดตามความเสี่ยงของแต่ละหน่วยธุรกิจ และทำให้เกิดความมั่นใจว่าการปฏิบัติงานในการบริหารความเสี่ยงโดยทุกคนในองค์กรอยู่ภายใต้กรอบเดียวกัน

โครงสร้างการบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิผลควรประกอบด้วย

1. คณะกรรมการที่มีความรับผิดชอบโดยตรงในการกำกับดูแลการบริหารความเสี่ยง
2. คณะกรรมการบริหารความเสี่ยงที่ได้รับแต่งตั้งให้ทำหน้าที่ในการพัฒนาการบริหารความเสี่ยงอย่างน้อยควรประกอบด้วย ผู้บริหารระดับสูงขององค์กร เช่น กรรมการผู้จัดการ และรองกรรมการผู้จัดการ
3. หน่วยงานหรือผู้รับผิดชอบในการบริหารความเสี่ยงที่รับผิดชอบในการนำเอาวิสัยทัศน์ขององค์กรในส่วนที่เกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง ไปกำหนดเป็นนโยบายและปฏิบัติ

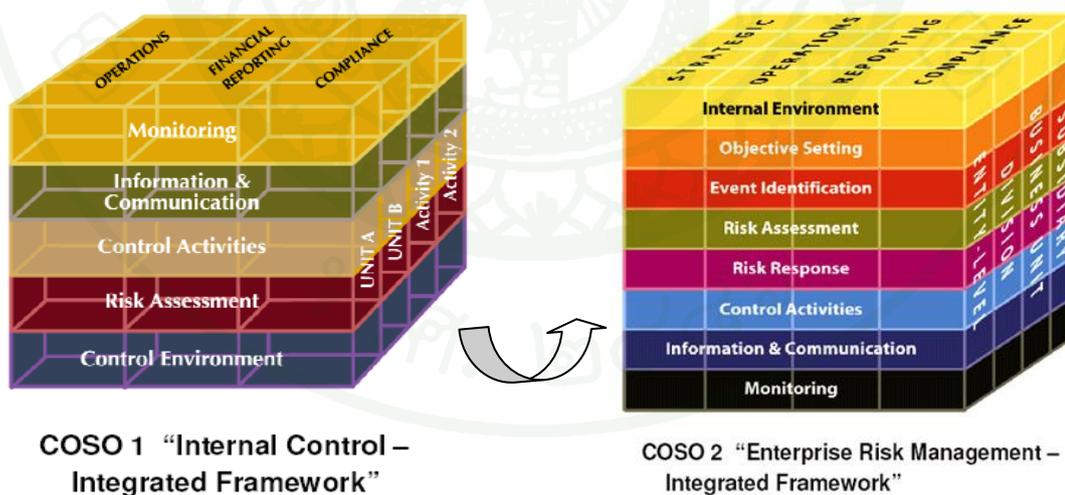
การพัฒนาโครงสร้างการบริหารความเสี่ยงอย่างเป็นทางการจะทำให้ผู้บริหารและพนักงานในหน่วยงานต่างๆ มีความเข้าใจในหน้าที่และความรับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยงซึ่งมีผลให้เกิดการตัดสินใจที่ถูกต้อง ทันท่วงที ป้องกันความสูญเสียและเพิ่มโอกาสทางธุรกิจให้แก่องค์กร

การพัฒนาโครงสร้างการบริหารความเสี่ยงต้องการความรับผิดชอบและความร่วมมือจากทุกคน ดังนี้ คณะกรรมการ คณะกรรมการตรวจสอบ คณะกรรมการบริหารความเสี่ยง ผู้บริหาร

ระดับสูง หน่วยงานหรือผู้รับผิดชอบการบริหารความเสี่ยง ผู้ตรวจสอบภายใน หัวหน้างานและพนักงาน

กรอบแนวคิดของการบริหารความเสี่ยงของ COSO – ERM

COSO ได้ประกาศใช้กรอบงานการบริหารความเสี่ยงระดับองค์กร (Enterprise Risk Management – Integrated Framework : COSO – ERM) เมื่อวันที่ 29 กันยายน 2547 โดยได้พัฒนาจากกรอบงานการควบคุมภายใน (Internal Control - Integrated Framework) ที่ได้ประกาศในปี 2537 (อนุญา ภัทรมนตรี, 2552) โดยการขยายขอบเขตของการควบคุมภายในให้กว้างขวางมากขึ้นกว่าเดิม โดยการนำองค์ประกอบของการควบคุมภายในทั้ง 5 ประการเดิมมาปรับใหม่ให้เหมาะสมและเน้นแนวคิดเรื่องกรอบการจัดการความเสี่ยงขององค์กร Enterprise Risk Management – Integrated Framework : ERM) โดยมีได้ใช้กรอบการจัดการความเสี่ยงมาทดแทนกรอบการควบคุมภายในเดิม แต่จะใช้กรอบการควบคุมภายในเป็นแกนสำคัญ เพื่อให้องค์กรสามารถขยายการควบคุมภายในเดิมมาเป็นกรอบการจัดการความเสี่ยงได้ง่ายยิ่งขึ้น (จินตนา สาขากร, นิพันธ์ เห็นโชคชัยชนะ และ ศิลปพร ศรีจันเพชร, 2551) เพื่อเป็นแนวทางที่สำคัญในการส่งเสริมการบริหารความเสี่ยง และเป็นหลักปฏิบัติที่เป็นสากล (ไพรัชวอเตอร์เฮาส์คูเปอร์ส, 2547)

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดการควบคุมภายในและแนวคิดการบริหารความเสี่ยงของ COSO
ที่มา: อนุญา ภัทรมนตรี (2549: 4-6)

ตารางที่ 1 ความแตกต่างระหว่างกรอบแนวคิดการควบคุมภายในและกรอบแนวคิดการบริหารความเสี่ยง

	COSO – IC (Internal Control)	COSO – ERM (Enterprise Risk Management)
วัตถุประสงค์	มี 3 ด้าน คือ 1. ด้านการดำเนินงาน 2. ด้านการรายงาน 3. ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ	มี 4 ด้าน คือ 1. ด้านกลยุทธ์ 2. ด้านการดำเนินงาน 3. ด้านการรายงาน 4. ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ
องค์ประกอบ	มี 5 ด้าน คือ 1. สภาพแวดล้อมของการควบคุม 2. การประเมินความเสี่ยง 3. กิจกรรมควบคุม 4. สารสนเทศและการสื่อสาร 5. การติดตามผล	มี 8 ด้าน คือ 1. สภาพแวดล้อมภายในองค์กร 2. การกำหนดวัตถุประสงค์ 3. การระบุเหตุการณ์ 4. การประเมินความเสี่ยง 5. การตอบสนองต่อความเสี่ยง 6. กิจกรรมควบคุม 7. สารสนเทศและการสื่อสาร 8. การติดตามผล
ระดับที่ใช้	ใช้เป็นเกณฑ์ประเมินการควบคุมทุก ระดับ คือระดับกิจการ หน่วยธุรกิจ หน่วยงาน และหน่วยงานย่อย	ใช้เป็นเกณฑ์ประเมินการบริหาร ความเสี่ยงทุกระดับ แต่จะบริหาร ความเสี่ยงในภาพรวม คือ ระดับ กิจการ (Entity) และหน่วยธุรกิจ (Business Unit)

ที่มา: อุษณา ภัทรมนตรี (2549: 4-6)

วัตถุประสงค์และองค์ประกอบการบริหารความเสี่ยงขององค์กรมีความสัมพันธ์กันโดยตรง เนื่องจากวัตถุประสงค์ คือ สิ่งที่องค์กรมุ่งมั่นที่จะทำให้บรรลุผลสำเร็จ และองค์ประกอบการบริหารความเสี่ยงขององค์กรก็คือสิ่งจำเป็นที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้นๆ ได้ (กรอบโครงสร้างการบริหารความเสี่ยงขององค์กรเชิงบูรณาการ : บทสรุปสำหรับผู้บริหารและกรอบโครงสร้าง, 2551)

ดังนั้น ความสัมพันธ์ของวัตถุประสงค์ (สิ่งที่กิจการต้องบรรลุผล ซึ่งมี 4 ประเภท กลยุทธ์ การดำเนินการ การรายงาน การปฏิบัติตามกฎระเบียบ) องค์ประกอบของการจัดการความเสี่ยงขององค์กร (ซึ่งมี 8 อย่าง คือ สภาพแวดล้อมภายใน การกำหนดวัตถุประสงค์ การระบุเหตุการณ์ การประเมินความเสี่ยง การตอบสนองความเสี่ยง การควบคุม สารสนเทศและการสื่อสาร การติดตามผล) และระดับของหน่วยงานขององค์กร (ซึ่งมีระดับทั่วทั้งองค์กร ระดับส่วนงาน ระดับหน่วยงาน ระดับหน่วยงานย่อย) แสดงได้ในรูปลูกบาศก์ หรือ 3 มิติ โดยมีมิติแนวนอนแทนวัตถุประสงค์ มิติแนวตั้งแทนองค์ประกอบของการจัดการความเสี่ยงของกิจการ และมิติแนวลึกแทนระดับของหน่วยงานขององค์กร (จันทนา สาขากร, นิพันธ์ เห็นโชคชัยชนะ, และ ศิลปพร ศรีจันทเพชร, 2551) ซึ่งรูปภาพนี้ช่วยให้สามารถมุ่งความสนใจไปที่การบริหารความเสี่ยงขององค์กร หรือ ประเภทของวัตถุประสงค์ องค์ประกอบหน่วยงานหรือหน่วยงานย่อยใดๆ ขององค์กรก็ได้ (กรอบโครงสร้างการบริหารความเสี่ยงขององค์กรเชิงบูรณาการ : บทสรุปสำหรับผู้บริหารและกรอบโครงสร้าง, 2551)

องค์ประกอบของการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO – ERM

องค์ประกอบของการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ประกอบด้วย 8 ประการที่สัมพันธ์กับการดำเนินงาน และกระบวนการบริหาร ซึ่งประกอบด้วย สภาพแวดล้อมภายในองค์กร การกำหนดวัตถุประสงค์ การระบุเหตุการณ์ การประเมินความเสี่ยง การตอบสนองต่อความเสี่ยง กิจกรรมควบคุม สารสนเทศและการสื่อสาร การติดตาม

ภาพที่ 3 ส่วนประกอบของการบริหารความเสี่ยงขององค์กรตามกรอบแนวคิดของ COSO
 ที่มา: กรอบโครงสร้างการบริหารความเสี่ยงขององค์กรเชิงบูรณาการ : แนวทางการปฏิบัติ

(2551: 3-4)

1. สภาพแวดล้อมภายในองค์กร (Internal Environment)

สภาพแวดล้อมภายในองค์กรครอบคลุมท่าที (Tone) ขององค์กรโดยรวม ซึ่งมีอิทธิพลต่อความตระหนักถึงความเสี่ยงของบุคลากรขององค์กรและเป็นพื้นฐานขององค์ประกอบอื่นๆ ทั้งหมดของการบริหารความเสี่ยงขององค์กร และช่วยก่อให้เกิดแนวทางปฏิบัติและโครงสร้างของการบริหารความเสี่ยงขององค์กร (กรอบโครงสร้างการบริหารความเสี่ยงขององค์กรเชิงบูรณาการ : บทสรุปสำหรับผู้บริหารและกรอบโครงสร้าง, 2551) สภาพแวดล้อมภายในองค์กรเป็นพื้นฐานที่สำคัญสำหรับกรอบการบริหารความเสี่ยง สภาพแวดล้อมนี้มีอิทธิพลต่อการกำหนดกลยุทธ์และเป้าหมายขององค์กร การกำหนดกิจกรรม การบ่งชี้ ประเมิน และการจัดการความเสี่ยง สภาพแวดล้อมภายในองค์กรประกอบด้วยหลายปัจจัย เช่น จริยธรรม วิธีการทำงานของผู้บริหาร และบุคลากร รวมถึงปรัชญาและวัฒนธรรมในการบริหารความเสี่ยง (ไพร์ชวอเตอร์เฮาส์คูเปอร์ส, 2547)

COSO เน้นว่าองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมภายในเป็นบรรยากาศการบริหารในระดับสูง มีอิทธิพลต่อองค์ประกอบของการบริหารความเสี่ยงทุกด้าน มีผลกระทบสำคัญต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของทั้งองค์กร ซึ่งคณะกรรมการองค์กรและฝ่ายบริหารระดับสูงมีพลังผลักดันและมีอิทธิพลที่สำคัญ (อุษณา ภัทรมนตรี, 2552)

อุษณา ภัทรมนตรี (2552) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบที่สำคัญของสภาพแวดล้อมภายใน ได้แก่

1.1 นโยบายและปรัชญาแนวคิดด้านการบริหารความเสี่ยง (Risk Management Philosophy)

การกำหนดนโยบาย หลักการและวิธีการบริหารความเสี่ยงจากฝ่ายบริหารระดับสูงเป็นลายลักษณ์อักษร รวมถึงปรัชญา วัฒนธรรมองค์กรในการเสี่ยงและไม่ยอมเสี่ยง การมีนโยบายความเสี่ยงที่เป็นลายลักษณ์อักษรจากระดับสูง จะช่วยในการสื่อความเข้าใจแนวทางการบริหารความเสี่ยงในระดับต่างๆ และก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ดีที่ควรกระทำอย่างต่อเนื่องทั่วทั้งองค์กร จนเป็นที่ประจักษ์ หรือยอมรับต่อบุคคลภายนอก เรียกว่า เป็นวัฒนธรรมองค์กร ซึ่งสร้างชื่อเสียง ความไว้วางใจและมูลค่าเพิ่มอย่างยั่งยืนต่อองค์กร

1.2 ความเสี่ยงที่ยอมรับได้ (Risk Appetite)

การกำหนดจำนวนหรือระดับความเสี่ยงที่องค์กรยอมรับได้อย่างกว้างๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดสรรงบประมาณ และทรัพยากรองค์กร งานใดที่ต้องการความสำเร็จสูงจะยอมรับความเสี่ยงหรือความคลาดเคลื่อนได้น้อย งานนั้นต้องจัดสรรงบประมาณใช้ทรัพยากรในการบริหารความเสี่ยงสูง

1.3 คณะกรรมการองค์กร (Board of Directors)

คณะกรรมการองค์กรในฐานะตัวแทนของผู้ถือหุ้น มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมสภาพแวดล้อมภายในและการบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพ โดยพิจารณาจากการจัดโครงสร้างจำนวน ความรู้และประสบการณ์ และความเป็นอิสระ ในบทบาทหน้าที่การกำกับดูแล การติดตามประเมินผล การดำเนินงานตามกลยุทธ์ และแผนงานสำคัญของฝ่ายบริหาร รวมทั้งต้องมั่นใจว่าองค์กรมีการบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพ

1.4 ความซื่อตรงและจริยธรรมองค์กร (Integrity and Ethical value)

ความซื่อสัตย์ (Integrity) หมายถึง การพูดในสิ่งที่ทำและทำในสิ่งที่พูด COSO เน้นว่าฝ่ายบริหารระดับสูง (Tone at the top) มีบทบาทสำคัญยิ่งในการทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีในการพูดและการกระทำไม่พูดอย่างทำอย่าง (DO as I say – not as I do) องค์กรควรจัดทำข้อกำหนดมาตรฐานความประพฤติเกี่ยวกับความซื่อตรงและจริยธรรมองค์กรเป็นลายลักษณ์อักษร ระบุพฤติกรรมที่ควรกระทำและไม่ควรกระทำทั้งสำหรับผู้บริหารและพนักงาน ข้อกำหนดดังกล่าวต้องแจ้งให้ทุกคนได้รับทราบและปฏิบัติตามอย่างชัดเจน ความซื่อตรงและความมีจริยธรรมองค์กรจนเป็นที่ยอมรับต่อสาธารณชน เป็นสิ่งที่เพิ่มคุณค่าให้กับองค์กรอย่างประมาณค่าไม่ได้

1.5 ความมุ่งมั่นด้านความสามารถ (Commitment to Competence)

ความสามารถ หมายถึง ความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานในแต่ละตำแหน่ง ซึ่งรวมถึงความฉลาด ไหวพริบ ความสามารถในการตัดสินใจ และการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง พนักงานที่มีความสามารถสูงมักมีค่าใช้จ่ายสูง ดังนั้น ฝ่ายบริหารควรกำหนดระดับความรู้

และทักษะที่ต้องการในแต่ละตำแหน่งงาน ซึ่งหากไม่สามารถหาพนักงานที่มีความสามารถตรงตามตำแหน่งได้ ควรชดเชยด้วยการกำกับสอบทานของผู้บังคับบัญชาตามสายงานอย่างใกล้ชิด

1.6 โครงสร้างการจัดการ (Organizational Structure)

การจัดกลุ่มหน่วยงานตรงตามสายการบังคับบัญชา และสายการรายงานตามหน้าที่ ความรับผิดชอบ (Responsibility and Accountability) การจัดโครงสร้างขององค์กรที่เหมาะสม เป็นพื้นฐานของการบริหารที่สำคัญ ทำให้ผู้บริหารสามารถวางแผนงาน สั่งการ ควบคุมและติดตาม ผลการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และทำให้การบริหารความเสี่ยงมีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพ โดยการจัดโครงสร้างองค์กรให้เหมาะสมกับลักษณะขององค์กรและควรให้ สอดคล้องกับกลยุทธ์และลักษณะการดำเนินงาน

1.7 การมอบอำนาจและการรายงานตามหน้าที่และความรับผิดชอบ (Assignment of Authority and Responsibility)

การมอบอำนาจจากระดับสูงสู่ระดับปฏิบัติการ และการกำหนดวิธีและสายการ รายงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบ ซึ่งองค์กรยุคใหม่นิยมการลดระดับชั้นบริหารแบบแนวตั้ง (Vertical Organization) สู่การบริหารแบบแนวราบ (Flat Organization) การกระจายอำนาจในการ บริหารและตัดสินใจ (Empowerment) ในกิจกรรมประจำวันให้กับผู้บริหารระดับปฏิบัติงานที่เผชิญ ปัญหาเฉพาะหน้าโดยตรง เพื่อให้สามารถแก้ไขเฉพาะหน้าได้อย่างคล่องตัวตรงประเด็น และทัน กาล อย่างไรก็ตามการมอบอำนาจให้แต่ละตำแหน่งควรกำหนดขีดจำกัดให้สอดคล้องกับระดับความ เสี่ยงที่ยอมรับได้และระดับความสำเร็จที่ต้องการในตำแหน่งงานนั้น และควรตระหนักว่ายิ่งมีการ กระจายอำนาจมากเท่าไร อาจเป็นการกระจายการทุจริต ดังนั้นยังมีการกระจายอำนาจการ ปฏิบัติการมาเท่าไร ยิ่งจำเป็นต้องรวมศูนย์การรายงานและสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพและทันกาล มากขึ้น

1.8 มาตรฐานของทรัพยากรบุคคล (Human Resource Standards)

มาตรฐานเกี่ยวกับ การสรรหา การว่าจ้าง การฝึกอบรม การประเมินผล การให้ คำปรึกษา การเลื่อนตำแหน่ง การจ่ายค่าตอบแทน การรักษาผู้มีความรู้ความสามารถในองค์กร รวมทั้งการจูงใจและการลงโทษทางวินัย เพื่อพัฒนาระดับความซื่อตรงจริยธรรม และความสามารถ

ที่ต้องการ เพราะบุคลากรเป็นปัจจัยสำคัญและมีอิทธิพลที่สุดต่อการปฏิบัติงานทุกด้าน รวมถึงประสิทธิผลของการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน

2. การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective Setting)

ทุกองค์กรจะเผชิญกับความเสี่ยงที่หลากหลายทั้งจากแหล่งภายในและภายนอก การกำหนดวัตถุประสงค์เป็นเงื่อนไขเบื้องต้นที่จะทำให้สามารถระบุเหตุการณ์ ประเมินความเสี่ยงและตอบสนองต่อความเสี่ยงได้อย่างมีประสิทธิภาพ วัตถุประสงค์จะต้องสอดคล้องกับระดับความเสี่ยงที่องค์กรยอมรับได้ (Risk Appetite) ซึ่งเป็นตัวกำหนดระดับของช่วงความเบี่ยงเบนของความเสี่ยงที่ยอมรับได้ขององค์กร (Risk Tolerance levels) (กรอบโครงสร้างการบริหารความเสี่ยงขององค์กรเชิงบูรณาการ : บทสรุปสำหรับผู้บริหารและกรอบโครงสร้าง, 2551) การกำหนดวัตถุประสงค์ทางธุรกิจที่ชัดเจน คือ ขั้นตอนแรกสำหรับกระบวนการบริหารความเสี่ยง องค์กรควรมั่นใจว่าวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้นมีความสอดคล้องกับเป้าหมายเชิงกลยุทธ์และความเสี่ยงที่ยอมรับได้ โดยทั่วไปวัตถุประสงค์และกลยุทธ์ควรได้รับการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร (ไพร์ซวอเตอร์เฮาส์คูเปอร์ส, 2547)

ในการดำเนินธุรกิจ องค์กรจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ หรือสิ่งที่ต้องการขึ้นมาก่อน เพื่อให้ผู้บริหารสามารถระบุเหตุการณ์ที่อาจเป็นไปได้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และสอดคล้องกับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ (จันทนา สาขากร และ คณะ, 2552) ซึ่งการกำหนดวัตถุประสงค์ช่วยสร้างความมั่นใจว่ามีการเลือกวัตถุประสงค์สำคัญที่เชื่อมโยงจากวิสัยทัศน์ และภารกิจขององค์กรกับกลยุทธ์และแผนงานที่รองรับในระดับต่าง ๆ ในการบริหารความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้ การกำหนดวัตถุประสงค์ที่ดีต้องมีตัววัดและเป้าหมายความสำเร็จที่ชัดเจน และเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ต้องเกิดขึ้นก่อน จึงจะสามารถระบุเหตุการณ์ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น และการกำหนดระดับความคลาดเคลื่อนจากเป้าหมายความสำเร็จแต่ละตัว (อุษณา ภัทรมนตรี, 2552)

การบริหารความเสี่ยงจึงมุ่งที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร 4 อย่าง คือ

2.1 ด้านกลยุทธ์ (Strategic)

เป็นวัตถุประสงค์ระดับสูง และสัมพันธ์กับการสนับสนุนพันธกิจ (จันทนา สาขากร และ คณะ, 2551) เกี่ยวข้องกับเป้าหมายและพันธกิจในภาพรวมขององค์กร (ไพร์ซวอเตอร์เฮาส์

คูเปอร์ส, 2547) วัตถุประสงค์ด้านกลยุทธ์จะสะท้อนถึงทางเลือกของฝ่ายบริหารว่าจะหาวิธีสร้างคุณค่าให้แก่ผู้มีส่วนได้เสียขององค์กรได้อย่างไร (กรอบโครงสร้างการบริหารความเสี่ยงขององค์กรเชิงบูรณาการ : บทสรุปสำหรับผู้บริหารและกรอบโครงสร้าง, 2551)

กลยุทธ์ (Strategy) คือ วิธีการที่ผู้บริหารเลือกทำเพื่อเพิ่มมูลค่าเพิ่มตามวิสัยทัศน์และภารกิจขององค์กร กลยุทธ์เป็นการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และความเสี่ยง (SWOT Analysis) ขององค์กร กลยุทธ์มาจากจุดแข็งและโอกาสที่มี หากเลือกกลยุทธ์ที่ไม่สามารถทำได้จริงหรือไม่ตอบสนองความต้องการ จะทำให้ลูกค้าไม่พึงพอใจ หรือไม่สามารถแข่งขันได้ อาจทำให้องค์กรเกิดความเสียหาย และจุดอ่อนกับความเสี่ยงที่วิเคราะห์ได้จาก SWOT ควรได้รับการบริหารเพื่อลดความเสี่ยง (อุษณา ภัทรมนตรี, 2549)

2.2 ด้านปฏิบัติงาน (Operations)

วัตถุประสงค์ด้านการปฏิบัติงานจะเกี่ยวข้องกับควมมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานขององค์กร ซึ่งรวมถึงวัตถุประสงค์ย่อยๆ ในการปฏิบัติงานที่กำหนดขึ้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่จะขับเคลื่อนองค์กรไปสู่เป้าหมายสูงสุด (กรอบโครงสร้างการบริหารความเสี่ยงขององค์กรเชิงบูรณาการ : บทสรุปสำหรับผู้บริหารและกรอบโครงสร้าง, 2551) ซึ่งอาจวัดผลได้จาก เป้าหมายด้านกำไร อัตราผลตอบแทน อัตราประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ อัตราการลดความสูญเสียน้อยลง ซึ่งเป็นอัตราส่วนทางการเงินหรือตัววัดผลสำคัญการปฏิบัติงาน (Key Performance Indicators : KPI) ที่กำหนด (อุษณา ภัทรมนตรี, 2552)

2.3 ด้านการรายงาน (Reporting)

เป็นวัตถุประสงค์เพื่อความเชื่อถือได้ของการรายงาน (จันทนา สาขากร และคณะ, 2551) เกี่ยวข้องกับการรายงานทั้งภายในและภายนอกองค์กร (ไพรัชวอเตอร์เฮาส์คูเปอร์ส, 2547) รายงานที่เชื่อถือได้จะให้ข้อมูลที่ถูกต้อง และครบถ้วนแก่ผู้บริหารอย่างเหมาะสมและตรงตามวัตถุประสงค์ของการรายงาน อีกทั้งยังจะช่วยสนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหาร และใช้ติดตามประเมินผลกิจกรรมและผลการปฏิบัติงานขององค์กร (กรอบโครงสร้างการบริหารความเสี่ยงขององค์กรเชิงบูรณาการ : บทสรุปสำหรับผู้บริหารและกรอบโครงสร้าง, 2551)

2.4 ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ (Compliance)

เป็นวัตถุประสงค์ที่มุ่งให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับองค์กร (จันทนา สาขากร และ คณะ, 2551) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามกฎหมาย สัญญาและกฎระเบียบต่างๆ (ไพรัชวอเตอร์เฮาส์คูเปอร์ส, 2547) ซึ่งอาจเกิดขึ้นกับปัจจัยภายนอก และมักใช้บังคับเหมือนกันทั้งอุตสาหกรรม และเงื่อนไขสัญญา เพื่อไม่ให้เกิดการละเมิด ไม่เป็นไปตามที่กำหนด (อุษณา ภัทรมนตรี, 2552)

ความสำเร็จของวัตถุประสงค์ (Achievement of Objective) ผู้บริหารควรกำหนดเป้าหมายความสำเร็จของวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน การกำหนดวัตถุประสงค์ที่มีตัวชี้วัดและความสำเร็จเป้าหมายที่ชัดเจน จะทำให้สามารถระบุปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญของวัตถุประสงค์นั้นได้ เหตุการณ์ความไม่แน่นอนที่อาจเกิดขึ้น รวมทั้งความคลาดเคลื่อนของหน่วยวัดความสำเร็จที่ยอมรับได้ (อุษณา ภัทรมนตรี, 2552)

3. การระบุเหตุการณ์ (Event Identification)

ฝ่ายบริหารจะระบุเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นว่าหากเหตุการณ์เหล่านั้นเกิดขึ้นแล้วจะมีผลกระทบที่เป็นโอกาส หรือเป็นอุปสรรคต่อความสามารถในการดำเนินกลยุทธ์ให้สำเร็จและบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรหรือไม่ เหตุการณ์ที่มีผลกระทบในเชิงลบหรือเป็นอุปสรรค คือ ความเสี่ยงซึ่งฝ่ายบริหารจะต้องประเมินและตอบสนอง เหตุการณ์ที่มีผลกระทบในเชิงบวก คือ โอกาส ซึ่งฝ่ายบริหารจะนำโอกาสนั้นไปพิจารณาในกระบวนการกำหนดกลยุทธ์ และวัตถุประสงค์ ในการระบุเหตุการณ์ ฝ่ายบริหารจะต้องพิจารณาถึงปัจจัยต่างๆ ทั้งจากภายในและภายนอกองค์กรที่อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงและโอกาส โดยจะต้องพิจารณาให้ครอบคลุมทั่วทั้งองค์กร (กรอบโครงสร้างการบริหารความเสี่ยงขององค์กรเชิงบูรณาการ : บทสรุปสำหรับผู้บริหารและกรอบโครงสร้าง, 2551)

การทำธุรกิจมักมีความไม่แน่นอนเกิดขึ้นมากมาย องค์กรไม่สามารถมั่นใจได้ว่าเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งจะเกิดขึ้นหรือไม่ หรือผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจะเป็นอย่างไร ในกระบวนการระบุเหตุการณ์ ผู้บริหารควรต้องพิจารณาสิ่งต่อไปนี้ (ไพรัชวอเตอร์เฮาส์คูเปอร์ส, 2547)

3.1 ปัจจัยความเสี่ยงทุกด้านที่อาจเกิดขึ้น

ปัจจัยความเสี่ยงทุกด้านที่อาจเกิดขึ้น เช่น ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์การเงิน บุคลากร การปฏิบัติงาน กฎหมาย ภาษีอากร ระบบงาน สิ่งแวดล้อม (ไพรซ์วอเตอร์เฮาส์คูเปอร์ส, 2547)

3.2 แหล่งความเสี่ยงทั้งจากภายในและภายนอกองค์กร

ผู้บริหารควรพิจารณาแหล่งที่จะเกิดเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวกับความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นต่างๆ มากมาย ซึ่งอาจเกิดจากปัจจัยภายนอก และปัจจัยภายในของบริษัทที่อาจทำให้เกิดความเสี่ยง

ปัจจัยภายนอก คือ ปัจจัยที่เกิดจากภายนอกองค์กรที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของวัตถุประสงค์ เป็นปัจจัยที่ผู้บริหารควบคุมไม่ได้ แต่ต้องติดตามศึกษาเพื่อหาแนวโน้มที่จะเกิดและวิธีที่ควรปฏิบัติไว้ล่วงหน้า เพื่อเปลี่ยนวิกฤตให้เป็น โอกาส หรือเพื่อลดผลเสียที่จะเกิดขึ้น เช่น ภัยธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ การเมือง สังคม เทคโนโลยี (อุษณา ภัทรมนตรี, 2552)

ปัจจัยภายใน คือ ปัจจัยที่เกิดจากภายในองค์กรที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของวัตถุประสงค์และผู้บริหารสามารถบริหารจัดการได้ เช่น โครงสร้างพื้นฐาน พนักงาน กระบวนการ เทคโนโลยี สารสนเทศภายใน (อุษณา ภัทรมนตรี, 2552)

3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้น

ความสัมพันธ์ของเหตุการณ์จะช่วยให้การบริหารจัดการความเสี่ยงในภาพรวมดีขึ้น คือ บางเหตุการณ์อาจเป็นอิสระเกิดขึ้นเอง แต่บางเหตุการณ์อาจจะสัมพันธ์กัน เช่น เกิดพร้อมกัน หรือเป็นตัวนำให้เกิดเหตุการณ์หนึ่ง ดังนั้น หากป้องกันการเกิดเหตุการณ์ตัวนำจะป้องกันการเกิดเหตุการณ์ตัวตามได้ด้วย ซึ่งความสัมพันธ์ของเหตุการณ์อาจพิจารณาทั้งในแนวดิ่งและแนวระนาบ การพิจารณาในแนวดิ่ง ได้แก่ ความสัมพันธ์ในระดับกลยุทธ์กับระดับล่าง หรือในหน่วยธุรกิจรอง เช่น ความพึงพอใจของลูกค้ามีความสัมพันธ์กับการให้บริการ และคุณภาพที่ดี และตรงกำหนด ส่วนการพิจารณาในแนวระนาบ ได้แก่ การพิจารณาความสัมพันธ์ที่เกิดในหน่วยเดียวกัน หรือในกระบวนการเดียวกัน ซึ่งอาจเป็นเหตุเป็นผลกัน เช่น การจัดซื้อซ้ำ ทำให้การผลิตซ้ำ ทำให้การส่งมอบซ้ำ (อุษณา ภัทรมนตรี, 2549)

ในบางกรณีควรมีการจัดกลุ่มเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นโดยแบ่งตามประเภทของเหตุการณ์ และรวบรวมเหตุการณ์ทั้งหมดในองค์กรที่เกิดขึ้นระหว่างหน่วยงานและภายในหน่วยงาน เพื่อช่วยให้ผู้บริหารสามารถเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ และมีข้อมูลเพียงพอ เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการประเมินความเสี่ยง (ไพรัชวอเตอร์เฮาส์คูเปอร์ส, 2547)

4. การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)

การประเมินความเสี่ยงจะช่วยให้แต่ละองค์กรพิจารณาถึงเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นและมีผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร ฝ่ายบริหารจะประเมินเหตุการณ์จาก 2 มุมมอง ซึ่งได้แก่ โอกาสที่จะเกิดและผลกระทบ ซึ่งโดยปกติแล้วจะใช้วิธีการเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณร่วมกัน องค์กรควรพิจารณาผลกระทบทั้งในเชิงบวกและเชิงลบจากเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นทั้งในรายเหตุการณ์หรือตามประเภทของเหตุการณ์นั้น และตลอดทั่วทั้งองค์กร นอกจากนี้ จะต้องมีการประเมินความเสี่ยงบนพื้นฐานของความเสี่ยงที่มีอยู่ตามธรรมชาติ (Inherent Risk) และความเสี่ยงที่เหลืออยู่ (Residual Risk) (กรอบโครงสร้างการบริหารความเสี่ยงขององค์กรเชิงบูรณาการ : บทสรุปสำหรับผู้บริหารและกรอบโครงสร้าง, 2551)

ขั้นตอนนี้นั้นเน้นการประเมินโอกาสและผลกระทบของเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้น ขณะที่การเกิดเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งอาจส่งผลกระทบในระดับต่ำ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องอาจจะมีผลกระทบในระดับสูงต่อวัตถุประสงค์ โดยทั่วไปการประเมินความเสี่ยงประกอบด้วย 2 มิติ ดังนี้ (ไพรัชวอเตอร์เฮาส์คูเปอร์ส, 2547)

4.1 โอกาสที่อาจเกิดขึ้น (Likelihood)

โอกาสที่อาจเกิดขึ้น คือ เหตุการณ์มีโอกาสเกิดขึ้นมากน้อยเพียงใด (ไพรัชวอเตอร์เฮาส์คูเปอร์ส, 2547) หรือความเป็นไปได้ที่เหตุการณ์นั้นจะเกิดในช่วงระยะเวลาที่พิจารณา การกำหนดโอกาสที่จะเกิดขึ้น นิยมกำหนดความน่าจะเป็นเป็นระดับ การกำหนดว่าอยู่ในระดับใดอาจมาจากดุลยพินิจหรือข้อมูลเชิงคุณภาพ หรือข้อมูลเชิงปริมาณ โดยพิจารณาลักษณะของปัจจัยที่เกี่ยวข้อง (อุษณา ภัทรมนตรี, 2549)

4.2 ผลกระทบ (Impact)

ผลกระทบ คือ ความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นจากเหตุการณ์นั้น โดยอาจพิจารณาผลกระทบ หรือความเสียหายทางการเงิน และไม่ใช้การเงิน (อุษณา ภัทรมนตรี, 2549) ซึ่งหากมีเหตุการณ์เกิดขึ้น องค์กรจะได้รับผลกระทบมาน้อยเพียงใด (ไพรัชวอเตอร์เฮาส์คูเปอร์ส, 2547)

การประเมินความเสี่ยงสามารถทำได้ทั้งการประเมินความเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ โดยพิจารณาทั้งเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากภายนอกและภายในองค์กร นอกจากนี้ การประเมินความเสี่ยงควรดำเนินการทั้งก่อนการจัดการความเสี่ยง (Inherent Risk) และหลังจากที่มีการจัดการความเสี่ยงแล้ว (Residual Risk) ปัจจัยที่ควรใช้ในการพิจารณาการจัดการความเสี่ยง เช่น การปฏิบัติงานของผู้บริหารและพนักงาน กระบวนการปฏิบัติงาน กิจกรรมการควบคุมภายใน โครงสร้างทางธุรกิจและกระบวนการรายงาน การวัดผลการปฏิบัติงานและการติดตามผล วิธีการติดต่อสื่อสารทัศนคติ และแนวทางของผู้บริหารเกี่ยวกับความเสี่ยง พฤติกรรมขององค์กรที่คาดว่าจะมีและที่มีอยู่ในปัจจุบัน สัญญาและพันธมิตรในปัจจุบัน (ไพรัชวอเตอร์เฮาส์คูเปอร์ส, 2547)

5. การตอบสนองความเสี่ยง (Risk Response)

เมื่อความเสี่ยงได้รับการบ่งชี้ และประเมินความสำคัญแล้ว ผู้บริหารต้องประเมินวิธีการจัดการความเสี่ยงที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ และผลของการจัดการเหล่านั้น การพิจารณาทางเลือกในการดำเนินการจะต้องคำนึงถึงความเสี่ยงที่ยอมรับได้ และต้นทุนที่เกิดขึ้นเปรียบเทียบกับผลประโยชน์ที่จะได้รับเพื่อให้การบริหารความเสี่ยงมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารอาจต้องเลือกวิธีการจัดการความเสี่ยงอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายวิธีรวมกัน เพื่อลดระดับโอกาสที่อาจเกิดขึ้นและผลกระทบของเหตุการณ์ให้อยู่ในช่วงที่องค์กรสามารถยอมรับได้ (ไพรัชวอเตอร์เฮาส์คูเปอร์ส, 2547)

หลักการตอบสนองความเสี่ยงมี 4 ประการ คือ

5.1 การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง (Avoidance) คือ การเลิกกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความเสี่ยง การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง อาจเกี่ยวกับการยกเลิกสายการผลิต การปฏิเสธที่จะขยายธุรกิจสู่ตลาดในพื้นที่ทางภูมิศาสตร์แห่งใหม่ หรือการขายสายงานบางสายงาน (กรอบโครงสร้างการบริหารความเสี่ยงขององค์กรเชิงบูรณาการ : บทสรุปสำหรับผู้บริหารและกรอบโครงสร้าง, 2551)

5.2 การหาผู้ร่วมรับความเสี่ยง (Sharing) คือ การลดโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง หรือลดผลกระทบของความเสี่ยงโดยการโอนความเสี่ยง หรือมิฉะนั้นก็โดยการหาผู้ร่วมรับความเสี่ยงไปบางส่วน เทคนิคที่ใช้กันโดยทั่วไปรวมถึงการซื้อประกันภัยประเภทต่างๆ (Hedging Transactions) หรือการว่าจ้างให้บุคคลภายนอกเป็นผู้กระทำกิจกรรมแทนในบางกิจกรรม (Outsourcing) (กรอบโครงสร้างการบริหารความเสี่ยงขององค์กรเชิงบูรณาการ : บทสรุปสำหรับผู้บริหารและกรอบโครงสร้าง, 2551)

5.3 การลดความเสี่ยง (Reduction) คือ การกระทำใดๆ เพื่อลดโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง หรือผลกระทบของความเสี่ยง หรือลดทั้งสองด้าน การตอบสนองต่อความเสี่ยงประเภทนี้มักจะเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจทางธุรกิจที่เกิดขึ้นมากมายทุกวัน (กรอบโครงสร้างการบริหารความเสี่ยงขององค์กรเชิงบูรณาการ : บทสรุปสำหรับผู้บริหารและกรอบโครงสร้าง, 2551)

5.4 การยอมรับความเสี่ยง (Acceptance) คือ ไม่กระทำการใดๆ ที่จะมผลเปลี่ยนแปลงต่อโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง หรือลดผลกระทบของความเสี่ยง (กรอบโครงสร้างการบริหารความเสี่ยงขององค์กรเชิงบูรณาการ : บทสรุปสำหรับผู้บริหารและกรอบโครงสร้าง, 2551) ความเสี่ยงที่เหลือในปัจจุบันอยู่ในระดับที่ต้องการและยอมรับได้แล้ว โดยไม่ต้องมีการดำเนินการเพิ่มเติมเพื่อลดโอกาส หรือผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นอีก (ไพร์ชวอเตอร์เฮาส์คูเปอร์ส, 2547)

ผู้บริหารควรพิจารณาการจัดการความเสี่ยงตามประเภทของการตอบสนองข้างต้น และควรดำเนินการประเมินความเสี่ยงที่เหลืออยู่อีกครั้งหนึ่ง หลังจากที่ได้มีการจัดการความเสี่ยงแล้วในช่วงเวลาที่เหมาะสม (ไพร์ชวอเตอร์เฮาส์คูเปอร์ส, 2547) ซึ่งผู้บริหารจะต้องพิจารณาเลือกวิธีที่เหมาะสมกับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น

6. กิจกรรมการควบคุม (Control Activities)

กิจกรรมการควบคุม คือ นโยบายและวิธีปฏิบัติที่จะช่วยให้มั่นใจว่าได้มีการดำเนินการตามแนวทางการตอบสนองต่อความเสี่ยงที่ได้วางไว้ กิจกรรมการควบคุมเกิดขึ้นในทุกระดับ ทุกหน้าที่งาน ทั้งทั้งองค์กร กิจกรรมการควบคุมประกอบไปด้วยกิจกรรมหลายๆ กิจกรรมที่แตกต่างกัน เช่น การอนุมัติ การยืนยันความถูกต้อง การกระทบยอด การสอบทานผลการปฏิบัติงาน การดูแลรักษาสินทรัพย์ การแบ่งแยกหน้าที่งาน ดังนั้น กิจกรรมการควบคุมจึงเป็นวิธีปฏิบัติงานที่บุคลากรนำไปปฏิบัติไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติโดยตรงหรือโดยการใช้เทคโนโลยีมาช่วย เพื่อให้แน่ใจว่าได้มีการ

ดำเนินการตามแนวทางการตอบสนองต่อความเสี่ยงที่ฝ่ายบริหารได้กำหนดไว้ (กรอบโครงสร้างการบริหารความเสี่ยงขององค์กรเชิงบูรณาการ : บทสรุปสำหรับผู้บริหารและกรอบโครงสร้าง, 2551) และเนื่องจากแต่ละองค์กรมีการกำหนดวัตถุประสงค์ และเทคนิคการนำไปปฏิบัติเป็นของเฉพาะองค์กร ดังนั้น กิจกรรมการควบคุมจึงแตกต่างกัน การควบคุมเป็นการสะท้อนถึงสภาพแวดล้อมภายในองค์กร ลักษณะธุรกิจ โครงสร้างและวัฒนธรรมขององค์กร (ไพรัชวอเตอร์ เฮาส์เปอร์ส, 2547)

6.1 การพิจารณากิจกรรมควบคุมร่วมกับการจัดการตอบสนองความเสี่ยง

กิจกรรมควบคุมและวิธีการจัดการความเสี่ยงมีความสัมพันธ์กันสูงมากและต้องให้ตรงกับความเสี่ยงและวัตถุประสงค์ ดังนั้นผู้บริหารควรพิจารณาองค์ประกอบทั้งสองไปพร้อมกัน เพื่อให้มั่นใจว่าวิธีการตอบสนองความเสี่ยงและกิจกรรมควบคุมที่เลือกตรงกับวัตถุประสงค์ที่ได้รับ การปฏิบัติตามจริงอย่างเหมาะสมและทันกาล (อุษณา ภัทรมนตรี, 2552)

6.2 การจัดประเภทกิจกรรมควบคุมตามหน้าที่และวัตถุประสงค์ ออกเป็น 4 ประเภท

6.2.1 การควบคุมแบบป้องกัน (Preventive Control) เป็นวิธีการควบคุมที่กำหนดขึ้นเพื่อป้องกันหรือลดระดับความน่าจะเป็นของข้อผิดพลาดไว้ก่อน นิยมการควบคุมด้านคุณภาพ และเสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่าการควบคุมแบบค้นพบหรือแบบแก้ไข เช่น การใช้รหัสผ่านแบบเฉพาะ การจัดโครงสร้างองค์กร และการมอบอำนาจหน้าที่ที่เหมาะสม การแบ่งแยกหน้าที่ (อุษณา ภัทรมนตรี, 2552)

6.2.2 การควบคุมแบบค้นพบ (Detective Control) เป็นวิธีการควบคุมที่กำหนดขึ้นเพื่อค้นพบข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้น โดยเร็วให้เกิดผลกระทบน้อยที่สุด ซึ่งการควบคุมแบบค้นพบยังคงมีความสำคัญในการเป็นหลักฐานยืนยันประสิทธิผลของการควบคุมแบบอื่นๆ ว่าทำงานได้ผล (Functioning) และป้องกันความสูญหายของทรัพย์สิน (Loss Prevention) จริงหรือไม่ เช่น การสอบทานผลลัพธ์ การยืนยันยอด การตรวจนับ (อุษณา ภัทรมนตรี, 2552)

6.2.3 การควบคุมแบบส่งเสริม (Directive Control) เป็นวิธีการควบคุมที่ส่งเสริมหรือกระตุ้นให้เกิดความสำเร็จในวัตถุประสงค์ที่ต้องการ เช่น การกำหนดนโยบาย และวิธีปฏิบัติงาน แผนการฝึกอบรม มาตรการจูงใจและการให้รางวัลหากทำได้ตามเป้าหมาย ซึ่งนิยามว่า

เป็นวิธีการควบคุมที่ดีและทันสมัย เพราะมีผลกระทบทางด้านบวกต่อขวัญและกำลังใจของผู้ปฏิบัติงาน นิยมเป็นการควบคุมในด้านบวกต่อขวัญและกำลังใจของผู้ปฏิบัติงาน (อุษณา ภัทรมนตรี, 2552)

6.2.4 การควบคุมแบบแก้ไขและชดเชย (Mitigation Control) เป็นวิธีการควบคุมที่กำหนดขึ้นเพื่อแก้ไขข้อผิดพลาด อาจเป็นวิธีควบคุมใหม่ หรือการใช้วิธีการชดเชยการควบคุมปกติที่ไม่อาจปฏิบัติได้เพราะต้นทุนสูง (อุษณา ภัทรมนตรี, 2552)

6.3 การควบคุมเฉพาะกิจการ (Entity Specific)

การประเมินการควบคุมภายในอาจต้องใช้ดุลพินิจของผู้ตรวจสอบภายใน หรือผู้เชี่ยวชาญอิสระ ร่วมกับผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานที่เข้าใจวัตถุประสงค์และความเสี่ยงในเรื่องนั้น ของกิจการเป็นอย่างดี เพราะแต่ละกิจการมีวัตถุประสงค์และวิธีปฏิบัติงานของตนเอง และมีกิจกรรมควบคุมที่แตกต่างกัน หรือแม้แต่ในกิจการเดียวกัน ผู้บริหารอาจมีดุลพินิจที่ต่างกัน นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม สภาพอุตสาหกรรม ขนาดกิจการ ความซับซ้อนของกิจการ ลักษณะ ประวัติ วัฒนธรรมขององค์กร ปัจจัยที่ต่างกันเหล่านี้ทำให้กิจการต้องการการควบคุม โดยเฉพาะการควบคุมที่ไม่เป็นทางการแตกต่างกัน (อุษณา ภัทรมนตรี, 2552)

สิ่งสำคัญประการหนึ่งต่อกิจกรรมการควบคุม คือ การกำหนดบุคลากรภายในองค์กร เพื่อรับผิดชอบการควบคุมนั้น บุคลากรแต่ละคนที่ได้รับมอบหมายกิจกรรมการควบคุมควรมีความรับผิดชอบ ดังนี้ พิจารณาประสิทธิผลของการจัดการความเสี่ยงที่ได้ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน พิจารณาการปฏิบัติเพิ่มเติมที่จำเป็นเพื่อเพิ่มประสิทธิผลของการจัดการความเสี่ยง นอกจากนี้การปฏิบัติเพื่อลดความเสี่ยงขององค์กรจะต้องมีการกำหนดวันแล้วเสร็จให้ชัดเจน (ไพรัชวอเตอร์ เฮาส์เปอร์ส, 2547)

7. สารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication)

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยงจะถูกระบุ บันทึก และจัดเก็บไว้ (Captured) และสื่อสารในรูปแบบและกรอบเวลาที่ช่วยทำให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องสามารถดำเนินงานตามความรับผิดชอบของตนได้ ระบบสารสนเทศใช้ข้อมูลทั้งที่ผลิตภายในองค์กรและข้อมูลจากแหล่งภายนอก ซึ่งช่วยสนับสนุนสารสนเทศสำหรับการบริหารความเสี่ยงและการตัดสินใจที่อยู่บน

พื้นฐานของสารสนเทศซึ่งสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ขององค์กร การสื่อสารที่มีประสิทธิผลจะเกิดขึ้นจากผู้บริหารไปสู่พนักงานในระดับล่าง ข้ามหน่วยงาน และขึ้นสู่ระดับบนขององค์กร บุคลากรทุกคนต้องได้รับข่าวสารที่ชัดเจนจากผู้บริหารระดับสูงว่าความรับผิดชอบในเรื่องการบริหารความเสี่ยงขององค์กรถือเป็นเรื่องสำคัญ และต้องดำเนินการอย่างจริงจัง ทุกคนต้องเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนในการบริหารความเสี่ยงขององค์กร รวมทั้งต้องเข้าใจว่ากิจกรรมของแต่ละบุคคลเกี่ยวพันถึงงานของบุคคลอื่นๆ อย่างไร ทุกคนต้องมีช่องทางและวิธีการสื่อสารข้อมูลที่สำคัญย้อนกลับไปสู่ระดับบน (Upstream) นอกจากนี้ยังต้องสื่อสารที่มีประสิทธิผลกับกลุ่มบุคคลภายนอก เช่น ลูกค้า ผู้ขาย หน่วยงานกำกับดูแล และผู้ถือหุ้น (กรอบโครงสร้างการบริหารความเสี่ยงขององค์กรเชิงบูรณาการ : บทสรุปสำหรับผู้บริหารและกรอบโครงสร้าง, 2551)

การบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิผลควรใช้ทั้งข้อมูลในอดีตและปัจจุบัน ข้อมูลในอดีตเป็นการแสดงผลการปฏิบัติที่เกิดขึ้นจริงเปรียบเทียบกับเป้าหมาย แสดงแนวโน้มของเหตุการณ์และช่วยคาดการณ์ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ข้อมูลในอดีตสามารถให้สัญญาณเตือนล่วงหน้าเกี่ยวกับเหตุการณ์ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น ส่วนข้อมูลในปัจจุบันมีประโยชน์ต่อผู้บริหารในการพิจารณาความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในกระบวนการ สายงาน หรือหน่วยงานซึ่งช่วยให้องค์กรสามารถปรับเปลี่ยนกิจกรรมการควบคุมตามความจำเป็นเพื่อให้ความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ (ไพรัชวอเตอร์เฮาส์คูเปอร์ส, 2547)

8. การติดตามผล (Monitoring)

การบริหารความเสี่ยงขององค์กรจะต้องมีการติดตามประเมินผล และประเมินแต่ละองค์ประกอบของการบริหารความเสี่ยงขององค์กรที่มีอยู่จริง และยังทำหน้าที่ได้ตามที่กำหนดตามช่วงเวลา การติดตามประเมินผลสามารถทำได้โดยใช้วิธีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องในแต่ละกิจกรรม หรือการประเมินแยกต่างหาก (Separate Evaluations) หรือใช้ทั้งสองวิธีร่วมกัน การติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องจะเกิดขึ้นในการดำเนินกิจกรรมทางการบริหารตามปกติ ส่วนการประเมินแยกต่างหากนั้น การกำหนดขอบเขตและความถี่จะขึ้นอยู่กับประเมินความเสี่ยงและประสิทธิผลของวิธีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ข้อบกพร่องที่พบจากการติดตามประเมินผล การบริหารความเสี่ยงขององค์กรจะรายงานต่อผู้บังคับบัญชา โดยข้อบกพร่องที่มีสาระสำคัญจะรายงานต่อผู้บริหารระดับสูงและคณะกรรมการ (กรอบโครงสร้างการบริหารความเสี่ยงขององค์กรเชิงบูรณาการ : บทสรุปสำหรับผู้บริหารและกรอบโครงสร้าง, 2551)

การบริหารความเสี่ยงควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขตามความจำเป็น โดยการติดตามผลของผู้บริหาร การประเมินผลตนเอง หรือร่วมกันทุกประการ การมีระบบการติดตามผลทำให้มั่นใจว่ากรอบงานและองค์ประกอบที่ใช้เหมาะสมทันสมัย และมีประสิทธิผลอยู่เสมอ เพราะวิธีการที่เคยมีประสิทธิผลอาจล้าสมัย หรืออาจถูกกละเลย หรือองค์กรอาจเปลี่ยนวัตถุประสงค์ใหม่ เปลี่ยนผู้บริหารใหม่ เปลี่ยนกระบวนการปฏิบัติงานใหม่ ทำให้วิธีการเดิมใช้ไม่ได้ผล (อุษณา ภัทรมนตรี, 2552)

ประเด็นที่สำคัญของการติดตามผลได้แก่ การติดตามผลเพื่อให้มั่นใจได้ว่าการจัดการความเสี่ยงมีคุณภาพและมีความเหมาะสม และการบริหารความเสี่ยงได้นำไปประยุกต์ใช้ในทุกระดับขององค์กร และความเสียหายทั้งหมดที่มีผลกระทบต่อการบริหารวัตถุประสงค์ขององค์กร ได้รับการรายงานต่อผู้บริหารที่รับผิดชอบ (ไพรัชวอเตอร์เฮาส์คูเปอร์ส, 2547)

การติดตามการบริหารความเสี่ยงสามารถทำได้ 2 ลักษณะ คือ

8.1 การติดตามอย่างต่อเนื่อง

การติดตามอย่างต่อเนื่องเป็นการดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างทันทั่วถึง และถือเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงาน ดังนั้นปัญหาที่เกิดขึ้นจะได้รับการแก้ไขอย่างรวดเร็ว หากองค์กรมีการติดตามอย่างต่อเนื่อง (ไพรัชวอเตอร์เฮาส์คูเปอร์ส, 2547) การติดตามอย่างต่อเนื่องจะทำให้ผู้บริหารหรือบุคลากรที่รับผิดชอบสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้ทันทั่วถึง ซึ่งหากมีการติดตามอย่างสม่ำเสมอแล้วอาจถือว่าการติดตามผลเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานหรือขณะเกิดเหตุการณ์ (จันทนา สาขากร และ คณะ, 2552)

8.2 การติดตามรายครั้ง

การติดตามรายครั้ง เป็นการดำเนินการภายหลังจากเกิดเหตุการณ์ (ไพรัชวอเตอร์เฮาส์คูเปอร์ส, 2547) หรือการติดตามผลตามช่วงเวลาที่กำหนดไว้ หรือจัดทำเป็นกรณีพิเศษเพื่อใช้ในการพิจารณาว่ากระบวนการติดตามผลระหว่างการปฏิบัติการยังคงมีประสิทธิภาพหรือไม่ (อุษณา ภัทรมนตรี, 2552) ซึ่งการติดตามเป็นครั้งคราวนั้นจะเป็นการดำเนินการหลังจากเกิดเหตุการณ์แล้ว (จันทนา สาขากร และ คณะ, 2552)

ปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จในการบริหารความเสี่ยง

ไฟรชวอเตอร์เฮาส์คูเปอร์ส (2547) ได้กล่าวว่า เพื่อให้องค์กรได้รับประโยชน์จากการบริหารความเสี่ยง ผู้บริหารจะต้องสร้างกระบวนการเพื่อสนับสนุนให้เกิดการบ่งชี้ การประเมินการจัดการ และการรายงานความเสี่ยงอย่างต่อเนื่องและเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานปกติ

ปัจจัยสำคัญ 8 ประการเพื่อช่วยให้การปฏิบัติตามกรอบการบริหารความเสี่ยงขององค์กรประสบความสำเร็จ มีดังนี้

ภาพที่ 4 ปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จในการบริหารความเสี่ยง

ที่มา: ไฟรชวอเตอร์เฮาส์คูเปอร์ส (2547)

ปัจจัยที่ 1: การสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง

การปฏิบัติตามกรอบการบริหารความเสี่ยงขององค์กรจะประสบความสำเร็จเพียงใดขึ้นอยู่กับเจตนาธรรมณ์ การสนับสนุน การมีส่วนร่วม และความเป็นผู้นำของผู้บริหารระดับสูงในองค์กร คณะกรรมการและผู้บริหารระดับสูงต้องให้ความสำคัญ และสนับสนุนให้ทุกคนในองค์กรเข้าใจความสำคัญในคุณค่าของการบริหารความเสี่ยงต่อองค์กร มิฉะนั้นแล้วการบริหารความเสี่ยงไม่สามารถเกิดขึ้นได้ การบริหารความเสี่ยงต้องเริ่มต้นจากการที่กรรมการผู้จัดการ หรือผู้นำสูงสุดของ

องค์กรต้องการให้ระบบนี้เกิดขึ้น โดยกำหนดนโยบายให้มีการปฏิบัติ รวมถึงการกำหนดให้ผู้บริหารต้องใช้ข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยงในการตัดสินใจและบริหารงาน เป็นต้น

ปัจจัยที่ 2: การใช้คำให้เกิดความเข้าใจแบบเดียวกัน

การใช้คำนิยามที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยง และการบริหารความเสี่ยงแบบเดียวกัน จะทำให้เกิดความมีประสิทธิภาพในการกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย กระบวนการ เพื่อใช้ในการบ่งชี้และการประเมินความเสี่ยง และกำหนดวิธีการจัดการความเสี่ยงที่เหมาะสม องค์กรที่ได้มีการจัดทำกรอบและนโยบายการบริหารความเสี่ยงที่มีคำอธิบายองค์ประกอบในกรอบการบริหารความเสี่ยงอย่างชัดเจน จะทำให้ผู้บริหารและพนักงานทุกคนใช้ภาษาความเสี่ยงในแนวทางเดียวกัน และมีจุดหมายร่วมกันในการบริหารความเสี่ยง

ปัจจัยที่ 3: การปฏิบัติตามกระบวนการบริหารความเสี่ยงอย่างต่อเนื่อง

องค์กรที่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติตามกระบวนการบริหารความเสี่ยง คือ องค์กรที่สามารถนำกระบวนการบริหารความเสี่ยงมาปฏิบัติอย่างทั่วถึงทั้งองค์กร และกระทำอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

ปัจจัยที่ 4: กระบวนการในการบริหารการเปลี่ยนแปลง

ในการนำเอากระบวนการและระบบบริหารแบบใหม่มาใช้ องค์กรจำเป็นต้องมีการบริหารการเปลี่ยนแปลง การพัฒนาการบริหารความเสี่ยงก็เช่นเดียวกันที่ต้องมีการชี้แจงให้ผู้บริหารและพนักงานทุกคนรับทราบถึงการเปลี่ยนแปลงและผลที่องค์กรและแต่ละบุคคลจะได้รับจากการเปลี่ยนแปลงนั้น

ปัจจัยที่ 5: การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพนั้นเพื่อให้มั่นใจได้ว่า

5.1 ผู้บริหารได้รับข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยงอย่างถูกต้องและทันเวลา

5.2 ผู้บริหารสามารถจัดการกับความเสี่ยตามลำดับความสำคัญ หรือตามการเปลี่ยนแปลง หรือความเสี่ยที่เกิดขึ้นใหม่

5.3 มีการติดตามแผนการจัดการความเสี่ยอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำมาใช้ปรับปรุงการบริหาร องค์กรและจัดการความเสี่ยต่างๆ เพื่อให้องค์กรมีโอกาสในการบรรลุวัตถุประสงค์ได้มากที่สุด

การสื่อสารเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยและวิธีปฏิบัติมีความสำคัญอย่างมาก เพราะการสื่อสารจะเน้นให้เห็นถึงการเชื่อมโยงระหว่างการบริหารความเสี่ยกับกลยุทธ์องค์กร การ ชี้แจงทำความเข้าใจต่อพนักงานทุกคนถึงความรับผิดชอบของแต่ละบุคคลต่อกระบวนการบริหาร ความเสี่ย จะช่วยให้เกิดการยอมรับในกระบวนการและนำมาซึ่งความสำเร็จในการพัฒนาการ บริหารความเสี่ย โดยควรได้รับการสนับสนุนทั้งทางวาจาและในทางปฏิบัติจากผู้บริหารระดับสูง กรรมการผู้จัดการและคณะกรรมการขององค์กร

ปัจจัยที่ 6: การวัดผลการบริหารความเสี่ย

การวัดผลการบริหารความเสี่ยประกอบด้วย 2 รูปแบบ ดังนี้

6.1 การวัดความเสี่ยในรูปแบบของผลกระทบและโอกาสที่อาจเกิดขึ้น การบริหารความ เสี่ยที่ประสบความสำเร็จจะช่วยให้ความเสี่ยเหลืออยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้

6.2 การวัดความสำเร็จของการบริหารความเสี่ย โดยอาศัยดัชนีวัดผลการดำเนินงาน ซึ่ง อาจกำหนดเป็นระดับองค์กร ฝ่ายงาน หรือของแต่ละบุคคล การใช้ดัชนีวัดผลการดำเนินงานนี้อาจ ปฏิบัติร่วมกับกระบวนการด้านทรัพยากรบุคคล

ปัจจัยที่ 7: การฝึกอบรมและกลไกด้านทรัพยากรบุคคล

กรรมการ ผู้บริหาร และพนักงานทุกคนในองค์กรควรต้องได้รับการฝึกอบรมเพื่อให้เข้าใจ กรอบการบริหารความเสี่ย และความรับผิดชอบของแต่ละบุคคลในการจัดการความเสี่ย และการ สื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ย การฝึกอบรมในองค์กรควรต้องคำนึงถึงประเด็นดังต่อไปนี้

7.1 ความแตกต่างกันของระดับความรับผิดชอบในการบริหารความเสี่ยง

7.2 ความรู้ที่เกี่ยวกับความเสี่ยงและการบริหารความเสี่ยงที่มีอยู่แล้วในองค์กร

พนักงานใหม่ทุกคนควรได้รับการฝึกอบรมเพื่อให้มีความเข้าใจในความรับผิดชอบต่อความเสี่ยง และกระบวนการบริหารความเสี่ยงด้วยเช่นกัน

ระบบการประเมินผลการดำเนินงานถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการส่งเสริมความรับผิดชอบของแต่ละบุคคล โดยความรับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงควรกำหนดรวมอยู่ในงานที่แต่ละบุคคลรับผิดชอบและในคำอธิบายลักษณะงาน (Job Description) การประเมินผลการดำเนินงานส่วนที่เกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง มีประเด็นที่ควรประเมินดังต่อไปนี้ คือ ความรับผิดชอบและการสนับสนุนกระบวนการบริหารความเสี่ยงและกรอบการบริหารความเสี่ยงที่แต่ละบุคคลมีต่อองค์กร และการวัดระดับของความเสี่ยงที่บุคคลนั้นเป็นผู้รับผิดชอบว่าความเสี่ยงได้รับการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด

ปัจจัยที่ 8: การติดตามกระบวนการบริหารความเสี่ยง

ขั้นตอนสุดท้ายของปัจจัยความสำคัญต่อความสำเร็จของการบริหารความเสี่ยง คือ การกำหนดวิธีที่เหมาะสมในการติดตามการบริหารความเสี่ยง การติดตามกระบวนการบริหารความเสี่ยงควรพิจารณาประเด็นต่อไปนี้

8.1 การรายงานและการสอบทานขั้นตอนตามกระบวนการบริหารความเสี่ยง

8.2 ความชัดเจนและความสม่ำเสมอของการมีส่วนร่วมและความมุ่งมั่นของผู้บริหารระดับสูง

8.3 บทบาทของผู้นำในการสนับสนุนและติดตามการบริหารความเสี่ยง

8.4 การประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินผลการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยง

การเปิดเผยความเสี่ยง

ความสำคัญของการเปิดเผยความเสี่ยง

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้กำหนดให้บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจะต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยงของบริษัทไว้ในแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) ภายใต้หัวข้อ “ปัจจัยความเสี่ยง” ซึ่งการเปิดเผยปัจจัยความเสี่ยงของบริษัทในรูปแบบแสดงรายการข้อมูลนี้เป็นการวิเคราะห์ของฝ่ายจัดการว่าปัจจัยใดที่อาจทำให้การดำเนินงานหรือฐานะทางการเงินของบริษัทไม่เป็นไปตามที่ควรเป็นในสภาพปกติ หรือทำให้ผู้ลงทุนอาจไม่ได้รับผลตอบแทนที่คาดไว้ ข้อมูลดังกล่าวจะช่วยให้ผู้ลงทุนสามารถวิเคราะห์ความเสี่ยงจากการลงทุนได้อย่างถูกต้องยิ่งขึ้น ซึ่งข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลที่มีความสำคัญมากเนื่องจากเป็นข้อมูลที่มีผลกระทบต่อธุรกิจ ดังนั้นการเปิดเผยข้อมูลจะต้องถูกต้อง ครบถ้วน และชัดเจน (สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, 2543)

ซึ่งในคำอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลตามมาตรา 56 กล่าวว่า วัตถุประสงค์สำคัญของหัวข้อ “ปัจจัยความเสี่ยง” คือ เพื่อให้ผู้ลงทุนได้รับทราบความเสี่ยงในการลงทุนที่สำคัญ และช่วยให้บริษัทสามารถใช้คุ้มครองตัวเองจากการถูกฟ้องร้อง หรือเรียกร้องจากผู้ลงทุน หากผลการดำเนินงานของบริษัทไม่เป็นไปตามที่คาดหมาย ดังนั้น บริษัทจึงควรเปิดเผยปัจจัยความเสี่ยงที่สำคัญให้ครบถ้วนชัดเจน

แนวทางในการเปิดเผยความเสี่ยง

สำหรับประเทศไทยตามมาตรา 56 และมาตรา 199 แห่ง พ.ร.บ.หลักทรัพย์แห่งประเทศไทย รวมทั้งประกาศคณะกรรมการ ก.ล.ต. (ประกาศ กจ. 40/2540) และข้อบังคับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้กำหนดให้บริษัทที่จดทะเบียน และบริษัทที่ออกและเสนอขายหลักทรัพย์ต่อประชาชนต้องนำส่งรายงานการเปิดเผยข้อมูลต่างๆ ซึ่งได้กำหนดให้บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยงในรูปแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) ภายใต้หัวข้อ “ปัจจัยความเสี่ยง” ที่กำหนดให้มีการเปิดเผยข้อมูล ซึ่งเป็นหัวข้อหนึ่งที่ต้องเปิดเผยในรูปแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี

การรายงานข้อมูลในแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (56-1) ภายใต้หัวข้อ “ปัจจัยความเสี่ยง” ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้อธิบายไว้ว่า ให้บริษัทระบุปัจจัยที่บริษัทเห็นว่าอาจทำให้เกิดความเสียหายต่อการลงทุนของผู้ลงทุนอย่างมีนัยสำคัญ โดยความเสี่ยงดังกล่าวอาจทำให้ผู้ลงทุนสูญเสียเงินลงทุนทั้งจำนวน หรือบางส่วน หรือไม่ได้รับผลตอบแทนในอัตราที่ควรจะได้รับ และให้ระบุเฉพาะความเสี่ยงที่อาจมีผลกระทบต่อผู้ออกหลักทรัพย์ หรือผู้ถือหลักทรัพย์โดยตรง ไม่ใช่ความเสี่ยงสำหรับการประกอบธุรกิจทั่วไป ทั้งนี้ให้อธิบายถึงลักษณะความเสี่ยง เหตุการณ์ที่เป็นสาเหตุของความเสี่ยง ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งถ้าประเมินผลกระทบเป็นตัวเลขได้ให้ระบุด้วย และแนวโน้มหรือความเป็นไปได้ที่จะเกิดความเสี่ยงดังกล่าว นอกจากนี้หากบริษัทมีมาตรการรองรับไว้เป็นการเฉพาะและสามารถลดความเสี่ยงได้อย่างมีนัยสำคัญแล้ว บริษัทอาจอธิบายเพิ่มเติมด้วยก็ได้ และได้ให้คำแนะนำแนวทางจัดทำเกี่ยวกับการเปิดเผยความเสี่ยง ดังนี้

1. ควรเปิดเผยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากทุกปัจจัยที่คาดว่าจะมีผลกระทบต่อผลตอบแทนจากการลงทุนของผู้ลงทุนอย่างมีนัยสำคัญ ยกเว้นความเสี่ยงสำหรับการประกอบธุรกิจทั่วไป เช่น ความเสี่ยงจากความไม่แน่นอนทางการเมือง หรือภาวะเศรษฐกิจตกต่ำที่กระทบต่อการดำเนินงานของทุกธุรกิจ แต่ยังคงเปิดเผยความเสี่ยงที่กระทบต่อเฉพาะธุรกิจนั้น เช่น ธุรกิจหลักทรัพย์ควรเปิดเผยความเสี่ยงจากปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์ที่มีความไม่แน่นอนสูงตามภาวะเศรษฐกิจ หรือธุรกิจที่รัฐบาลเคยให้ความคุ้มครองด้านการแข่งขัน ควรเปิดเผยความเสี่ยงจากนโยบายของรัฐบาล หากมีแนวโน้มที่จะเปิดเสรีทางการค้ามากขึ้น ซึ่งจะได้รับผลกระทบจากการแข่งขันจากบริษัทต่างชาติโดยตรง

อย่างไรก็ดี ที่ผ่านมามีข้อนี้ยังมีปัญหาในทางปฏิบัติค่อนข้างมากกว่าเรื่องใดควรเปิดเผยเป็นปัจจัยความเสี่ยงหรือไม่ ตัวอย่างความเสี่ยงที่ควรเปิดเผย คือ ความเสี่ยงในการประกอบธุรกิจ ความเสี่ยงเกี่ยวกับการผลิต ความเสี่ยงด้านการบริหารจัดการจัดการ ความเสี่ยงด้านการเงิน ความเสี่ยงเกี่ยวกับการเสนอขายหลักทรัพย์

2. ในการจัดทำควรเรียงลำดับความเสี่ยงจากปัจจัยที่มีนัยสำคัญมาก่อน โดยพิจารณาจากความรุนแรงของผลกระทบที่เกิดต่อบริษัทหรือผู้ถือหลักทรัพย์ และโอกาสที่ปัจจัยดังกล่าวจะเกิดขึ้น

การเปิดเผยข้อมูลตามแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1)

แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) คือ แบบกำหนดซึ่งตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้กำหนดให้บริษัทจดทะเบียนต้องมีการเปิดเผย ซึ่งประกอบด้วย (ปรากฏตามภาคผนวก ก)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลสรุป (Executive Summary)

ส่วนที่ 2 บริษัทที่ออกหลักทรัพย์

1. ปัจจัยความเสี่ยง
2. ลักษณะการประกอบธุรกิจ
3. การประกอบธุรกิจของแต่ละสายผลิตภัณฑ์
4. การวิจัยและพัฒนา
5. ทรัพย์สินที่ใช้ในการประกอบธุรกิจ
6. โครงการในอนาคต
7. ข้อพิพาททางกฎหมาย
8. โครงสร้างเงินทุน
9. การจัดการ
10. การควบคุมภายใน
11. รายการระหว่างกัน
12. ฐานะการเงินและผลการดำเนินงาน
13. ข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ 3 การรับรองความถูกต้องของข้อมูล

แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการเปิดเผยสารสนเทศสำคัญของบริษัทจดทะเบียน

ส่วนจดทะเบียนและเปิดเผยข้อมูลฝ่ายกำกับบริษัทจดทะเบียน (2550) ได้กล่าวว่า เพื่อให้การซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์มีสภาพคล่องมีความยุติธรรม และเป็นไปอย่างมีระเบียบ ตลาดหลักทรัพย์จึงกำหนดให้บริษัทจดทะเบียนมีหน้าที่เปิดเผยสารสนเทศที่สำคัญและจำเป็นต่อการตัดสินใจลงทุนในหลักทรัพย์ให้ประชาชนทราบ โดยสารสนเทศดังกล่าวจะต้องถูกต้อง

เพียงพอและทันเวลา นอกจากนี้บริษัทจดทะเบียนต้องดำเนินการเพื่อให้แน่ใจว่าทุกคนที่ลงทุนในหลักทรัพย์ของบริษัทได้รับสารสนเทศดังกล่าวอย่างเท่าเทียมกัน เพื่อให้เป็นไปตามหลักการพื้นฐานเกี่ยวกับการเปิดเผยสารสนเทศสำคัญดังกล่าว ตลาดหลักทรัพย์จึงกำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการเปิดเผยสารสนเทศของบริษัทจดทะเบียนไว้ 6 ประการ ดังต่อไปนี้

1. การเปิดเผยสารสนเทศที่สำคัญให้ประชาชนทราบโดยทันที

บริษัทจดทะเบียนต้องเปิดเผยสารสนเทศเกี่ยวกับการดำเนินงานที่สำคัญของบริษัทจดทะเบียนหรือบริษัทย่อยให้ประชาชนได้ทราบโดยทันที ยกเว้นในกรณีพิเศษบางกรณีซึ่งจะกล่าวต่อไป

2. การเผยแพร่สารสนเทศต่อประชาชนอย่างทั่วถึง

บริษัทจดทะเบียนต้องเปิดเผยสารสนเทศที่สำคัญต่อประชาชนโดยใช้สื่อและวิธีการที่ตลาดหลักทรัพย์กำหนดเพื่อให้ข่าวสารสำคัญนั้นได้เผยแพร่ให้ผู้ลงทุนทั่วไปได้รับทราบอย่างทั่วถึงเท่าที่ทำได้

3. การชี้แจงกรณีที่มีข่าวลือหรือข่าวสารต่าง ๆ

ในกรณีที่บริษัทจดทะเบียนทราบถึงข่าวลือหรือข่าวสารต่าง ๆ ไม่ว่าจะจริงหรือไม่ก็ตาม บริษัทจดทะเบียนต้องชี้แจงเกี่ยวกับข่าวลือหรือข่าวสารนั้น โดยเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ เนื่องจากข่าวลือหรือข่าวสารนั้นอาจจะมีผลต่อการซื้อขายหลักทรัพย์หรือมีผลต่อการตัดสินใจลงทุนในหลักทรัพย์ของบริษัท จดทะเบียน

4. การดำเนินการเมื่อการซื้อขายหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนผิดไปจากสภาพปกติของตลาด

ในกรณีที่การซื้อขายหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนผิดไปจากสภาพปกติของตลาด บริษัทจดทะเบียนต้องพิจารณาว่ามีข่าวลือหรือเหตุการณ์สำคัญอื่นที่บริษัทต้องดำเนินการให้เป็นไปตามแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการเปิดเผยสารสนเทศนี้หรือบริษัทอยู่ระหว่างดำเนินการในเรื่องสำคัญที่อาจมีผลกระทบต่อการซื้อขายหลักทรัพย์หรือไม่ หากไม่มีหรือบริษัทไม่ทราบสาเหตุของ

การซื้อขายหลักทรัพย์ที่ผิดปกติ บริษัทต้องแจ้งให้ทราบทั่วกันว่าบริษัทไม่มีพัฒนาการใดๆ ที่สำคัญ ที่เกี่ยวกับธุรกิจและการดำเนินงานของบริษัทนอกเหนือจากที่ได้เคยเปิดเผยไว้หรือบริษัทไม่ทราบสาเหตุที่จะทำให้การซื้อขายหลักทรัพย์ของบริษัทผิดไปจากสภาพปกติของตลาด

5. การเปิดเผยในเชิงส่งเสริมที่ไม่มีเหตุอันสมควร

บริษัทจดทะเบียนต้องละเว้นการเปิดเผยสารสนเทศในลักษณะเชิงส่งเสริมที่เกินความจำเป็นในการตัดสินใจลงทุนในหลักทรัพย์ของบริษัท การเปิดเผยสารสนเทศในลักษณะดังกล่าว รวมถึงการออกข่าวโดยใช้คำที่ไม่เหมาะสม การประกาศข่าวให้แก่ประชาชน โดยไม่มีพัฒนาการที่แท้จริงในกิจกรรมของบริษัทสนับสนุน การรายงานหรือการคาดคะเนที่เกินความเป็นจริง การเปิดเผยโดยใช้คำที่หรูหราฟุ่มเฟือย หรือในรูปแบบอื่นที่เกินความจริง ซึ่งอาจทำให้ผู้ลงทุนหลงผิด และอาจเป็นเหตุให้เกิดการเคลื่อนไหวของราคาหรือปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์ของบริษัทโดยไม่มีเหตุผลสมควร

6. การซื้อขายหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนโดยใช้สารสนเทศภายใน

บุคคลภายในของบริษัทจดทะเบียน เช่น กรรมการหรือผู้บริหารระดับสูงต้องไม่ทำการซื้อหรือขายหลักทรัพย์โดยใช้สารสนเทศที่สำคัญที่ยังมิได้เปิดเผยต่อประชาชน นอกจากนี้แม้ว่าภายหลังจากที่สารสนเทศที่สำคัญได้เปิดเผยแล้ว บุคคลภายในควรละเว้นจากการซื้อหรือขายหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนเป็นระยะเวลาหนึ่ง เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ลงทุนได้มีการประเมินสารสนเทศนั้นตามสมควร

ทฤษฎีการส่งสัญญาณ (Signaling Theory)

ทฤษฎีการส่งสัญญาณ หรือ Signaling Theory ของ Spence (1973) ได้อธิบายว่า ผู้ที่มีข้อมูลมากกว่าหรือดีกว่าจะพยายามส่งสัญญาณข้อมูลที่มีอยู่ให้อีกฝ่ายทราบ เพื่อแสดงถึงข้อได้เปรียบและหลีกเลี่ยงการเกิดช่องว่างของข้อมูลที่อาจทำให้เกิดการเข้าใจผิด และเพื่อสร้างข้อได้เปรียบของบริษัท ดังนั้น ทฤษฎีการส่งสัญญาณเป็นทฤษฎีที่นักลงทุนควรศึกษาถึงพฤติกรรมที่บริษัทหรือผู้ถือหุ้นรายใหญ่ส่งสัญญาณให้กับผู้ถือหุ้นรายย่อย (วิศิษฐ์ องค์กรพัฒน์กุล, 2549)

จากการศึกษาพบว่าบริษัทที่มีขนาดใหญ่จะมีการเปิดเผยข้อมูลที่ดีกว่าบริษัทที่มีขนาดเล็ก เนื่องจากบริษัทขนาดใหญ่เป็นบริษัทที่มีผู้มีส่วนได้เสียจำนวนมาก และได้รับความสนใจจากสาธารณะมากกว่าบริษัทขนาดเล็ก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Linsley and Shrivies (2006) และบริษัทที่มีผลการดำเนินงานดี ผู้บริหารมักจะมีการสนับสนุนให้มีการเปิดเผยข้อมูลที่มากเพื่อเป็นการสร้างมูลค่าให้แก่ผู้ถือหุ้น (พรพิพัฒน์ จูฑา, 2548)

ดัชนีคุณภาพ (Quality Index หรือ QUA)

ดัชนีคุณภาพ (Quality Index หรือ QUA) เป็นการพิจารณาความสมบูรณ์ของเนื้อหาโดยการวิเคราะห์เนื้อหาของข้อมูลว่ามีการเปิดเผยข้อมูลเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจต่อผู้ลงทุนหรือไม่และเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจมากน้อยเพียงใด โดยดัชนีคุณภาพของการเปิดเผยข้อมูล (QUA) จะวิเคราะห์เนื้อหาของข้อมูลโดยการนำจำนวนคะแนนของการเปิดเผยข้อมูลเปรียบเทียบกับจำนวนคะแนนรวมที่มีการเปิดเผยทั้งหมด (โชติญาณ์ หิตะพงศ์, 2549)

$$QUA_i = \frac{AS_i}{MS_i} ; \text{ โดยที่ } 0 \leq QUA \leq 1$$

โดยที่

QUA _i	=	ดัชนีคุณภาพของการเปิดเผยข้อมูลของบริษัท i (Quality Index)
AS _i	=	จำนวนคะแนนการเปิดเผยของบริษัท i (Actual Scores)
MS	=	จำนวนคะแนนการเปิดเผยรวมสูงสุด (Maximum Scores)

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ทบทวนผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยความเสี่ยงและการเปิดเผยข้อมูล

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยความเสี่ยง

Beretta and Bozzolan (2004) ได้ศึกษาการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับกรอบแนวคิดสำหรับการวิเคราะห์คุณภาพการเปิดเผยความเสี่ยงของบริษัทในประเทศอิตาลีที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์

ของประเทศอิตาลี โดยศึกษาบริษัทที่ไม่ใช่สถาบันการเงินจำนวน 85 บริษัท โดยศึกษาคุณภาพการเปิดเผยความเสี่ยงทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพของการเปิดเผยความเสี่ยง โดยการวิเคราะห์เนื้อหา และการนับจำนวนประโยค ซึ่งใช้โมเดล OLS โดยจำแนกความเสี่ยงเป็น 3 ประเภท คือ ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Company Strategies Risks) ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (Company Characteristics Risks) ความเสี่ยงด้านสภาพแวดล้อม (Environment Around the Company) ผลศึกษาพบว่าความเสี่ยงที่มีการเปิดเผยมากที่สุด คือ ความเสี่ยงเกี่ยวกับกลยุทธ์ รองลงมา คือ โครงสร้างทางการเงิน และกระบวนการทางการเงิน และการเปิดเผยความเสี่ยงน้อยที่สุด คือ ภาวะอุตสาหกรรมและการจัดการ และปรากฏว่าการเปิดเผยความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ต่ำมากทั้งในเชิงปริมาณ และคุณภาพ และเมื่อนำคุณภาพการเปิดเผยความเสี่ยงไปศึกษาหาความสัมพันธ์กับขนาดของบริษัท และประเภทอุตสาหกรรมพบว่าไม่พบความสัมพันธ์เกี่ยวกับการคุณภาพการเปิดเผยความเสี่ยง

Lajili and Zeghal (2005) ได้ศึกษาการเปิดเผยความเสี่ยงจากรายงานประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ของประเทศแคนาดาจำนวน 300 บริษัท ซึ่งใช้คุณลักษณะเฉพาะของบริษัทเป็นตัวแปร ซึ่งประกอบด้วย สินทรัพย์รวม ยอดขาย กำไร อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น และอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ มาหาความสัมพันธ์กับการเปิดเผยความเสี่ยง ซึ่งแบ่งเป็นการเปิดเผยโดยความสมัครใจ และการเปิดเผยตามกฎข้อบังคับ โดยพบว่าการเปิดเผยยังมีรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ และระดับการเปิดเผยความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ต่ำ และไม่พบความสัมพันธ์ของตัวแปรดังกล่าว

Linsley and Shrives (2006) ได้ศึกษาการเปิดเผยความเสี่ยงในรายงานทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ของประเทศอังกฤษ จำนวน 79 บริษัท โดยการวิเคราะห์เนื้อหาความเสี่ยงที่เป็นตัวเงินและความเสี่ยงที่ไม่เป็นตัวเงิน ประกอบด้วย ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติการ ความเสี่ยงด้านการกระจายอำนาจ ความเสี่ยงด้านกระบวนการสารสนเทศและเทคโนโลยี ความเสี่ยงด้านคุณธรรม และความเสี่ยงด้านกลยุทธ์และนับจำนวนประโยค ผลการศึกษาพบว่าความเสี่ยงที่มีการเปิดเผยมากที่สุด คือ ความเสี่ยงเกี่ยวกับกลยุทธ์ และการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการเปิดเผยความเสี่ยงกับขนาดของบริษัทพบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวก โดยบริษัทที่มีขนาดใหญ่จะมีผู้เกี่ยวข้องจำนวนมาก บริษัทจึงจำเป็นต้องมีการเปิดเผยข้อมูลจำนวนมากต่อผู้มีส่วนได้เสียและระดับความเสี่ยงที่วัดด้วย Innovest ECO Value'21™ Rating Model ที่พบความสัมพันธ์เชิงลบ

พรพิพัฒน์ จูฑา (2548) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการเปิดเผยความเสี่ยงกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 227 บริษัท ซึ่งวัดคุณภาพการเปิดเผยข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพศึกษาโดยการนับจำนวนคำและเนื้อหาของ การเปิดเผย โดยจำแนกความเสี่ยงเป็น 3 ประเภท คือ ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติ ความเสี่ยงด้านตลาด ความเสี่ยงด้านการให้สินเชื่อ ผลการศึกษาพบว่า ผลการดำเนินงานทางการเงินมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพของการเปิดเผยความเสี่ยง คือ อัตราหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม รายได้รวม กำไรสุทธิ และขนาดของบริษัท และพบว่าความแตกต่างในระดับคุณภาพการเปิดเผยความเสี่ยงระหว่างกลุ่มอุตสาหกรรม ซึ่งกลุ่มธุรกิจการเงิน และกลุ่มเทคโนโลยีจะมีคุณภาพของการเปิดเผยความเสี่ยงสูงกว่ากลุ่มอุตสาหกรรมอื่น

ธนเกียรติ พรพิพัฒน์พงศ์ (2549) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพการเปิดเผยความเสี่ยงของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 328 บริษัท โดยไม่รวมสถาบันการเงินซึ่งได้ศึกษาความสัมพันธ์กับคุณภาพการเปิดเผยความเสี่ยงประกอบด้วยปัจจัยต่างๆ 3 ด้าน คือ โครงสร้างการเป็นเจ้าของ โครงสร้างการกำกับดูแล และคุณลักษณะของบริษัท ซึ่งพบว่า ขนาดของบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพการเปิดเผยความเสี่ยง ซึ่งบริษัทขนาดใหญ่จะมีคุณภาพการเปิดเผยความเสี่ยงที่ดีกว่าบริษัทขนาดเล็ก และอายุดำเนินงานของบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงลบกับคุณภาพการเปิดเผยความเสี่ยง ซึ่งบริษัทที่มีอายุดำเนินงานน้อยจะมีคุณภาพการเปิดเผยความเสี่ยงที่ดีกว่าบริษัทที่มีอายุดำเนินงานมาก เนื่องจากบริษัทที่เพิ่งเข้าตลาดหลักทรัพย์ต้องการเปิดเผยข้อมูลที่มีคุณภาพเพื่อเป็นการระดมทุนในระยะแรก ส่วนตัวแปรที่เหลือไม่พบความสัมพันธ์กับคุณภาพการเปิดเผยความเสี่ยง

อังคณา แก้วประภา (2553) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพของการรายงานความเสี่ยง ซึ่งพิจารณาจากปริมาณการรายงานความเสี่ยง และความสมบูรณ์ของเนื้อหา โดยพิจารณาจากกรอบงานการบริหารความเสี่ยงระดับองค์กรตามแนว COSO-ERM กับขนาดและประเภทกลุ่มอุตสาหกรรมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่ม SET 100 ประจำปี พ.ศ. 2550 จำนวน 98 บริษัท พบว่าบริษัทจดทะเบียนมีคุณภาพการเปิดเผยความเสี่ยงอยู่ในระดับที่น้อยมาก โดยกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากรมีคุณภาพของการรายงานความเสี่ยงสูงสุด และกลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างมีคุณภาพของการรายงานความเสี่ยงน้อยที่สุดในด้านปริมาณพบว่าบริษัทจดทะเบียนส่วนใหญ่มีการรายงานความเสี่ยงจริงต่ำกว่าค่าประมาณรายการและด้านความสมบูรณ์ของเนื้อหา พบว่า บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีการรายงานการบริหารความเสี่ยงระดับองค์กรตามแนว COSO - ERM อยู่ในระดับที่น้อยมากและพบ

ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพของการรายงานความเสี่ยงกับขนาดของบริษัทซึ่งแทนด้วยมูลค่าสินทรัพย์รวม และมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพของการรายงานความเสี่ยงกับประเภทกลุ่มอุตสาหกรรม

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูล

Eng and Mak (2003) ได้ทำการศึกษาโครงสร้างความเป็นเจ้าของและองค์ประกอบของคณะกรรมการกับการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยสิงคโปร์ ในปี 1995 จำนวน 158 บริษัท พบว่าโครงสร้างการถือหุ้นของผู้บริหาร และผู้บริหารที่มีตำแหน่งของกรรมการมีความสัมพันธ์ทางลบกับการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจ เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของกรรมการภายนอกส่งผลให้คณะกรรมการบริหารมีอิสระในการปฏิบัติงานมากขึ้น นอกจากนี้กรรมการภายนอกเหล่านั้นยังสามารถทำการตรวจสอบการทำงานของผู้จัดการ รวมถึงเข้าไปดูแลการเปิดเผยข้อมูลโดยตรงแทนที่การได้รับข้อมูลผ่านทางสาธารณะ และยังให้ความเห็นว่าหนี้สินเป็นกลไกในการควบคุมปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับกระแสเงินสดของบริษัท ดังนั้นหากบริษัทที่มีหนี้สินมากจะมีการลดการเปิดเผยข้อมูล ส่วนการถือหุ้นของรัฐบาลและขนาดของบริษัท มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจ โดยที่บริษัทขนาดใหญ่มักจะเปิดเผยข้อมูลมากกว่าและบริษัทที่มีโครงสร้างการถือหุ้นโดยรัฐบาลจะมีการเปิดเผยข้อมูลที่มากขึ้น

Alsaeed (2006) ได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของบริษัทกับการเปิดเผยข้อมูลจากบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ในประเทศซาอุดีอาระเบีย ยกเว้น กลุ่มเงินทุน และสถาบันการเงินจากรายงานทางการเงิน ในปี 2003 จำนวน 40 บริษัท โดยวัดระดับการเปิดเผยตามความสมัครใจและพิจารณาคุณลักษณะของบริษัทในด้านขนาด อายุ อัตราส่วนหนี้สิน การกระจายการถือหุ้น ความสามารถในการทำกำไร อัตราผลตอบแทนของผู้ถือหุ้น สภาพคล่อง ประเภทอุตสาหกรรม ประเภทผู้สอบบัญชี โดยคุณลักษณะของบริษัทที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับการเปิดเผยข้อมูลคือ ขนาดของบริษัท

อลิศรา ผลาวรรณ (2547) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทกับระดับการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ยกเว้นบริษัทที่อยู่ในกลุ่มธุรกิจทางการเงิน กลุ่มกิจการที่อยู่ระหว่างการฟื้นฟูกิจการและอื่น ๆ จำนวน 175 บริษัท ซึ่งคุณลักษณะของบริษัทที่ใช้ ได้แก่ ขนาดขององค์กร โครงสร้างเงินทุน โครงสร้างการเป็นเจ้าของการถือหุ้น โดยชาวต่างชาติ อายุการดำเนินงาน ความสามารถในการทำกำไร สภาพคล่องทาง

การเงิน ประเภทของผู้สอบบัญชี และได้ศึกษาความแตกต่างของระดับการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรม ซึ่งผลการศึกษาพบว่า บริษัทจดทะเบียนมีการเปิดเผยข้อมูลตามข้อบังคับในระดับค่อนข้างสูง และบริษัทที่มีความสนใจที่จะเปิดเผยข้อมูลอื่นๆ เพิ่มเติมอยู่ในระดับต่ำ และพบว่าขนาดของบริษัทและประเภทของผู้สอบบัญชีเป็นคุณลักษณะที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับการเปิดเผยข้อมูล และบริษัทในแต่ละอุตสาหกรรมมีการเปิดเผยข้อมูลตามข้อบังคับที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แต่มีการเปิดเผยข้อมูลตามความสมัครใจในระดับที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

โชติญาณ์ หิตะพงศ์ (2549) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทกับระดับของการเปิดเผยข้อมูลใน “บทรายงานและการวิเคราะห์ของฝ่ายบริหาร” ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 272 บริษัทในปี 2548 โดยคุณลักษณะต่างๆ ของบริษัท ได้แก่ โครงสร้างการเป็นเจ้าของ สัดส่วนกรรมการอิสระ อายุการดำเนินงาน อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราส่วนแสดงสภาพคล่อง และการถือหุ้นโดยชาวต่างชาติ และขนาดของบริษัท โครงสร้างเงินทุนและประเภทอุตสาหกรรม เป็นตัวแปรที่ใช้ในการควบคุม พบว่า บริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลในระดับปานกลาง คุณลักษณะที่พบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับของการเปิดเผยข้อมูล คือ การถือหุ้นโดยชาวต่างชาติ และความสัมพันธ์ทางลบกับระดับของการเปิดเผยข้อมูล ได้แก่ อายุการดำเนินงาน และโครงสร้างการเป็นเจ้าของ และตัวแปรควบคุม พบว่า บริษัทขนาดใหญ่มีระดับการเปิดเผยข้อมูลที่สูงกว่าบริษัทขนาดเล็ก และพบว่าความแตกต่างของระดับการเปิดเผยข้อมูลระหว่างกลุ่มอุตสาหกรรม

ธาริณี จวงมูทิตา (2550) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการและกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 341 บริษัท ในปี 2548 ผลการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการที่เป็นผู้บริหาร สัดส่วนกรรมการอิสระ และการรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ มีความสัมพันธ์กับการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยมีเพียงขนาดของคณะกรรมการบริษัทเท่านั้นที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการกำกับดูแลกิจการ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ชลินธร ฐูจำ (2553) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมและองค์ประกอบของคณะกรรมการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่ม SET 100 ประจำปี 2549 โดยวิธีวิเคราะห์เนื้อหาของข้อมูลที่เปิดเผยในรายงานประจำปี ผล

การศึกษาพบว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมกับร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด และขนาดของบริษัท ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และ 0.01 แต่ไม่พบความสัมพันธ์กับการรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ

ปิยนุช ประดับวิทย์ (2553) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้แก่ ขนาดของบริษัท โครงสร้างเงินทุน โครงสร้างความเป็นเจ้าของ อายุการดำเนินงาน ความสามารถในการทำกำไร สภาพคล่องของบริษัท ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี และความแตกต่างของการเปิดเผยข้อมูลระหว่างหมวดพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ และหมวดวัสดุก่อสร้าง จำนวน 74 บริษัท ระหว่างปี 2547 – 2549 ผลการศึกษาพบว่า ไม่มีปัจจัยที่มีผลต่อระดับการเปิดเผยข้อมูล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และพบว่าบริษัทในหมวดพัฒนาอสังหาริมทรัพย์และหมวดวัสดุก่อสร้างมีการเปิดเผยข้อมูลตามแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (56-1) ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แต่การเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ตารางที่ 2 สรุปผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชื่อผู้วิจัย	ชื่องานวิจัย	กลุ่มตัวอย่าง	ตัวแปรที่ศึกษา	ทิศทางความสัมพันธ์	การวัดค่าตัวแปร	วิธีการศึกษา
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยความเสี่ยง						
Sergio Beretta and Saverio Bozzolanm (2004)	A Framework for the Analysis of Firm Risk Communication	85	- ขนาดของบริษัท (Turnover) - ประเภทอุตสาหกรรม	(X) (X)	- natural logarithm ของ turnover - ใช้ Dummy variable แบ่งตามประเภทอุตสาหกรรม	การวิเคราะห์สมการถดถอย
Kaouthar Lajili and Daniel Zeghal (2005)	A Content Analysis of Risk Management Disclosures in Canadian Annual Reports	300	- สินทรัพย์รวม - ยอดขาย - กำไร - อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น - อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์	(X) (X) (X) (X)	- มูลค่าสินทรัพย์รวม - ยอดขาย - กำไร - อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น - อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์	การวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุ

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ชื่อผู้ศึกษา	ชื่องานวิจัย	กลุ่ม ตัวอย่าง	ตัวแปรที่ศึกษา	ทิศทาง ความสัมพันธ์	การวัดค่าตัวแปร	วิธีการศึกษา
Philip M. Linsley and Philip J. Shrives (2006)	Risk Report: A Study of Risk Disclosures in the Annual Reports of UK Companies	79	ขนาดของบริษัท - Turnover - Market Value ระดับความเสี่ยง - EcoValue'21 TM Rating Model - Gearing ratio - Asset cover - Quiscore - Book to market value of equity - Beta factor	(+) (+) (-) (X) (X) (X) (X) (X)	- natural logarithm ของ Turnover - natural logarithm ของ market capitalization - EcoValue'21 TM Rating Model - Gearing ratio - Asset cover - Quiscore - Book to market value of equity - Beta factor	วิเคราะห์ สหสัมพันธ์ของ เพียร์สัน

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ชื่อผู้ศึกษา	ชื่องานวิจัย	กลุ่ม ตัวอย่าง	ตัวแปรที่ศึกษา	ทิศทาง ความสัมพันธ์	การวัดค่าตัวแปร	วิธีการศึกษา
พรพิพัฒน์ จูฑา (2548)	ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพ ของการเปิดเผยความเสี่ยง กับ ผลการดำเนินงานทางการเงิน ของบริษัทที่จดทะเบียนใน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	227	ผลการดำเนินงาน - อัตราหนี้สินต่อส่วน ของผู้ถือหุ้น - อัตราหนี้สินต่อ สินทรัพย์รวม - รายได้รวม - กำไรสุทธิ - กำไรต่อหุ้น - อัตราผลตอบแทนจาก สินทรัพย์ - อัตราผลตอบแทนผู้ถือ หุ้น - ขนาดของบริษัท (สินทรัพย์รวม)	(+) (+) (+) (+) (-) (-) (X) (+)	- อัตราหนี้สินต่อส่วน ของผู้ถือหุ้น - อัตราหนี้สินต่อ สินทรัพย์รวม - รายได้รวม - กำไรสุทธิ - กำไรต่อหุ้น - อัตราผลตอบแทนจาก สินทรัพย์ - อัตราผลตอบแทนผู้ถือ หุ้น - natural logarithm ของ สินทรัพย์รวม	วิเคราะห์สมการ ถดถอยเชิงพหุ

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ชื่อผู้ศึกษา	ชื่องานวิจัย	กลุ่ม ตัวอย่าง	ตัวแปรที่ศึกษา	ทิศทาง ความสัมพันธ์	การวัดค่าตัวแปร	วิธีการศึกษา
ธนเกียรติ พรพิพัฒน์พงศ์ (2549)	ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับ คุณภาพการเปิดเผยความ เสี่ยงของบริษัทที่จด ทะเบียนในตลาด หลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	328	ด้านโครงสร้างการเป็น เจ้าของ - การกระจุกตัวของผู้ ถือหุ้น - การถือหุ้นโดย ผู้บริหาร - การถือหุ้นโดยผู้ถือ หุ้นสถาบัน ด้านโครงสร้างการ กำกับดูแล - ประชานกรรมการ และประธานบริหาร เป็นคนเดียวกัน	(X) (X) (X)	- สัดส่วนของผู้ถือหุ้น ทั้งหมดของบริษัท - สัดส่วนการถือหุ้นโดย ผู้บริหารต่อจำนวนหุ้น ทั้งหมด - สัดส่วนการถือหุ้น โดยผู้ถือ หุ้นสถาบันทั้งหมดต่อ จำนวนหุ้นทั้งหมด	วิเคราะห์ สมการถดถอย เชิงพหุ
				(X)	- ประชานกรรมการและ ประธานบริหารเป็นคน เดียวกัน = 1 ไม่ใช่ = 0	

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ชื่อผู้ศึกษา	ชื่องานวิจัย	กลุ่ม ตัวอย่าง	ตัวแปรที่ศึกษา	ทิศทาง ความสัมพันธ์	การวัดค่าตัวแปร	วิธีการศึกษา
			- สัดส่วนของ คณะกรรมการอิสระ	(X)	- สัดส่วนของคณะกรรมการ อิสระต่อคณะกรรมการของ บริษัท	
			- คณะกรรมการที่เป็น เครือญาติ	(X)	- สัดส่วนคณะกรรมการที่ เป็นเครือญาติต่อกรรม ทั้งหมด	
		ด้านคุณลักษณะ	- ขนาดของบริษัท (สินทรัพย์รวม)	(+)	- natural logarithm ของ สินทรัพย์รวม	
			- ความสามารถในการ ทำกำไร	(X)	- อัตราส่วนกำไรต่อส่วนของผู้ ถือหุ้นของบริษัท	
			- โครงสร้างเงินทุน	(X)	- อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วน ของผู้ถือหุ้น	
			- อายุดำเนินงานของ บริษัท	(-)	- จำนวนปีของอายุดำเนินงาน ของบริษัท	

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ชื่อผู้ศึกษา	ชื่องานวิจัย	กลุ่ม ตัวอย่าง	ตัวแปรที่ศึกษา	ทิศทาง ความสัมพันธ์	การวัดค่าตัวแปร	วิธีการศึกษา
อังคณา แก้วประภา (2553)	ความสัมพันธ์ระหว่าง คุณภาพของการรายงาน ความเสี่ยงกับขนาดและ ประเภทกลุ่ม อุตสาหกรรมของบริษัท จดทะเบียนในตลาด หลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	98	- ขนาดของบริษัท (สินทรัพย์รวม, มูลค่า หลักทรัพย์ตามราคา ตลาด) - ประเภทอุตสาหกรรม	(+) (X)	- natural logarithm ของ สินทรัพย์รวมและมูลค่า หลักทรัพย์ตามราคาตลาด - Dummy variable แบ่งตาม ประเภทอุตสาหกรรม	วิเคราะห์ สมการ ถดถอยเชิง พหุ

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ชื่อผู้ศึกษา	ชื่องานวิจัย	กลุ่มตัวอย่าง	ตัวแปรที่ศึกษา	ทิศทางความสัมพันธ์	การวัดค่าตัวแปร	วิธีการศึกษา
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของการเปิดเผยข้อมูล						
Eng, L. L. and Mak, Y. T. (2003)	Corporate governance and voluntary disclosure	158	- สัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหาร - สัดส่วนการถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ - การถือหุ้นโดยรัฐบาล - สัดส่วนของกรรมการภายนอก - อัตราการเติบโตของบริษัท	(-) (X) (+) (-) (X)	- สัดส่วนการถือหุ้นสามัญของ CEO และผู้บริหาร - สัดส่วนการถือหุ้นสามัญของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ - สัดส่วนการถือหุ้นสามัญของรัฐบาล - % ของกรรมการภายนอกในคณะกรรมการบริหาร - ค่าเฉลี่ยของมูลค่าตลาดต่อมูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์และค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนราคาต่อกำไร	วิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุ

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ชื่อผู้ศึกษา	ชื่องานวิจัย	กลุ่ม ตัวอย่าง	ตัวแปรที่ศึกษา	ทิศทาง ความสัมพันธ์	การวัดค่าตัวแปร	วิธีการศึกษา
			<u>ตัวแปรควบคุม</u>			
			- ขนาดของบริษัท	(+)	- มูลค่าตลาด	
			- ความสามารถในการ ก่อนนี้	(-)	- หนี้สินรวม/ สินทรัพย์รวม	
			- ประเภทอุตสาหกรรม	(X)	- บริษัทนั้นอยู่ในกลุ่ม อุตสาหกรรมการเงิน = 1 อื่น ๆ = 0	
			- ประเภทของผู้สอบ บัญชี	(X)	- บริษัทสอบบัญชีเป็นบริษัทที่ อยู่ในกลุ่ม Big-Six = 1 อื่นๆ = 0	
			- จำนวนนักวิเคราะห์	(X)	- จำนวนนักวิเคราะห์	
			- อัตราผลตอบแทนของ ผู้ถือหุ้น	(X)	- การเปลี่ยนแปลงราคา หลักทรัพย์ของปี	
			- ความสามารถในการ ทำกำไร(ROE)	(X)	- กำไรสุทธิ / ส่วนของผู้ถือ หุ้น	

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ชื่อผู้ศึกษา	ชื่องานวิจัย	กลุ่ม ตัวอย่าง	ตัวแปรที่ศึกษา	ทิศทาง ความสัมพันธ์	การวัดค่าตัวแปร	วิธีการศึกษา
Khalid Alsaeed (2006)	The Association Between Firm - Specific Characteristics And Disclosure: The Case of Saudi Arabia	40	- ขนาดบริษัท - อายุการดำเนินงาน - อัตราส่วนหนี้สิน - การกระจายการถือหุ้น - ความสามารถในการทำ กำไร - อัตราส่วนรอบหมุนของผู้ ถือหุ้น - สภาพคล่อง - ประเภทอุตสาหกรรม - ประเภทผู้สอบบัญชี	(+) (X) (X) (X) (X) (X) (X) (X) (X)	- Log ของสินทรัพย์รวม - Log ของอายุการดำเนินงาน - หนี้สินรวม/สินทรัพย์รวม - สัดส่วนการถือหุ้นสามัญ - กำไรขั้นต้น/ยอดขาย - ขายสุทธิ/ส่วนของผู้ถือหุ้น - สินทรัพย์หมุนเวียน/หนี้สิน หมุนเวียน - อุตสาหกรรมการผลิต = 1 ไม่ใช่อุตสาหกรรมการผลิต = 0 - Big 4 = 1 อื่นๆ = 0	การวิเคราะห์ ความถดถอย เชิงพหุ

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ชื่อผู้ศึกษา	ชื่องานวิจัย	กลุ่ม ตัวอย่าง	ตัวแปรที่ศึกษา	ทิศทาง ความสัมพันธ์	การวัดค่าตัวแปร	วิธีการศึกษา
อติศรา พลาวรรณ (2547)	ความสัมพันธ์ระหว่าง คุณลักษณะของบริษัท กับระดับการเปิดเผย ข้อมูลของบริษัทจดทะเบียน ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	175	- ขนาดของบริษัท - โครงสร้างเงินทุน - โครงสร้างการเป็น เจ้าของ - การถือหุ้นของผู้ถือหุ้น ชาวต่างชาติ - อายุการดำเนินงาน - ความสามารถในการทำ กำไร - สภาพคล่องของบริษัท - ประเภทผู้สอบบัญชี	(+) (X) (X) (X) (-) (X) (-) (+)	- natural logarithm ของ สินทรัพย์รวม - อัตราส่วนหนี้สินระยะยาว ต่อส่วนของผู้ถือหุ้น - %การถือหุ้นของผู้ถือหุ้น สูงสุด 10 รายแรก - สัดส่วนการถือหุ้นของ ชาวต่างชาติโดยคิดเป็น จำนวนหุ้นที่เรียกชำระแล้ว - จำนวนปีตั้งแต่จดทะเบียน - อัตราผลตอบแทนต่อ สินทรัพย์ - อัตราส่วนทุนหมุนเร็ว - Big4 = 1 อื่นๆ = 0	การวิเคราะห์ ความถดถอย เชิงพหุ

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ชื่อผู้ศึกษา	ชื่องานวิจัย	กลุ่ม ตัวอย่าง	ตัวแปรที่ศึกษา	ทิศทาง ความสัมพันธ์	การวัดค่าตัวแปร	วิธีการศึกษา
โชติญาณ์ หิตะพงศ์ (2549)	ความสัมพันธ์ระหว่าง คุณลักษณะของบริษัทกับ ระดับของการเปิดเผยข้อมูล ใน “บทรายงานและการ วิเคราะห์ของฝ่ายบริหาร” ของบริษัทจดทะเบียนใน ตลาดหลักทรัพย์แห่ง ประเทศไทย	272	- โครงสร้างความเป็น เจ้าของ - สัดส่วนกรรมการอิสระ - อายุการดำเนินงาน - อัตราผลตอบแทนต่อส่วน ของผู้ถือหุ้น (ROE) - อัตราส่วนแสดงสภาพ คล่อง - การถือหุ้นโดย ชาวต่างชาติ ตัวแปรควบคุม - ขนาดของบริษัท (สินทรัพย์รวม)	(X) (X) (-) (X) (X) (+) (+)	- % การถือหุ้นของผู้ถือหุ้น สูงสุด 10 อันดับแรก - % กรรมการอิสระใน คณะกรรมการบริษัท - จำนวนปีที่จดทะเบียน เป็นบริษัท - กำไรสุทธิ/ส่วนของผู้ถือ หุ้น - สินทรัพย์หมุนเวียน/ หนี้สินหมุนเวียน - % การถือหุ้นของผู้ถือหุ้น ของชาวต่างชาติ - Natural Logarithm ของ สินทรัพย์รวม	การวิเคราะห์ ความถดถอย เชิงพหุ

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ชื่อผู้ศึกษา	ชื่องานวิจัย	กลุ่มตัวอย่าง	ตัวแปรที่ศึกษา	ทิศทางความสัมพันธ์	การวัดค่าตัวแปร	วิธีการศึกษา
			- โครงสร้างเงินทุน	(X)	- หนี้สินรวม/ส่วนของผู้ถือหุ้น	
			- ประเภทอุตสาหกรรม	(X)	- Dummy variable แยกตามประเภทอุตสาหกรรม	
ธาริณี จวงมูทิตา (2550)	ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการและการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	341	- ขนาดของคณะกรรมการ - สัดส่วนกรรมการที่เป็นผู้บริหาร - สัดส่วนกรรมการอิสระ	(X) (-) (+)	- จำนวนกรรมการทั้งหมดในคณะกรรมการของบริษัท - กรรมการที่เป็นผู้บริหาร/กรรมการของบริษัททั้งหมด - จำนวนกรรมการที่เป็นอิสระ/จำนวนกรรมการของบริษัททั้งหมด	การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ชื่อผู้ศึกษา	ชื่องานวิจัย	กลุ่มตัวอย่าง	ตัวแปรที่ศึกษา	ทิศทางความสัมพันธ์	การวัดค่าตัวแปร	วิธีการศึกษา
ปิยนุช ประดับวิทย์ (2553)	ปัจจัยที่มีผลต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	74	- ขนาดบริษัท (มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาด, มูลค่าสินทรัพย์รวม)	(+)	- มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาด, มูลค่าสินทรัพย์รวม	การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ
			- ขนาดของบริษัท (สินทรัพย์รวม)	(X)	- natural logarithm ของสินทรัพย์รวม	
			- โครงสร้างเงินทุน	(X)	- อัตราส่วนหนี้สินระยะยาวต่อส่วนของผู้ถือหุ้น	
			- โครงสร้างความเป็นเจ้าของ	(X)	- %การถือหุ้นของผู้ถือหุ้นสูงสุด 10 รายแรก	
			- อายุการดำเนินงาน	(X)	- ระยะเวลาที่จดทะเบียน	
			- ความสามารถในการทำกำไร	(X)	- กำไรสุทธิก่อนหักดอกเบี้ยและภาษีต่อสินทรัพย์รวม	

หมายเหตุ : (+) = มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลในทิศทางเดียวกัน, (-) = มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลในทิศทางตรงกันข้าม
 (X) = ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูล

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า ข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยงเป็นข้อมูลส่วนหนึ่งซึ่งมีความสำคัญที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้กำหนดให้บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจะต้องมีการเปิดเผยความเสี่ยงของบริษัท และพบว่างานวิจัยในอดีตส่วนใหญ่ที่ศึกษาเรื่องการเปิดเผยข้อมูลด้านความเสี่ยงมีระดับการเปิดเผยความเสี่ยงที่น้อยมาก (Beretta and Bozzolan, 2004; Lajili and Zeghal, 2005; พรพิพัฒน์ จูฑา, 2548; อังคณา แก้วประภา, 2553) ซึ่งตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้ส่งเสริมให้บริษัทจดทะเบียนมีการบริหารความเสี่ยงและมีการเปิดเผยความเสี่ยงของบริษัท ดังนั้นจึงต้องการศึกษาการบริหารความเสี่ยงของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยการพิจารณาเนื้อหาที่มีการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ว่ามีความครบถ้วน สมบูรณ์ เหมาะสมหรือไม่โดยการอ้างอิงกรอบแนวคิดของการบริหารความเสี่ยงของ COSO – ERM

บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์มักจะมีขนาดบริษัทที่แตกต่างกัน จึงอาจจะส่งผลให้มีการเปิดเผยข้อมูลที่แตกต่างกัน ดังนั้น ขนาดของบริษัทจึงมีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูล (Linsley and Shrives, 2006; พรพิพัฒน์ จูฑา, 2548; ธนเกียรติ พรพิพัฒน์พงศ์, 2549; อังคณา แก้วประภา, 2003) ซึ่งบริษัทที่มีขนาดใหญ่จะมีการเปิดเผยข้อมูลที่มากกว่าบริษัทขนาดเล็ก โดยบริษัทขนาดใหญ่จะมีผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวข้องจำนวนมาก จึงต้องมีความรับผิดชอบในการเปิดเผยข้อมูล (Linsley and Shrives, 2006) ซึ่งขนาดของบริษัทเป็นตัวแปรหนึ่งที่สามารถอธิบายลักษณะเฉพาะของบริษัท ดังนั้น ขนาดของบริษัทที่นำมาทดสอบหาความสัมพันธ์จะใช้มูลค่าสินทรัพย์รวม (Beretta and Bozzolan, 2004; Linsley and Shrives, 2006) และรายได้จากการขาย (Lajili and Zeghal, 2005; อังคณาพร สงดวง, 2553) มาหาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียน

ผลการดำเนินงานของบริษัทที่แตกต่างกันอาจจะส่งผลให้มีการเปิดเผยข้อมูลที่แตกต่างกัน ดังนั้น ผลการดำเนินงานของบริษัทจึงมีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูล เนื่องจากบริษัทที่มีความสามารถในการทำกำไรดี ผู้บริหารมักจะมีการสนับสนุนให้มีการเปิดเผยข้อมูลที่มาก เพื่อเป็นการสร้างมูลค่าให้แก่ผู้ถือหุ้น (พรพิพัฒน์ จูฑา, 2548) ดังนั้น ผลการดำเนินงานของบริษัทที่นำมาทดสอบหาความสัมพันธ์จะใช้กำไรสุทธิของบริษัท มาหาความสัมพันธ์กับการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียน

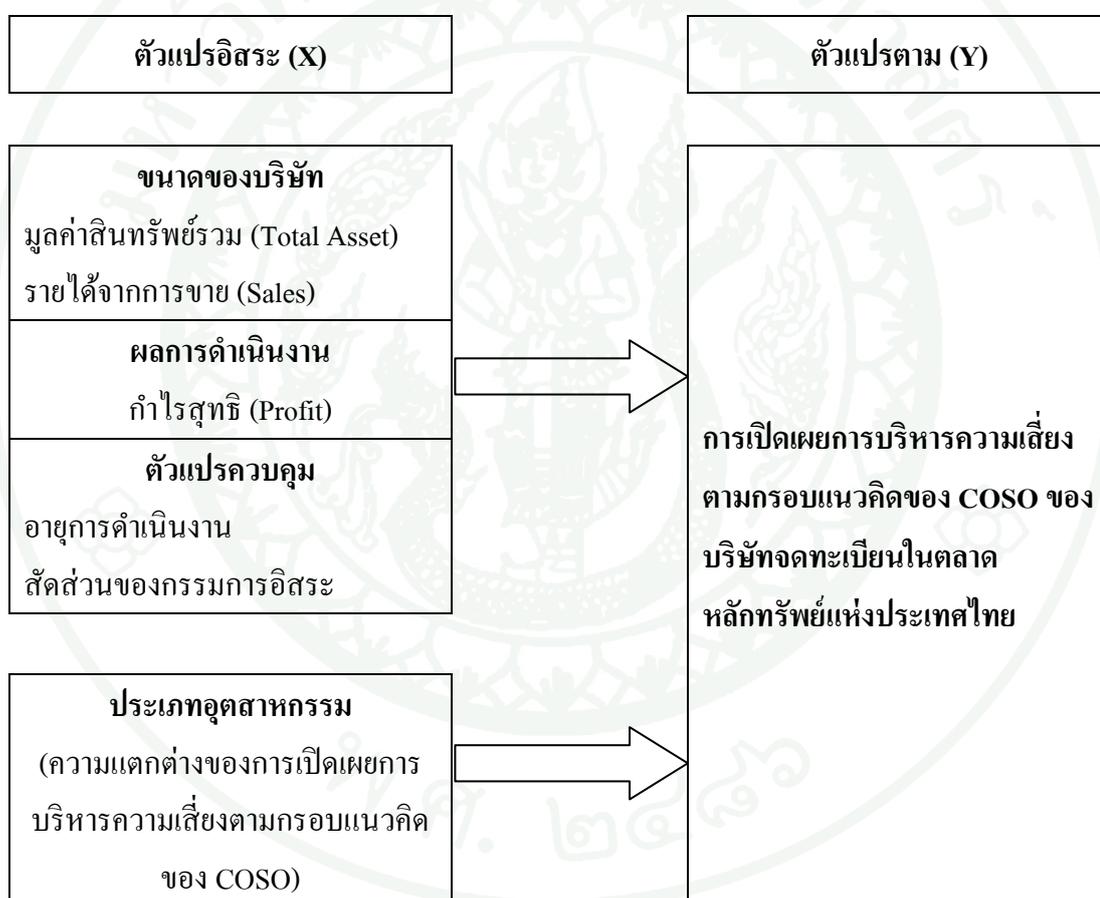
ในการวิจัยผลการศึกษาอาจจะมีปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลกระทบต่อ การเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงของบริษัท ดังนั้นจึงต้องมีตัวแปรอิสระทำหน้าที่ในการควบคุมตัวแปรอื่นๆ นอกเหนือจากตัวแปรที่สนใจในการศึกษา คือ

อายุการดำเนินงาน มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยง เนื่องจากบริษัทที่เพิ่งจดทะเบียนเข้าในตลาดหลักทรัพย์ต้องมีการระดมทุนในตอนแรกจำนวนมาก บริษัทจึงมีการเปิดเผยข้อมูลมากกว่าบริษัทที่มีอายุยาวนาน และเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้เสียของบริษัท และบริษัทที่มีอายุการดำเนินงานยาวจะมีความระมัดระวังในการเปิดเผยข้อมูล และบริษัทมักจะมีชื่อเสียงที่ได้รับความเชื่อถือ และได้รับความสนใจจากนักลงทุนอยู่แล้ว (อลิสรา ผลววรรณ, 2547) ดังนั้น บริษัทที่มีอายุการดำเนินงานมากจะมีระดับการเปิดเผยข้อมูลน้อยกว่าบริษัทที่มีอายุการดำเนินงานน้อยซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนเกียรติ พรพิพัฒน์พงศ์ (2549); อลิสรา ผลววรรณ (2547); โชติญาณ หิตะพงศ์ (2549) ซึ่งพบว่าอายุการดำเนินงานมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการเปิดเผยข้อมูล

สัดส่วนของกรรมการอิสระ (Independent Director: ID) เป็นรายละเอียดหนึ่งในข้อปฏิบัติของหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี ในหมวดที่ 5 ความรับผิดชอบของคณะกรรมการของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยให้ข้อแนะนำว่า คณะกรรมการควรประกอบด้วยกรรมการอิสระอย่างน้อย 1 ใน 3 ของกรรมการทั้งคณะ แต่ต้องไม่น้อยกว่า 3 คน ซึ่งเป็นกรรมการจากภายนอกที่ไม่ได้มีตำแหน่งเป็นผู้บริหารหรือพนักงานประจำของบริษัท และเป็นอิสระจากผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้อง สามารถทำหน้าที่คุ้มครองผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นทุกรายอย่างเท่าเทียมกันและสามารถช่วยเหลือไม่ให้เกิดรายการที่มีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ระหว่างบริษัทกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง (ธาริณี จวงมูทิตาม, 2550) สัดส่วนของกรรมการอิสระมีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยง เนื่องจากบริษัทที่มีสัดส่วนของคณะกรรมการอิสระสูงจะมีการถ่วงดุลอำนาจในการทำงานของฝ่ายบริหาร ซึ่งหน้าที่หลักของคณะกรรมการอิสระคือ ควบคุมดูแลให้ฝ่ายบริหารปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับบริษัทและผู้ถือหุ้น และดูแลมิให้เกิดการทุจริตหรือเกิดการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายกับบริษัท (ธนเกียรติ พรพิพัฒน์พงศ์, 2549) ซึ่งกรรมการอิสระจะช่วยตรวจสอบการทำงานและการปฏิบัติงานของฝ่ายบริหาร เพื่อสร้างความโปร่งใสในการบริหารงาน รวมถึงช่วยยกระดับคุณภาพการเปิดเผยข้อมูลและเพิ่มความน่าเชื่อถือในการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณชน (โชติญาณ หิตะพงศ์, 2549) ดังนั้น คณะกรรมการอิสระจึงสามารถช่วยให้บริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลเพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อผู้ถือหุ้น จึงเชื่อว่าสัดส่วนของกรรมการอิสระมี

ความสัมพันธ์กับการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Eng and Mak (2003); ธานี จวงมูทิตาม (2550); ชลินทร์ ฐูจำ (2553)

ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีกลุ่มอุตสาหกรรมหลายกลุ่ม ซึ่งอุตสาหกรรมแต่ละกลุ่มมีลักษณะเฉพาะของแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมที่แตกต่างกันไป ไม่ว่าจะเป็นสภาพแวดล้อมเทคโนโลยี และสถานะการแข่งขันทางการตลาดที่แตกต่างกัน ดังนั้น การเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงของแต่ละอุตสาหกรรมในแต่ละกลุ่มจึงมีการเปิดเผยที่แตกต่างกัน (อิริศรา ผลาวรณ, 2547; พรพิพัฒน์ จูทา, 2548; อังคณา แก้วประภา, 2553; โชติญาณ หิตะพงศ์, 2549)

ภาพที่ 5 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

จากกรอบแนวคิดในการวิจัยและการทบทวนวรรณกรรม สามารถนำมาพัฒนาสมมติฐานการวิจัยได้ดังนี้

สมมติฐานเกี่ยวกับขนาดของบริษัท

จากผลการศึกษาของ Eng and Mak (2003), Alsaed (2006), Linsley and Shrivess (2006), พรพิพัฒน์ จูฑา (2548), ชนเกียรติ พรพิพัฒน์พงศ์ (2549), อังคณา แก้วประภา (2553), อลิศรา ผลาวรรณ (2547) และ โชติญาณ์ หิตะพงศ์ (2549) พบว่า การเปิดเผยข้อมูลมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับขนาดของบริษัท โดยบริษัทที่มีขนาดใหญ่จะมีการเปิดเผยข้อมูลมากกว่าบริษัทที่มีขนาดเล็ก ดังนั้นขนาดของบริษัทจึงมีอิทธิพลกับการเปิดเผยข้อมูล

ดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้ จึงทดสอบว่าขนาดของบริษัทมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สมมติฐานที่ 1 ขนาดของบริษัท (มูลค่าสินทรัพย์รวม) มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สมมติฐานที่ 2 ขนาดของบริษัท (รายได้จากการขาย) มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สมมติฐานเกี่ยวกับผลการดำเนินงาน

จากผลการศึกษา พบว่า ผลการดำเนินงานของบริษัทมีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูล เนื่องจาก บริษัทที่มีความสามารถในการทำกำไรที่ดี ผู้บริหารมักจะมีการสนับสนุนให้มีการเปิดเผยที่มาก เพื่อเป็นการสร้างมูลค่าให้แก่ผู้ถือหุ้น และเพื่อเป็นประโยชน์ในการกู้ยืมเงินและเพื่อลดต้นทุนการกู้ยืมในอนาคต (พรพิพัฒน์ จูฑา, 2548)

ดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้ จึงทดสอบว่าผลการดำเนินงานของบริษัทมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สมมติฐานที่ 3 ผลการดำเนินงาน (กำไรสุทธิ) มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สมมติฐานเกี่ยวกับประเภทอุตสาหกรรม

จากผลการศึกษาของ อริศรา ผลาวรรณ (2547), พรพิพัฒน์ จูฑา (2548), อังคณา แก้วประภา (2553) และโชติญาณ์ หิตะพงษ์ (2549) พบความแตกต่างในระดับคุณภาพการเปิดเผยข้อมูลระหว่างกลุ่มอุตสาหกรรม ซึ่งลักษณะเฉพาะของกลุ่มอุตสาหกรรมแต่ละประเภทมีความแตกต่างกัน และมีสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน

ดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้ จึงทดสอบว่าอุตสาหกรรมแต่ละกลุ่มมีการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ที่แตกต่างกัน จึงตั้งสมมติฐานดังนี้

สมมติฐานที่ 4 กลุ่มของอุตสาหกรรมแต่ละกลุ่ม มีการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ที่แตกต่างกัน

ซึ่งกลุ่มอุตสาหกรรมที่นำมาทดสอบสมมติฐานจะแบ่งเป็น 8 กลุ่ม คือ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค กลุ่มธุรกิจการเงิน กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง กลุ่มทรัพยากร กลุ่มบริการ และกลุ่มเทคโนโลยี

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัย เรื่อง การเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในส่วนของวิธีการวิจัยนี้จะกล่าวถึง วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

วิธีการเก็บข้อมูล

ในส่วนของวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจะกล่าวถึงแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้ข้อมูลแบบทุติยภูมิ (Secondary Data) ซึ่งแหล่งข้อมูลได้มาจากฐานข้อมูลของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย

1. ข้อมูลและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในอดีต โดยรวบรวมจากเอกสารทางวิชาการ รายงานการวิจัย วารสาร บทความ ตำรา และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องที่มีการเก็บรวบรวมไว้ในแหล่งและฐานข้อมูลต่างๆ รวมทั้งจากสื่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากเป็นข้อมูลที่มีการเผยแพร่และเปิดเผย

2. ข้อมูลการบริหารความเสี่ยงของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เก็บรวบรวมจากรายงานประจำปี และแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยประจำปี 2553 และอาจมีการอธิบายร่วมอยู่ในคำอธิบายและการวิเคราะห์ของผู้จัดการ

3. ข้อมูลด้านลักษณะของบริษัท ได้แก่ มูลค่าสินทรัพย์รวม รายได้จากการขาย ผลการดำเนินงานของบริษัท ได้แก่ กำไรสุทธิ อายุการดำเนินงาน คณะกรรมการอิสระ และประเภทอุตสาหกรรม เก็บรวบรวมข้อมูลจากฐานข้อมูลของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่ม SET 100 Index (จัดอันดับในช่วงระหว่างวันที่ 1 กรกฎาคม 2553 ถึง 31 ธันวาคม 2553) โดยมีจำแนกกลุ่มอุตสาหกรรมเป็น 8 กลุ่มอุตสาหกรรมตามการแบ่งกลุ่มของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้แก่ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค กลุ่มธุรกิจการเงิน กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง กลุ่มทรัพยากร กลุ่มบริการ และกลุ่มเทคโนโลยี รวมทั้งสิ้นจำนวน 100 บริษัท

ตารางที่ 3 จำนวนบริษัท ร้อยละ ในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรม

ประเภทอุตสาหกรรม	จำนวน (บริษัท)	ร้อยละ
กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร (ธุรกิจการเกษตร, อาหารและเครื่องดื่ม)	7	7
กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค (ของใช้ในครัวเรือนและสำนักงาน)	1	1
กลุ่มธุรกิจการเงิน (เงินทุนและหลักทรัพย์, ธนาคาร, ประกันภัยและประกันชีวิต)	13	13
กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม (ปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์, ยานยนต์, วัสดุอุตสาหกรรมและเครื่องจักร)	6	6
กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (พัฒนาอสังหาริมทรัพย์, วัสดุก่อสร้าง)	26	26

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ประเภทอุตสาหกรรม	จำนวน (บริษัท)	ร้อยละ
กลุ่มทรัพยากร (เหมืองแร่, พลังงานและสาธารณูปโภค)	15	15
กลุ่มบริการ (การแพทย์, การท่องเที่ยวและสันทนาการ, ขนส่งและ โลจิสติกส์, พาณิชยกรรม, สื่อและสิ่งพิมพ์)	21	21
กลุ่มเทคโนโลยี (เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์)	11	11
รวม	100	100

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้กระดาษทำการที่ออกแบบไว้สำหรับการเก็บข้อมูล โดยแบ่งเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของบริษัท คือ ขนาดของบริษัทจะใช้จำนวนมูลค่าสินทรัพย์รวม และรายได้จากการขาย แทนขนาดของบริษัท และผลการดำเนินงานของบริษัทจะใช้กำไรสุทธิของบริษัทแทนผลการดำเนินงานของบริษัท

ส่วนที่ 2 อายุการดำเนินงาน ระยะเวลาจำนวนปีตั้งแต่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ส่วนที่ 3 สัดส่วนของกรรมการอิสระของบริษัท

ส่วนที่ 4 ประเภทของอุตสาหกรรมจะจำแนกกลุ่มอุตสาหกรรมเป็น 8 กลุ่ม ตามการแบ่งกลุ่มของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย คือ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มสินค้า

อุปโภคบริโภค กลุ่มธุรกิจการเงิน กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง กลุ่ม
 ทรัพยากร กลุ่มบริการ กลุ่มเทคโนโลยี

ส่วนที่ 5 เก็บรวบรวมคะแนนข้อมูลการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิด
 ของ COSO โดยมีการเก็บข้อมูลในแต่ละแหล่งเหมือนกันโดยใช้แบบประเมิน (Checklist) (ปรากฏ
 ตามภาคผนวก ข) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ออกแบบสำหรับใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการ
 เปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียนในตลาด
 หลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยแบบประเมิน (Checklist) ได้ออกแบบและพัฒนาให้ครอบคลุม
 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO – ERM โดยแบ่ง
 ออกเป็น 41 คำถาม ดังนี้

สภาพแวดล้อมภายในองค์กร	9	คำถาม
การกำหนดวัตถุประสงค์	8	คำถาม
การบ่งชี้เหตุการณ์	4	คำถาม
การประเมินความเสี่ยง	5	คำถาม
การตอบสนองความเสี่ยง	4	คำถาม
กิจกรรมควบคุม	4	คำถาม
สารสนเทศและการสื่อสาร	4	คำถาม
การติดตามผล	3	คำถาม
รวม	<u>41</u>	คำถาม

ส่วนที่ 6 จะเก็บรวบรวมปัจจัยความเสี่ยงต่างๆ ที่บริษัทมีการเปิดเผยจริง ซึ่งแสดงอยู่ภาย
 หัวข้อ “ปัจจัยความเสี่ยง” ซึ่งจะใช้เกณฑ์การเป็นกลุ่มตามองค์ประกอบ เรื่อง การกำหนด
 วัตถุประสงค์ ตามกรอบแนวคิดการบริหารความเสี่ยงของ COSO คือ ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ความ
 เสี่ยงด้านการรายงาน ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน ความเสี่ยงด้านกฎระเบียบ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้จะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากรายงานประจำปี และแบบแสดงรายการ
 ข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) และงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
 ในปี พ.ศ. 2553 โดย

1. ขนาดของบริษัท จะใช้มูลค่าสินทรัพย์รวม และรายได้จากการขายเป็นตัวแทนของขนาดบริษัท และนำมาแปลงค่าข้อมูลโดยใช้ลอการิทึมธรรมชาติ (Natural Logarithm) ก่อนนำไปทดสอบหาความสัมพันธ์

2. ผลการดำเนินงานของบริษัท จะใช้กำไรสุทธิ เป็นตัวแทนของผลการดำเนินงานของบริษัท และนำมาแปลงค่าข้อมูลโดยใช้ลอการิทึมธรรมชาติ (Natural Logarithm) ก่อนนำไปทดสอบหาความสัมพันธ์

3. อายุการดำเนินงาน วัดจากระยะเวลาจำนวนปีตั้งแต่บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจนถึงปี 2553

4. สัดส่วนของกรรมการอิสระ (Independent Director: ID) คือ กรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารที่เป็นกรรมการอิสระ โดยคำนวณจาก

$$\text{สัดส่วนของกรรมการ} = \frac{\text{จำนวนกรรมการอิสระ}}{\text{จำนวนกรรมการทั้งหมดของบริษัท}}$$

5. ประเภทอุตสาหกรรมของบริษัท จำแนกกลุ่มอุตสาหกรรมเป็น 8 กลุ่ม ตามการแบ่งกลุ่มของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย คือ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค กลุ่มธุรกิจการเงิน กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง กลุ่มทรัพยากร กลุ่มบริการ กลุ่มเทคโนโลยี

6. การเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO จะใช้แบบประเมิน (Checklist) ที่ออกแบบไว้สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละแหล่งเหมือนกัน ซึ่งถ้ามีการเปิดเผยรายการตามที่อยู่ในแบบประเมินผลจะให้คะแนนเท่ากับ 1 แต่ถ้าไม่มีการเปิดเผยรายการตามที่อยู่ในแบบประเมินผลจะให้คะแนนเท่ากับ 0 จากนั้นจึงนำมาคำนวณหาดัชนีคุณภาพของการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO โดยการนำจำนวนคะแนนของการเปิดเผยข้อมูลเปรียบเทียบกับจำนวนคะแนนรวมที่มีการเปิดเผยทั้งหมดซึ่งเท่ากับ 41 คะแนน (อติสร่า ผลาวรรณ, 2547; โชติญาณ หิตะพงศ์, 2549; อังคณา แก้วประภา, 2553; ปิยนุช ประดับวิทย์, 2553) ตามสมการดังนี้

$$QUA_i = \frac{AS_i}{MS} \quad ; \text{ โดยที่ } 0 \leq QUA \leq 1$$

โดยที่

$$\begin{aligned} QUA_i &= \text{ดัชนีคุณภาพของการเปิดเผยข้อมูลของบริษัท } i \text{ (Quality Index)} \\ AS_i &= \text{จำนวนคะแนนการเปิดเผยของบริษัท } i \text{ (Actual Scores)} \\ MS &= \text{จำนวนคะแนนการเปิดเผยรวมสูงสุด (Maximum Scores)} \end{aligned}$$

7. ประเภทความเสี่ยงต่าง ๆ ของบริษัท จะเก็บรวบรวมจากการเปิดเผยความเสี่ยงที่บริษัท มีการเปิดเผยจริง ซึ่งแสดงอยู่ภายใต้หัวข้อ “ปัจจัยความเสี่ยง” ซึ่งจะใช้เกณฑ์การจัดกลุ่มตาม องค์ประกอบ เรื่อง การกำหนดวัตถุประสงค์ ตามกรอบแนวคิดการบริหารความเสี่ยงของ COSO คือ ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ความเสี่ยงด้านการรายงาน ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน ความเสี่ยงด้าน กฎระเบียบ

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ นำข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้มาวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติ ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 การเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

1. การวิเคราะห์การเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยการพิจารณาเนื้อหาของข้อมูลเกี่ยวกับการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงของบริษัทจดทะเบียน โดยใช้แบบประเมินผล (Checklist) ที่พัฒนาขึ้นมา ในการวัดการเปิดเผยข้อมูล โดยมีแนวทางในการให้คะแนน คือ ถ้าบริษัทมีการเปิดเผยรายการตามที่อยู่ในแบบประเมินผลจะ ให้คะแนนเท่ากับ 1 แต่ถ้าไม่เปิดเผยรายการจะให้คะแนนเท่ากับ 0

2. เกณฑ์ที่ใช้วัดระดับการเปิดเผยข้อมูล

การวิเคราะห์การเปิดเผยข้อมูลจะแบ่งระดับการเปิดเผยข้อมูลตามเกณฑ์ของสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (2553) โดยจะประยุกต์เกณฑ์การเปิดเผยระหว่างร้อยละ 50 –

59 และการเปิดเผยต่ำกว่าร้อยละ 50 จากผ่านและไม่ผ่าน เป็นน้อยและน้อยมาก ตามมาตรวัดแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) (จิระวัฒน์ วงศ์สวัสดิวัฒน์, 2547) ดังนี้

ช่วงคะแนนการเปิดเผยระหว่างร้อยละ 90 - 100	=	ดีเลิศ
ช่วงคะแนนการเปิดเผยระหว่างร้อยละ 80 - 89	=	ดีมาก
ช่วงคะแนนการเปิดเผยระหว่างร้อยละ 70 - 79	=	ดี
ช่วงคะแนนการเปิดเผยระหว่างร้อยละ 60 - 69	=	พอใช้
ช่วงคะแนนการเปิดเผยระหว่างร้อยละ 50 - 59	=	น้อย
ช่วงคะแนนการเปิดเผยต่ำกว่าร้อยละ 50	=	น้อยมาก

3. การวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นลักษณะทั่วไปให้ออกมาในรูปของค่าสถิติพื้นฐาน โดยการแสดงผลในรูปค่าต่ำสุด (Minimum: Min) ค่าสูงสุด (Maximum: Max) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่ออธิบายรายละเอียดของการเปิดเผยในภาพรวมของบริษัท

ส่วนที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกับขนาดของบริษัท และผลการดำเนินงานของบริษัท

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของบริษัท และผลการดำเนินงานของบริษัทกับการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO จะใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ซึ่งเป็นการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่เป็นตัวแปรเกณฑ์เพียงตัวเดียวกับตัวแปรที่เป็นตัวทำนาย หรือตัวแปรพยากรณ์ตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไป (วาโร เฟื่องสวัสดิ์, 2553) โดยมีสมการความถดถอยเชิงพหุที่ศึกษา ดังนี้

$$QUA_1 = \beta_0 + \beta_1 [ASSET] + \beta_2 [PROFIT] + \beta_3 [AGE] + \beta_4 [ID] + \varepsilon$$

$$QUA_2 = \beta_0 + \beta_1 [SALE] + \beta_2 [PROFIT] + \beta_3 [AGE] + \beta_4 [ID] + \varepsilon$$

โดยที่

QUA_1 = ดัชนีคุณภาพของการเปิดเผยข้อมูล (ขนาดของบริษัทแทนค่าด้วยมูลค่าสินทรัพย์รวม)

QUA_2 = ดัชนีคุณภาพของการเปิดเผยข้อมูล (ขนาดของบริษัทแทนค่าด้วยรายได้จากการขาย)

ASSET = มูลค่าสินทรัพย์รวม (วัดค่าจาก Natural Logarithm ของสินทรัพย์รวม)

SALE = รายได้จากการขาย (วัดค่าจาก Natural Logarithm ของรายได้จากการขาย)

PROFIT = กำไรสุทธิ (วัดค่าจาก Natural Logarithm ของกำไรสุทธิ)

AGE = อายุการดำเนินงาน (วัดจากระยะเวลาจำนวนปีตั้งแต่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย)

ID = สัดส่วนของกรรมการอิสระ (จำนวนกรรมการอิสระต่อจำนวนคณะกรรมการทั้งหมด)

β_0 = ค่าคงที่ของสมการ

β_i = ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย โดยที่ $i = 1, \dots, 4$

ε = ค่าความคลาดเคลื่อนของสมการ

ส่วนที่ 3 การเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม

การหาความแตกต่างของการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ในแต่ละอุตสาหกรรม โดยวิธีการเปรียบเทียบระดับการเปิดเผยข้อมูล เนื่องจากกลุ่มที่ใช้ในการศึกษาเป็นกลุ่มประชากร (ปาริณา รัตโนทยานนท์, 2553)

บทที่ 4

ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในครั้งนี้ จะนำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 3 ส่วนตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้แก่

1. การเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
2. ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกับขนาดของบริษัท และผลการดำเนินงานของบริษัท
3. การเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม

การเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

การเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 100 บริษัท โดยเก็บรวบรวมข้อมูลการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO จากการรายงานประจำปี และแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยประจำปี 2553

สำหรับผลการศึกษาการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จะใช้วิธีการให้คะแนนในแบบประเมิน

(Checklist) ที่ได้ออกแบบและพัฒนาให้ครอบคลุมแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO – ERM (ปรากฏตามภาคผนวก ข) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากรายงานประจำปี พ.ศ. 2553 และการให้คะแนน คือ ถ้าบริษัทมีการเปิดเผยรายการตามที่อยู่ในแบบประเมินจะให้คะแนนเท่ากับ 1 แต่ถ้าไม่เปิดเผยรายการตามที่อยู่ในแบบประเมินจะให้คะแนนเท่ากับ 0

ตารางที่ 4 ร้อยละและระดับการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO

องค์ประกอบ	ร้อยละ	ระดับการเปิดเผย	อันดับที่
สภาพแวดล้อมภายในองค์กร	67.67	พอใช้	2
การกำหนดวัตถุประสงค์	44.63	น้อยมาก	6
การระบุเหตุการณ์	50.75	น้อย	4
การประเมินความเสี่ยง	38.60	น้อยมาก	7
การตอบสนองต่อความเสี่ยง	44.75	น้อยมาก	5
กิจกรรมควบคุม	71.25	ดี	1
สารสนเทศและการสื่อสาร	55.00	น้อย	3
การติดตามผล	29.67	น้อยมาก	8
ภาพรวมของบริษัท	52.07	น้อย	

เมื่อพิจารณาการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ในตารางที่ 4 พบว่า บริษัทมีระดับการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ในภาพรวมในระดับน้อย โดยเฉลี่ยร้อยละ 52.07 ซึ่งมีเพียงกิจกรรมควบคุมที่อยู่ในระดับดี โดยเฉลี่ยร้อยละ 71.25 และมีการเปิดเผยสภาพแวดล้อมภายในองค์กรอยู่ในระดับพอใช้ โดยเฉลี่ยร้อยละ 67.67 ส่วนองค์ประกอบอื่นๆ อยู่ในระดับการเปิดเผยน้อยถึงน้อยมาก โดยพบว่าบริษัทมีการเปิดเผยเรื่องการติดตามผลน้อยที่สุด โดยเฉลี่ยร้อยละ 29.67 โดยรายละเอียดผลการวิจัยการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ปรากฏดังตารางที่ 5 – 12 ดังนี้

ตารางที่ 5 จำนวน ร้อยละและระดับการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO องค์ประกอบที่ 1 สภาพแวดล้อมภายในองค์กร (Internal Environment)

รายการ	จำนวน (บริษัท)	ร้อยละ	ระดับการ เปิดเผย	อันดับที่
องค์ประกอบที่ 1 สภาพแวดล้อมภายในองค์กร (Internal Environment)				
1. บริษัทมีการกำหนดนโยบาย หลักการและ วิธีการบริหารความเสี่ยงเป็นลายลักษณ์อักษร	48	48	น้อยมาก	8
2. บริษัทมีการกำหนดจำนวนหรือระดับความ เสี่ยงที่ยอมรับได้ในการบรรลุเป้าหมาย ความสำเร็จในภาพรวม	20	20	น้อยมาก	9
3. บริษัทมีคณะกรรมการที่มีความเป็นอิสระ	100	100	ดีเลิศ	1
4. บริษัทมีคณะกรรมการ หรือรับผิดชอบเกี่ยวกับ การบริหารความเสี่ยงโดยเฉพาะ	57	57	น้อย	6
5. บริษัทมีการกำหนดมาตรฐานความประพฤติที่ สะท้อนถึงความซื่อสัตย์ และจริยธรรมองค์กร เป็นลายลักษณ์อักษร	78	78	ดี	4
6. บริษัทมีโครงสร้างการจัดการองค์กร โดยมีจัด กลุ่มหน่วยงานตามสายการบังคับบัญชาและ สายการรายงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบ	85	85	ดีมาก	3
7. บริษัทมีการมอบหมายอำนาจ และมีการ กำหนดการรายงานตามหน้าที่และความ รับผิดชอบ	50	50	น้อย	7
8. บริษัทมีการพัฒนา ฝึกอบรมพนักงาน สม่ำเสมอ	93	93	ดีเลิศ	2
9. บริษัทมีมาตรฐานเกี่ยวกับทรัพยากรบุคคล เช่น การสรรหา การว่าจ้าง การจ่ายค่าตอบแทน	78	78	ดี	4
ภาพรวมของการเปิดเผยองค์ประกอบที่ 1 สภาพแวดล้อมภายในองค์กร		67.67	พอใช้	

จากตารางที่ 5 พบว่า บริษัทจดทะเบียนมีการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ในองค์ประกอบที่ 1 สภาพแวดล้อมภายในองค์กร โดยมีระดับการเปิดเผยในภาพรวมในระดับพอใช้ โดยเฉลี่ยร้อยละ 67.67 และเมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า การเปิดเผยที่อยู่ในระดับดีเลิศ คือ คณะกรรมการที่มีความเป็นอิสระ สูงที่สุด ร้อยละ 100 และบริษัทมีการพัฒนาฝึกอบรมพนักงานสม่ำเสมอ โดยเฉลี่ยร้อยละ 93 ส่วนการเปิดเผยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมภายในอื่นๆ มีการเปิดเผยในระดับดี น้อยและน้อยมาก ซึ่งพบว่าการเปิดเผยในระดับน้อยมาก คือ บริษัทมีการกำหนดนโยบาย หลักการและวิธีการบริหารความเสี่ยงเป็นลายลักษณ์อักษร โดยเฉลี่ยร้อยละ 48 และการกำหนดจำนวนหรือระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ในการบรรลุเป้าหมายความสำเร็จในภาพรวมน้อยที่สุด โดยเฉลี่ยร้อยละ 20

ตารางที่ 6 จำนวน ร้อยละและระดับการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO องค์ประกอบที่ 2 การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective Setting)

รายการ	จำนวน (บริษัท)	ร้อยละ	ระดับการ เปิดเผย	อันดับที่
องค์ประกอบที่ 2 การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective Setting)				
1. บริษัทมีการกำหนดวิสัยทัศน์หรือภารกิจ กับ กลยุทธ์ที่เชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของบริษัท	17	17	น้อยมาก	7
2. บริษัทมีการกำหนดวัตถุประสงค์และกลยุทธ์ไว้เป็นลายลักษณ์อักษร	44	44	น้อยมาก	5
3. บริษัทมีการกำหนดวัตถุประสงค์ขององค์กรทั้ง 4 ด้าน คือ				
3.1 วัตถุประสงค์ด้านกลยุทธ์ (Strategic Objectives)	69	69	พอใช้	2
3.2 วัตถุประสงค์ด้านปฏิบัติงาน (Operation Objectives)	52	52	น้อย	3
3.3 วัตถุประสงค์ด้านการรายงาน (Reporting Objectives)	98	98	ดีเลิศ	1

ตารางที่ 6 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (บริษัท)	ร้อยละ	ระดับการ เปิดเผย	อันดับที่
3.4 วัตถุประสงค์ด้านการปฏิบัติตาม กฎระเบียบ (Compliance Objectives)	45	45	น้อยมาก	4
4. บริษัทมีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จและ เป้าหมายความสำเร็จที่ชัดเจน	30	30	น้อยมาก	6
5. บริษัทมีการกำหนดระดับความคลาดเคลื่อน โดยพิจารณาจากความเสี่ยงที่ยอมรับได้ (Risk Tolerance)	2	2	น้อยมาก	8
ภาพรวมของการเปิดเผยองค์ประกอบที่ 2 การกำหนดวัตถุประสงค์		44.63	น้อยมาก	

จากตารางที่ 6 พบว่า บริษัทจดทะเบียนมีการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ในองค์ประกอบที่ 2 การกำหนดวัตถุประสงค์ โดยมีระดับการเปิดเผยในภาพรวมในระดับน้อยมาก โดยเฉลี่ยร้อยละ 44.63 และเมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า บริษัทมีการกำหนดวัตถุประสงค์ด้านการรายงานสูงที่สุดในระดับดีเลิศ โดยเฉลี่ยร้อยละ 98 และการเปิดเผยรองลงมา คือ บริษัทที่กำหนดวัตถุประสงค์ด้านกลยุทธ์ ในระดับพอใช้ โดยเฉลี่ยร้อยละ 69 และพบว่า การเปิดเผยเกี่ยวกับการกำหนดวัตถุประสงค์อื่นๆ มีการเปิดเผยระดับน้อยถึงน้อยมาก ซึ่งการเปิดเผยที่น้อยที่สุด คือ บริษัทที่มีการกำหนดระดับความคลาดเคลื่อนโดยพิจารณาจากความเสี่ยงที่ยอมรับได้ โดยเฉลี่ยร้อยละ 2

ตารางที่ 7 จำนวน ร้อยละและระดับการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO องค์ประกอบที่ 3 การระบุเหตุการณ์ (Event Identification)

รายการ	จำนวน (บริษัท)	ร้อยละ	ระดับการ เปิดเผย	อันดับที่
องค์ประกอบที่ 3 การระบุเหตุการณ์ (Event Identification)				
1. บริษัทมีการระบุเหตุการณ์จากปัจจัยภายใน องค์กร	86	86	ดีมาก	2
2. บริษัทมีการระบุเหตุการณ์จากปัจจัยภายนอก องค์กร	100	100	ดีเลิศ	1
3. บริษัทมีการนำโอกาสไปกำหนดเป็นกลยุทธ์ หรือวัตถุประสงค์ขององค์กร	5	5	น้อยมาก	4
4. บริษัทมีการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีต และอาจจะเกิดขึ้น ในอนาคต	12	12	น้อยมาก	3
ภาพรวมของการเปิดเผยองค์ประกอบที่ 3 การระบุเหตุการณ์		50.75	น้อย	

จากตารางที่ 7 พบว่า บริษัทจดทะเบียนมีการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ในองค์ประกอบที่ 3 การระบุเหตุการณ์ โดยมีระดับการเปิดเผยในภาพรวมในระดับน้อย โดยเฉลี่ยร้อยละ 50.75 และเมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ทุกบริษัทมีการระบุเหตุการณ์จากปัจจัยภายนอกองค์กร ในระดับดีเลิศ โดยเฉลี่ยร้อยละ 100 และการเปิดเผยรองลงมาคือ บริษัทมีการระบุเหตุการณ์จากปัจจัยภายในองค์กรในระดับดีมาก โดยเฉลี่ยร้อยละ 86 และการเปิดเผยเกี่ยวกับการระบุเหตุการณ์อื่นๆ มีระดับน้อยมาก คือ บริษัทมีการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีต และอาจจะเกิดขึ้นในอนาคต โดยเฉลี่ยร้อยละ 12 และบริษัทมีการนำโอกาสไปกำหนดเป็นกลยุทธ์หรือวัตถุประสงค์ขององค์กรน้อยที่สุด โดยเฉลี่ยร้อยละ 5

ตารางที่ 8 จำนวน ร้อยละและระดับการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO องค์ประกอบที่ 4 การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)

รายการ	จำนวน (บริษัท)	ร้อยละ	ระดับการ เปิดเผย	อันดับที่
องค์ประกอบที่ 4 การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)				
1. บริษัทที่มีการประเมินความเสี่ยงโดยพิจารณาโอกาสที่จะเกิดขึ้น (Likelihood)	78	78	ดี	2
2. บริษัทที่มีการประเมินความเสี่ยงโดยพิจารณาผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น	84	84	ดีมาก	1
3. บริษัทที่มีการประเมินความเสี่ยงเชิงปริมาณ เช่น จำนวนเงิน อัตราร้อยละ อัตราส่วน	14	14	น้อยมาก	3
4. บริษัทที่มีการประเมินความเสี่ยงเชิงคุณภาพ เช่น ความพึงพอใจ ชื่อเสียง	11	11	น้อยมาก	4
5. บริษัทที่มีการประเมินความเสี่ยงทั้งก่อนการจัดการความเสี่ยงและหลังจากที่มีการจัดการความเสี่ยงแล้ว	6	6	น้อยมาก	5
ภาพรวมของการเปิดเผยองค์ประกอบที่ 4 การประเมินความเสี่ยง		38.60	น้อยมาก	

จากตารางที่ 8 พบว่า บริษัทจดทะเบียนมีการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ในองค์ประกอบที่ 4 การประเมินความเสี่ยง โดยมีระดับการเปิดเผยในภาพรวมในระดับน้อยมากโดยเฉลี่ยร้อยละ 38.60 และเมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า บริษัทที่มีการประเมินความเสี่ยงโดยพิจารณาผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นในระดับดีมาก โดยเฉลี่ยร้อยละ 84 และบริษัทที่มีการประเมินความเสี่ยงโดยพิจารณาโอกาสที่จะเกิดขึ้นในระดับดี โดยเฉลี่ยร้อยละ 78 ส่วนการเปิดเผยเกี่ยวกับการประเมินความเสี่ยงอื่นๆ มีระดับน้อยมาก โดยพบว่า บริษัทที่มีการประเมินความเสี่ยงทั้งก่อนการจัดการความเสี่ยง และหลังจากที่มีการจัดการความเสี่ยงแล้วน้อยที่สุด โดยเฉลี่ยร้อยละ 6

ตารางที่ 9 จำนวน ร้อยละและระดับการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO
องค์ประกอบที่ 5 การตอบสนองต่อความเสี่ยง (Risk Response)

รายการ	จำนวน (บริษัท)	ร้อยละ	ระดับการ เปิดเผย	อันดับที่
องค์ประกอบที่ 5 การตอบสนองต่อความเสี่ยง (Risk Response)				
บริษัทมีวิธีการจัดการความเสี่ยงที่สามารถนำไปปฏิบัติ ได้แก่				
1. การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง (Avoidance)	3	3	น้อยมาก	4
2. การหาผู้ร่วมรับความเสี่ยง (Sharing)	63	63	พอใช้	2
3. การลดความเสี่ยง (Reduction)	95	95	ดีเลิศ	1
4. การยอมรับความเสี่ยง (Acceptance)	18	18	น้อยมาก	3
ภาพรวมของการเปิดเผยองค์ประกอบที่ 5		44.75	น้อยมาก	
การตอบสนองต่อความเสี่ยง				

จากตารางที่ 9 พบว่า บริษัทจดทะเบียนมีการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ในองค์ประกอบที่ 5 การตอบสนองต่อความเสี่ยง โดยมีระดับการเปิดเผยในภาพรวมในระดับน้อยมากโดยเฉลี่ยร้อยละ 44.75 และเมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า วิธีการตอบสนองความเสี่ยงที่บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีการเปิดเผยมากที่สุด คือ การลดความเสี่ยงในระดับดีเลิศ โดยเฉลี่ยร้อยละ 95 รองลงมา คือ การหาผู้ร่วมรับความเสี่ยงในระดับการเปิดเผยพอใช้ โดยเฉลี่ยร้อยละ 63 ส่วนการเปิดเผยเกี่ยวกับการตอบสนองความเสี่ยงอื่นๆ มีการเปิดเผยระดับน้อยมาก คือ การยอมรับความเสี่ยง โดยเฉลี่ยร้อยละ 18 และการหลีกเลี่ยงความเสี่ยง ซึ่งเป็นการเปิดเผยที่น้อยที่สุด โดยเฉลี่ยร้อยละ 3

ตารางที่ 10 จำนวน ร้อยละและระดับการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO องค์ประกอบที่ 6 กิจกรรมควบคุม (Control Activities)

รายการ	จำนวน (บริษัท)	ร้อยละ	ระดับการ เปิดเผย	อันดับ ที่
องค์ประกอบที่ 6 กิจกรรมควบคุม (Control Activities)				
1. บริษัทมีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานหรือการแบ่งแยกหน้าที่ตามความรับผิดชอบอย่างชัดเจน	55	55	น้อย	3
2. บริษัทมีวิธีการตอบสนองความเสี่ยงและกิจกรรมควบคุมความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้ เช่น การป้องกัน การค้นพบ การส่งเสริม การแก้ไขและชดเชย	94	94	ดีเลิศ	2
3. บริษัทมีการประเมินการควบคุมภายในโดยผู้ตรวจสอบภายใน หรือผู้เชี่ยวชาญที่อิสระร่วมกับผู้บริหาร	100	100	ดีเลิศ	1
4. บริษัทมีการกำหนดระดับการอนุมัติ (Authoration)	36	36	น้อยมาก	4
ภาพรวมของการเปิดเผยองค์ประกอบที่ 6 กิจกรรมควบคุม		71.25	ดี	

จากตารางที่ 10 พบว่า บริษัทจดทะเบียนมีการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ในองค์ประกอบที่ 6 กิจกรรมควบคุม โดยมีระดับการเปิดเผยในภาพรวมในระดับดี โดยเฉลี่ยร้อยละ 71.25 และเมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า การเปิดเผยระดับดีเลิศ คือ การประเมินการควบคุมภายในโดยผู้ตรวจสอบภายใน หรือผู้เชี่ยวชาญที่อิสระร่วมกับผู้บริหารสูงสุดที่มากที่สุด ร้อยละ 100 และบริษัทมีวิธีการตอบสนองความเสี่ยงและกิจกรรมควบคุมความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้ เช่น การป้องกัน การค้นพบ การส่งเสริม การแก้ไขและชดเชยโดยเฉลี่ยร้อยละ 94 ส่วนการเปิดเผยเกี่ยวกับกิจกรรมควบคุมอื่นๆ เป็นการเปิดเผยที่น้อยถึงน้อยมาก โดยบริษัทมีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานหรือการแบ่งแยกหน้าที่ตามความรับผิดชอบ

อย่างชัดเจนในระดับน้อย โดยเฉลี่ยร้อยละ 55 และบริษัทมีการกำหนดระดับการอนุมัติ น้อยที่สุดในระดับน้อยมาก โดยเฉลี่ยร้อยละ 36

ตารางที่ 11 จำนวน ร้อยละและระดับการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO องค์ประกอบที่ 7 สารสนเทศและการสื่อสาร (Information & Communication)

รายการ	จำนวน (บริษัท)	ร้อยละ	ระดับการเปิดเผย	อันดับที่
องค์ประกอบที่ 7 สารสนเทศและการสื่อสาร (Information & Communication)				
1. บริษัทที่มีการเปิดเผยว่ามีสารสนเทศที่มีคุณภาพ เช่น ถูกต้อง เหมาะสม ทันเวลา และมีความเป็นปัจจุบัน	98	98	ดีเลิศ	1
2. บริษัทมีช่องทางการสื่อสารกับบุคคลภายในและภายนอกหรือผู้ที่มีส่วนได้เสีย เช่น รับข้อมูล ข้อร้องเรียนต่างๆ	74	74	ดี	2
3. ผู้บริหารได้รับข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยงทันเวลา	33	33	น้อยมาก	3
4. บริษัทได้มีการจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยง	15	15	น้อยมาก	4
ภาพรวมของการเปิดเผยองค์ประกอบที่ 7 สารสนเทศและการสื่อสาร		55.00	น้อย	

จากตารางที่ 11 พบว่า บริษัทจดทะเบียนมีการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ในองค์ประกอบที่ 7 สารสนเทศและการสื่อสาร โดยมีระดับการเปิดเผยในภาพรวมในระดับน้อย โดยเฉลี่ยร้อยละ 55.00 และเมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า บริษัทมีการเปิดเผยว่ามีสารสนเทศที่มีคุณภาพ เช่น ถูกต้อง เหมาะสม ทันเวลา และมีความเป็นปัจจุบัน สูงที่สุดในระดับดีเลิศ โดยเฉลี่ยร้อยละ 98 และ บริษัทมีช่องทางการสื่อสารกับบุคคลภายในและภายนอกหรือผู้ที่มีส่วนได้เสีย เช่น รับข้อมูล ข้อร้องเรียนต่างๆ ในระดับดี โดยเฉลี่ยร้อยละ 74 ส่วนการเปิดเผยเกี่ยวกับสารสนเทศและการสื่อสารอื่นๆ เป็นการเปิดเผยที่ระดับน้อยมาก โดยผู้บริหารได้รับข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยงทันเวลา โดยเฉลี่ยร้อยละ 33 และบริษัทได้มีการจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยงน้อยที่สุด โดยเฉลี่ยร้อยละ 15

ตารางที่ 12 จำนวน ร้อยละและระดับการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ
COSO องค์ประกอบที่ 8 การติดตามผล (Monitoring)

รายการ	จำนวน (บริษัท)	ร้อยละ	ระดับการ เปิดเผย	อันดับที่
องค์ประกอบที่ 8 การติดตามผล (Monitoring)				
1. บริษัทที่มีการติดตามผลการบริหารความเสี่ยงโดยผู้ประเมินอิสระ เช่น ผู้ตรวจสอบภายในหรือผู้สอบบัญชี	49	49	น้อยมาก	1
2. บริษัทที่มีการติดตามผลการบริหารความเสี่ยงอย่างต่อเนื่องโดยผู้บริหารฝ่าย	21	21	น้อยมาก	2
3. บริษัทที่มีการติดตามผลการบริหารความเสี่ยงโดยการประเมินตนเอง	19	19	น้อยมาก	3
ภาพรวมของการเปิดเผยองค์ประกอบที่ 8 การติดตามผล		29.67	น้อยมาก	

จากตารางที่ 12 พบว่า บริษัทจดทะเบียนมีการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ในองค์ประกอบที่ 8 การติดตามผล โดยมีระดับการเปิดเผยในภาพรวมในระดับน้อยมาก โดยเฉลี่ยร้อยละ 29.67 และเมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า การเปิดเผยเกี่ยวกับการติดตามผลในทุกเรื่องมีการเปิดเผยที่ระดับน้อยมาก โดยบริษัทที่มีการติดตามผลการบริหารความเสี่ยงโดยผู้ประเมินอิสระ เช่น ผู้ตรวจสอบภายในหรือผู้สอบบัญชีมากที่สุด โดยเฉลี่ยร้อยละ 49 และการเปิดเผยรองลงมา คือ บริษัทที่มีการติดตามผลการบริหารความเสี่ยงอย่างต่อเนื่องโดยผู้บริหารฝ่าย โดยเฉลี่ยร้อยละ 21 และการเปิดเผยน้อยที่สุด คือ บริษัทที่มีการติดตามผลการบริหารความเสี่ยงโดยการประเมินตนเอง โดยเฉลี่ยร้อยละ 19

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของบริษัทที่มีการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ครบทั้ง 8 องค์ประกอบ

การเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO	จำนวน (บริษัท)	ร้อยละ
มีการเปิดเผยครบทั้ง 8 องค์ประกอบ	45	45
มีการเปิดเผยไม่ครบทั้ง 8 องค์ประกอบ	55	55
รวม	100	100

จากตารางที่ 13 พบว่า บริษัทที่มีการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ครบทั้ง 8 องค์ประกอบมีจำนวน 45 บริษัทหรือร้อยละ 45 และมีการเปิดเผยไม่ครบทั้ง 8 องค์ประกอบ จำนวน 55 บริษัท หรือร้อยละ 55

ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละของบริษัทที่มีการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ครบในแต่ละองค์ประกอบ

องค์ประกอบ	เปิดเผยครบ		เปิดเผยไม่ครบ	
	จำนวน (บริษัท)	ร้อยละ	จำนวน (บริษัท)	ร้อยละ
สภาพแวดล้อมภายในองค์กร	8	8	92	92
การกำหนดวัตถุประสงค์	0	0	100	100
การระบุเหตุการณ์	1	1	99	99
การประเมินความเสี่ยง	1	1	99	99
การตอบสนองต่อความเสี่ยง	2	2	98	98
กิจกรรมควบคุม	28	28	72	72
สารสนเทศและการสื่อสาร	10	10	90	90
การติดตามผล	9	9	91	91

จากตารางที่ 14 พบว่า บริษัทมีการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ในองค์ประกอบด้านกิจกรรมควบคุม ครบมากที่สุด จำนวน 28 บริษัท หรือร้อยละ 28 และองค์ประกอบที่ไม่มีการเปิดเผยครบ คือ การกำหนดวัตถุประสงค์

ตารางที่ 15 จำนวนและร้อยละของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและระดับการเปิดเผย

ช่วงการเปิดเผย	ระดับการเปิดเผย	จำนวน (บริษัท)	ร้อยละ
ร้อยละ 90 - 100	ดีเลิศ	0	0
ร้อยละ 80 - 89	ดีมาก	2	2
ร้อยละ 70 - 79	ดี	5	5
ร้อยละ 60 - 69	พอใช้	18	18
ร้อยละ 50 - 59	น้อย	29	29
ต่ำกว่าร้อยละ 50	น้อยมาก	46	46
	รวม	100	100

จากตารางที่ 15 แสดงถึงการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO โดยจำแนกตามระดับการเปิดเผยที่ได้แบ่งไว้เป็นช่วงๆ พบว่า บริษัทส่วนใหญ่ ร้อยละ 46 มีการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ในระดับน้อยมาก โดยอยู่ในช่วงการเปิดเผยต่ำกว่าร้อยละ 50 รองลงมา คือการเปิดเผยในระดับน้อย ร้อยละ 29 โดยอยู่ในช่วงการเปิดเผยร้อยละ 50 – 59 การเปิดเผยในระดับพอใช้ ร้อยละ 18 โดยอยู่ในช่วงการเปิดเผยร้อยละ 60 – 69 การเปิดเผยในระดับดี ร้อยละ 5 โดยอยู่ในช่วงการเปิดเผย ร้อยละ 70 – 79 และ การเปิดเผยในระดับดีมาก ร้อยละ 2 โดยอยู่ในช่วงการเปิดเผย ร้อยละ 80 - 89 (รายละเอียดในภาคผนวก ก)

ประเภทความเสี่ยงของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่มีการเปิดเผย

สำหรับผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยความเสี่ยงต่างๆ ของบริษัทจดทะเบียนที่มีการเปิดเผยเกี่ยวกับความเสี่ยงของบริษัท โดยจะใช้การจัดประเภทความเสี่ยงตามวัตถุประสงค์ของการบริหารความเสี่ยงของ COSO 4 ด้าน คือ ด้านกลยุทธ์ ด้านการรายงาน ด้านการปฏิบัติงาน และด้านกฎระเบียบ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลการเปิดเผยจากแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) ภายใต้อำนาจ “ปัจจัยความเสี่ยง” ของบริษัทจดทะเบียนมาแบ่งกลุ่มเอง ดังนี้

ตารางที่ 16 จำนวนและร้อยละของประเภทความเสี่ยงที่บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีการเปิดเผย

ประเภทความเสี่ยง	เปิดเผย		ไม่เปิดเผย	
	จำนวน (บริษัท)	ร้อยละ	จำนวน (บริษัท)	ร้อยละ
ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์	93	93	7	7
ความเสี่ยงด้านการรายงาน	93	93	7	7
ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน	81	81	19	19
ความเสี่ยงด้านกฎระเบียบ	72	72	28	28

จากตารางที่ 16 พบว่า ประเภทความเสี่ยงซึ่งแบ่งตามวัตถุประสงค์ 4 ด้านของกรอบแนวคิดการบริหารความเสี่ยงของ COSO ที่บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีการเปิดเผยสูงสุด คือ ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ และความเสี่ยงด้านการรายงาน โดยมีการเปิดเผยเฉลี่ย ร้อยละ 93 รองลงมา คือ การเปิดเผยความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน โดยมีการเปิดเผยเฉลี่ย ร้อยละ 81 ส่วนการเปิดเผยความเสี่ยงด้านกฎระเบียบ มีการเปิดเผยน้อยที่สุด โดยมีการเปิดเผยเฉลี่ย ร้อยละ 72 โดยรายละเอียดผลการศึกษาของการเปิดเผยความเสี่ยงทั้ง 4 ด้าน ปรากฏดังตารางที่ 17 – 20 ดังนี้

ตารางที่ 17 จำนวนและร้อยละการเปิดเผยความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ที่บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีการเปิดเผย

(N=100)

รายการความเสี่ยงด้านกลยุทธ์	จำนวน (บริษัท)	ร้อยละ
ความเสี่ยงด้านการบริหารจัดการ	32	32
ความเสี่ยงจากการแข่งขัน หรือคู่แข่ง	31	31
ความเสี่ยงจากภาวะเศรษฐกิจ	27	27
ความเสี่ยงด้านการตลาด	26	26
ความเสี่ยงจากภัยพิบัติ ภัยธรรมชาติหรือโรคระบาด	25	25
ความเสี่ยงจากการลงทุน หรือการร่วมค้า	19	19
ความเสี่ยงทางการเมือง	16	16
ความเสี่ยงจากสัดส่วนการถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่	15	15
ความเสี่ยงจากการลงทุนและการดำเนินงานในต่างประเทศ	8	8
ความเสี่ยงจากการเริ่ม โครงการใหม่	7	7
ความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี	7	7
ความเสี่ยงจากสินค้าทดแทน	6	6
ความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงของสัดส่วนการถือหุ้น	6	6
ความเสี่ยงจากการผันผวนภายในอุตสาหกรรมอื่น	5	5
ความเสี่ยงด้านภาพลักษณ์ขององค์กร	4	4
ความเสี่ยงจากการพึ่งพาผู้บริหารรายสำคัญ	3	3
ความเสี่ยงด้านลิขสิทธิ์ เครื่องหมายการค้า	3	3
ความเสี่ยงจากการกีดกันทางการค้า	3	3
ความเสี่ยงจากพฤติกรรมกรรมการ โภคของลูกค้า	2	2
ความเสี่ยงจากการขัดแย้งของผู้ถือหุ้น	2	2
ความเสี่ยงจากความเชื่อมั่นของผู้บริโภค	1	1

จากตารางที่ 17 พบว่า บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีการเปิดเผยความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ซึ่งจำแนกได้ 21 รายการ โดยการเปิดเผยความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ที่มีจำนวนการเปิดเผยมากที่สุด คือ การเปิดเผยความเสี่ยงด้านการบริหารจัดการ โดยมีการเปิดเผยเฉลี่ย ร้อยละ 32 รองลงมา คือ การเปิดเผยความเสี่ยงจากการแข่งขัน หรือคู่แข่ง โดยมีการเปิดเผยเฉลี่ยร้อยละ 31 ส่วนความเสี่ยงที่มีการเปิดเผยน้อยที่สุด คือ การเปิดเผยความเสี่ยงจากความเชื่อมั่นของผู้บริโภค โดยมีการเปิดเผยเฉลี่ยร้อยละ 1

ตารางที่ 18 จำนวนและร้อยละการเปิดเผยความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงานที่บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีการเปิดเผย

(N=100)

รายการความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน	จำนวน (บริษัท)	ร้อยละ
ความเสี่ยงจากการผลิต หรือการดำเนินงาน	38	38
ความเสี่ยงด้านบุคลากร	33	33
ความเสี่ยงจากการพึ่งพาลูกค้าหรือผู้จัดจำหน่ายรายใหญ่หรือน้อยราย	26	26
ความเสี่ยงจากการจัดหาวัตถุดิบ	14	14
ความเสี่ยงจากการขัดข้องของระบบคอมพิวเตอร์ เครื่องจักร	13	13
ความเสี่ยงจากการขนส่งสินค้าหรือการส่งมอบสินค้า	11	11
ความเสี่ยงจากความเพียงพอของทรัพยากร	9	9
ความเสี่ยงจากที่ดินในการดำเนินงาน	3	3
ความเสี่ยงจากการขัดข้องของบุคลากร	2	2

จากตารางที่ 18 พบว่า บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีการเปิดเผยความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน ซึ่งจำแนกได้ 9 รายการ โดยการเปิดเผยความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงานที่มีจำนวนการเปิดเผยมากที่สุด คือ ความเสี่ยงจากการผลิต หรือการดำเนินงาน โดยมีการเปิดเผยเฉลี่ยร้อยละ 38 รองลงมา คือ การเปิดเผยความเสี่ยงด้านบุคลากร โดยมีการเปิดเผยเฉลี่ยร้อยละ 33 และการเปิดเผยความเสี่ยงที่มีการเปิดเผยน้อยที่สุด คือ การเปิดเผยความเสี่ยงจากการขัดข้องของบุคลากร โดยมีการเปิดเผยเฉลี่ยร้อยละ 2

ตารางที่ 19 จำนวนและร้อยละการเปิดเผยความเสี่ยงด้านการรายงานที่บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีการเปิดเผย

(N=100)

รายการความเสี่ยงด้านการรายงาน	จำนวน (บริษัท)	ร้อยละ
ความเสี่ยงจากความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ	68	68
ความเสี่ยงด้านสินเชื่อ	49	49
ความเสี่ยงจากความผันผวนของอัตราดอกเบี้ย	46	46
ความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง	38	38
ความผันผวนของราคาวัตถุดิบหรือสินค้า	38	38
ความเสี่ยงด้านต้นทุน	16	16
ความเสี่ยงจากการค้าประกัน	12	12
ความเสี่ยงจากการลงทุนในสินทรัพย์ หรือหลักทรัพย์	7	7
ความเสี่ยงจากการด้อยค่าของสินทรัพย์	5	5
ความเสี่ยงจากการดำเนินในบริษัทย่อย หรือบริษัทร่วม	3	3
ความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงของนโยบายบัญชี	1	1

จากตารางที่ 19 พบว่า บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีการเปิดเผยความเสี่ยงด้านการรายงานทางการเงิน ซึ่งจำแนกได้ 11 รายการ โดยการเปิดเผยความเสี่ยงด้านการรายงานที่มีจำนวนการเปิดเผยมากที่สุด คือ การเปิดเผยความเสี่ยงจากความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ โดยมีการเปิดเผยเฉลี่ยร้อยละ 68 รองลงมา คือ การเปิดเผยความเสี่ยงด้านสินเชื่อ โดยมีการเปิดเผยเฉลี่ยร้อยละ 49 และการเปิดเผยที่มีการเปิดเผยน้อยที่สุด คือ การเปิดเผยความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงของนโยบายบัญชี โดยมีการเปิดเผยเฉลี่ยร้อยละ 1

ตารางที่ 20 จำนวนและร้อยละการเปิดเผยความเสี่ยงด้านกฎระเบียบที่บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีการเปิดเผย

(N=100)

รายการความเสี่ยงด้านกฎระเบียบ	จำนวน (บริษัท)	ร้อยละ
ความเสี่ยงจากนโยบาย กฎหมาย และกฎระเบียบของภาครัฐ	35	35
ความเสี่ยงด้านความปลอดภัยของพนักงาน ชุมชน สิ่งแวดล้อม	28	28
ความเสี่ยงจากการทำสัญญา	20	20
ความเสี่ยงจากการถูกฟ้องร้อง การดำเนินคดี หรือข้อพิพาททางกฎหมาย	18	18
ความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์ ระเบียบปฏิบัติของภาครัฐ	10	10
ความเสี่ยงจากการต่อใบอนุญาต	2	2
ความเสี่ยงจากการปฏิบัติตามนโยบาย เงื่อนไขของภาคเอกชน	1	1
ความเสี่ยงจากการหมดสิทธิประโยชน์ทางภาษี	1	1

จากตารางที่ 20 พบว่า บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีการเปิดเผยความเสี่ยงด้านกฎระเบียบ ซึ่งจำแนกได้ 8 รายการ โดยการเปิดเผยความเสี่ยงด้านการรายงานที่มีจำนวนการเปิดเผยมากที่สุด คือ การเปิดเผยความเสี่ยงจากนโยบาย กฎหมาย และกฎระเบียบของภาครัฐ โดยมีการเปิดเผยเฉลี่ยร้อยละ 35 รองลงมา คือ การเปิดเผยความเสี่ยงด้านความปลอดภัยของพนักงาน ชุมชน สิ่งแวดล้อม โดยมีการเปิดเผยเฉลี่ยร้อยละ 28 และการเปิดเผยที่มีการเปิดเผยน้อยที่สุด คือ การเปิดเผยความเสี่ยงจากการปฏิบัติตามนโยบาย เงื่อนไขของภาคเอกชน และการเปิดเผยความเสี่ยงจากการหมดสิทธิประโยชน์ทางภาษี โดยมีการเปิดเผยเฉลี่ยร้อยละ 1

ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกับขนาดของบริษัท และผลการดำเนินงานของบริษัท

การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกับขนาดของบริษัท และผลการดำเนินงานของบริษัท และอายุการดำเนินงาน สักส่วนของคณะกรรมการอิสระเป็นตัวแทน

ควบคุม เนื่องจากอาจจะมีผลกระทบต่อ การเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงของบริษัท โดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ และก่อนการวิเคราะห์ได้มีการทดสอบเงื่อนไขในการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (รายละเอียดในภาคผนวก ง) ซึ่งจากการทดสอบพบว่าเป็นไปตามเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ดังนั้น ความสัมพันธ์ของการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกับขนาดของบริษัท ผลการดำเนินงานของบริษัท สามารถสรุปผลการวิจัยตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ในบทที่ 2 มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

สมการความถดถอยเชิงพหุ

$$QUA_1 = \beta_0 + \beta_1 [ASSET] + \beta_2 [PROFIT] + \beta_3 [AGE] + \beta_4 [ID] + \varepsilon$$

ตารางที่ 21 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียนกับขนาดของบริษัท (มูลค่าสินทรัพย์รวม) และผลการดำเนินงานของบริษัท

ตัวแปร	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์		t	P-Value
	B	Beta		
ค่าคงที่	-0.311		-1.761	0.081 *
มูลค่าสินทรัพย์รวม	0.033	0.424	4.238	0.000 ***
กำไรสุทธิ	0.000	-0.069	-0.745	0.458
อายุการดำเนินงาน	-0.003	-0.185	-1.884	0.063 *
สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระ	0.002	0.180	1.921	0.058 *

$R = 0.474$, $R^2 = 0.225$, Adjusted R Square = 0.192, $F = 6.884$ ***

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.10

** ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

*** ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

จากตารางที่ 21 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO กับขนาดของบริษัท (มูลค่าสินทรัพย์รวม) และผลการดำเนินงานของบริษัท มีตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวที่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิด COSO อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

มูลค่าสินทรัพย์รวม และสัดส่วนของคณะกรรมการอิสระมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO และอายุการดำเนินงานมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO แต่กำไรสุทธิไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO

แต่ในทางสถิติพบว่า ตัวแปรที่มีผลต่อการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 คือ มูลค่าสินทรัพย์รวม ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO กล่าวคือ หากมูลค่าสินทรัพย์รวมมาก จะส่งผลให้มีการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO มาก และตัวแปรควบคุมที่มีผลต่อการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.1 คือ อายุการดำเนินงาน ที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO และสัดส่วนของคณะกรรมการอิสระ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO และตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.1 คือ กำไรสุทธิ

สมการความถดถอยเชิงพหุ

$$QUA_2 = \beta_0 + \beta_1 [SALE] + \beta_2 [PROFIT] + \beta_3 [AGE] + \beta_4 [ID] + \varepsilon$$

ตารางที่ 22 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียนกับขนาดของบริษัท (รายได้จากการขาย) และผลการดำเนินงานของบริษัท

ตัวแปร	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์		t	P-Value
	B	Beta		
ค่าคงที่	-0.083		-0.416	0.678
รายได้จากการขาย	0.022	0.255	2.561	0.012 **
กำไรสุทธิ	0.000	-0.077	-0.778	0.438
อายุการดำเนินงาน	0.000	-0.055	-0.571	0.569
สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระ	0.003	0.237	2.436	0.017 **

$R = 0.371$, $R^2 = 0.138$, Adjusted R Square = 0.101, $F = 3.792^{***}$

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.10

** ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

*** ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

จากตารางที่ 22 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO กับขนาดของบริษัท (รายได้จากการขาย) และผลการดำเนินงานของบริษัท มีตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวที่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิด COSO อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

รายได้จากการขาย และสัดส่วนของคณะกรรมการอิสระมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO แต่กำไรสุทธิและอายุการดำเนินงานไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO

แต่ในทางสถิติพบว่า ตัวแปรที่มีผลต่อการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 คือ รายได้จากการขาย ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO กล่าวคือ หากรายได้จากการขายมาก จะส่งผลให้มีการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบ

แนวคิดของ COSO มาก และตัวแปรควบคุมที่มีผลต่อการเปิดเผย คือ สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO กล่าวคือ สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระที่มากจะมีผลให้มีการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงมาก ในขณะที่ตัวแปรอื่นๆ ที่ใช้ในการทดสอบ พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

0.1

สมมติฐานที่ 1

มูลค่าสินทรัพย์รวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

จากตารางที่ 21 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียน กับมูลค่าสินทรัพย์รวม (วัดค่าด้วย Natural logarithm มูลค่าสินทรัพย์รวม) พบว่า การเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียนมีความสัมพันธ์กับมูลค่าสินทรัพย์รวมที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์ไปในทางทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ หากมูลค่าสินทรัพย์รวมมาก จะส่งผลให้การเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO มาก

สมมติฐานที่ 2

รายได้จากการขาย มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

จากตารางที่ 22 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียน กับรายได้จากการขาย (วัดค่าด้วย Natural logarithm รายได้จากการขาย) พบว่า การเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทมีความสัมพันธ์กับรายได้จากการขายที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยมีความสัมพันธ์ไปในทางทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ หากรายได้จากการขายมาก จะส่งผลให้การเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO มาก

สมมติฐานที่ 3

กำไรสุทธิ มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

จากตารางที่ 21, 22 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียน กับกำไรสุทธิ (วัดค่าด้วย Natural logarithm กำไรสุทธิ) พบว่า การเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทไม่มีความสัมพันธ์กับรายได้จากการขายที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.1

ตารางที่ 23 สรุปผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียนกับขนาดของบริษัท และผลการดำเนินงานของบริษัท

ตัวแปร	ขนาดของบริษัท (มูลค่าสินทรัพย์รวม)			ขนาดของบริษัท (รายได้จากการขาย)		
	0.01	0.05	0.1	0.01	0.05	0.1
	ขนาดของบริษัท	+				+
กำไรสุทธิ						
อายุการดำเนินงาน			-			
สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระ			+		+	

หมายเหตุ : (+) = มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลในทิศทางเดียวกัน,

(-) = มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลในทิศทางตรงกันข้าม

การเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม

ความแตกต่างของการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม โดยการเปรียบเทียบความแตกต่างของการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ว่า

อุตสาหกรรมแต่ละกลุ่มมีการเปิดเผยต่างกันหรือไม่อย่างไร โดยใช้วิธีการเปรียบเทียบระดับการเปิดเผย

สมมติฐานที่ 4

กลุ่มอุตสาหกรรมแต่ละประเภทมีการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ที่แตกต่างกัน โดยกลุ่มอุตสาหกรรมที่นำมาทดสอบมีทั้งหมด 8 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค กลุ่มธุรกิจการเงิน กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง กลุ่มทรัพยากร กลุ่มบริการ กลุ่มเทคโนโลยี

จากตารางที่ 24 พบว่า บริษัทจดทะเบียนมีการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ซึ่งอยู่ในการเปิดเผยระดับน้อย โดยเฉลี่ยร้อยละ 52.07 โดยมีดัชนีการเปิดเผยสูงสุดเท่ากับ 0.8292 และดัชนีการเปิดเผยต่ำสุดเท่ากับ 0.2682

เมื่อพิจารณาการเปิดเผยของแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมในตารางที่ 23 พบว่า กลุ่มอุตสาหกรรมอุปโภคบริโภคมีการเปิดเผยมากที่สุด ซึ่งอยู่ในการเปิดเผยระดับพอใช้ โดยมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 60.98 แต่จำนวนตัวอย่างในกลุ่มอุตสาหกรรมมีเพียงบริษัทเดียว จึงไม่อาจใช้เป็นตัวแทนที่สามารถสรุปข้อมูลในภาพรวมทั้งอุตสาหกรรมได้ ดังนั้นหากตัดอุตสาหกรรมอุปโภคบริโภคออกกลุ่มอุตสาหกรรม จะพบว่าทุกกลุ่มอุตสาหกรรมมีการเปิดเผยความเสี่ยงในระดับน้อยถึงน้อยมาก โดยกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากรจะมีการเปิดเผยมากที่สุด ซึ่งอยู่ในการเปิดเผยระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 58.70 รองลงมา คือ อุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน มีการเปิดเผยอยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 57.04 และกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีเปิดเผยน้อยสุด คือ กลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง โดยมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 47.75 และกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ โดยมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 47.85 ตามลำดับ ซึ่งมีการเปิดเผยระดับน้อยมาก

ตารางที่ 24 ดัชนีการเปิดเผยข้อมูล ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละและระดับการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม

กลุ่มอุตสาหกรรม	จำนวน (บริษัท)	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ร้อยละ	ระดับการ เปิดเผย	อันดับ ที่
1. กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	7	0.6829	0.3414	0.5017	0.1116	50.17	น้อย	6
2. กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค	1	0.6097	0.6097	0.6198	-	60.98	พอใช้	1
3. กลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน	13	0.7317	0.4146	0.5704	0.1163	57.04	น้อย	3
4. กลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุตสาหกรรม	6	0.7317	0.4146	0.5610	0.1023	56.10	น้อย	4
5. กลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	26	0.6585	0.2926	0.4775	0.1138	47.75	น้อยมาก	8
6. กลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร	15	0.8292	0.3170	0.5870	0.1262	58.70	น้อย	2
7. กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ	21	0.6097	0.2682	0.4785	0.0777	47.85	น้อยมาก	7
8. กลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี	11	0.8048	0.4146	0.5366	0.1164	53.66	น้อย	5
ภาพรวมของบริษัท	100	0.8292	0.2682	0.5207	0.1145	52.07	น้อย	

ตารางที่ 25 การเปรียบเทียบการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม

องค์ประกอบ	เกษตรและอาหาร		สินค้าอุปโภคบริโภค		ธุรกิจการเงิน		สินค้าอุตสาหกรรม		อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง		ทรัพยากร		บริการ		เทคโนโลยี		ผลการเปรียบเทียบ
	ดัชนีการเปิดเผยเจลีย์	แปลผล	ดัชนีการเปิดเผยเจลีย์	แปลผล	ดัชนีการเปิดเผยเจลีย์	แปลผล	ดัชนีการเปิดเผยเจลีย์	แปลผล	ดัชนีการเปิดเผยเจลีย์	แปลผล	ดัชนีการเปิดเผยเจลีย์	แปลผล	ดัชนีการเปิดเผยเจลีย์	แปลผล	ดัชนีการเปิดเผยเจลีย์	แปลผล	
สภาพแวดล้อมภายในองค์กร	0.56	น้อย	0.67	พอใช้	0.82	ดี	0.74	ดี	0.61	พอใช้	0.79	ดี	0.62	พอใช้	0.67	พอใช้	แตกต่างกัน
การกำหนดวัตถุประสงค์	0.41	น้อย	0.38	น้อย	0.52	น้อย	0.46	น้อย	0.41	น้อย	0.53	น้อย	0.39	น้อย	0.45	น้อย	แตกต่างกัน
การระบุเหตุการณ์	0.50	น้อย	0.75	ดี	0.54	น้อย	0.54	น้อย	0.48	น้อย	0.48	น้อย	0.48	น้อย	0.59	น้อย	แตกต่างกัน
การประเมินความเสี่ยง	0.40	น้อย	0.40	น้อย	0.49	น้อย	0.43	น้อย	0.35	น้อย	0.43	น้อย	0.31	น้อย	0.40	น้อย	ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 25 (ต่อ)

องค์ประกอบ	เกษตรและอาหาร		สินค้าอุปโภคบริโภค		ธุรกิจการเงิน		สินค้าอุตสาหกรรม		อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง		ทรัพยากร		บริการ		เทคโนโลยี		ผลการเปรียบเทียบ
	ดัชนีการเปิดเผยเฉลี่ย	แปลผล	ดัชนีการเปิดเผยเฉลี่ย	แปลผล	ดัชนีการเปิดเผยเฉลี่ย	แปลผล	ดัชนีการเปิดเผยเฉลี่ย	แปลผล	ดัชนีการเปิดเผยเฉลี่ย	แปลผล	ดัชนีการเปิดเผยเฉลี่ย	แปลผล	ดัชนีการเปิดเผยเฉลี่ย	แปลผล	ดัชนีการเปิดเผยเฉลี่ย	แปลผล	
การตอบสนองต่อความเสี่ยง	0.54	น้อย	1.00	ดีเลิศ	0.31	น้อยมาก	0.54	น้อย	0.39	น้อยมาก	0.45	น้อยมาก	0.46	น้อยมาก	0.55	น้อย	แตกต่างกัน
กิจกรรมควบคุม	0.71	ดี	0.50	น้อยมาก	0.67	พอใช้	0.88	ดีมาก	0.72	ดี	0.78	ดี	0.69	พอใช้	0.61	พอใช้	แตกต่างกัน
สารสนเทศและการสื่อสาร	0.57	น้อย	0.75	ดี	0.62	พอใช้	0.54	น้อย	0.47	น้อยมาก	0.57	น้อย	0.56	น้อย	0.59	น้อย	แตกต่างกัน
การติดตามผล	0.33	น้อยมาก	0.67	ปานกลาง	0.28	น้อยมาก	0.17	น้อยมาก	0.27	น้อยมาก	0.49	น้อยมาก	0.19	น้อยมาก	0.33	น้อยมาก	แตกต่างกัน
รวม	0.50	น้อย	0.64	พอใช้	0.53	น้อย	0.54	น้อย	0.46	น้อย	0.56	น้อย	0.46	น้อย	0.52	น้อย	แตกต่างกัน

จากตารางที่ 25 พบว่า กลุ่มอุตสาหกรรมมีการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ที่แตกต่างกัน โดยเมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า การประเมินความเสี่ยง เป็นเรื่องที่บริษัทมีการเปิดเผยไม่แตกต่างกัน ซึ่งอยู่ในระดับการเปิดเผยน้อยมาก ส่วนการเปิดเผยเรื่องอื่นๆ มีการเปิดเผยที่แตกต่างกัน ดังนี้

การเปิดเผยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมภายในองค์กร พบว่า อุตสาหกรรมที่มีการเปิดเผยดีที่สุดคือ กลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน โดยมีการเปิดเผยระดับดีมาก โดยเฉลี่ย 0.74 ส่วนกลุ่มอุตสาหกรรมอื่นๆ มีการเปิดเผยระดับดี และปานกลาง และพบว่า กลุ่มอุตสาหกรรมที่มีการเปิดเผยน้อยที่สุดคือ กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร ซึ่งมีการเปิดเผยระดับน้อย โดยเฉลี่ย 0.56

การเปิดเผยเกี่ยวกับการกำหนดวัตถุประสงค์ พบว่า ทุกกลุ่มอุตสาหกรรมมีการเปิดเผยความเสี่ยงที่ระดับน้อยถึงน้อยมาก โดยอุตสาหกรรมที่มีการเปิดเผยระดับน้อยคือ กลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากรซึ่งมีการเปิดเผยมากที่สุด โดยมีการเปิดเผยเฉลี่ย 0.53 และกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงินมีการเปิดเผยเฉลี่ย 0.52 และกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีการเปิดเผยที่น้อยที่สุดคือ กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค มีการเปิดเผยโดยเฉลี่ย 0.38 และกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ มีการเปิดเผยโดยเฉลี่ย 0.39 ในการเปิดเผยระดับน้อยที่สุด

การเปิดเผยเกี่ยวกับการระบุเหตุการณ์ พบว่า อุตสาหกรรมที่มีการเปิดเผยที่ดีที่สุดคือ อุตสาหกรรมสินค้าอุปโภค บริโภค โดยมีการเปิดเผยในระดับดี ส่วนอุตสาหกรรมอื่นๆ มีระดับการเปิดเผยน้อยถึงน้อยมาก โดยกลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง กลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ มีการเปิดเผยน้อยสุด โดยมีระดับการเปิดเผยน้อยมาก โดยเฉลี่ย 0.48

การเปิดเผยเกี่ยวกับการตอบสนองต่อความเสี่ยง พบว่า กลุ่มอุตสาหกรรมที่มีการเปิดเผยมากที่สุดคือ กลุ่มสินค้าอุปโภค บริโภค โดยมีการเปิดเผยในระดับดีเลิศ ส่วนกลุ่มอุตสาหกรรมอื่นๆ มีระดับการเปิดเผยน้อยถึงน้อยมาก โดยอุตสาหกรรมที่มีการเปิดเผยน้อยที่สุดคือ กลุ่มธุรกิจการเงิน โดยมีการเปิดเผยระดับน้อยมาก โดยเฉลี่ย 0.31

การเปิดเผยเกี่ยวกับการควบคุม พบว่า กลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุตสาหกรรมมีการเปิดเผยที่มากที่สุด โดยมีระดับการเปิดเผยดีมาก โดยเฉลี่ย 0.88 ส่วนกลุ่มอุตสาหกรรมอื่นๆ มีการเปิดเผย

ในระดับดี ปานกลาง และน้อยมาก โดยกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีการเปิดเผยน้อยที่สุด คือ กลุ่มสินค้าอุปโภคและบริโภค โดยมีการเปิดเผยระดับน้อยมาก โดยเฉลี่ย 0.50

การเปิดเผยสารสนเทศและการสื่อสาร พบว่า กลุ่มสินค้าอุปโภคและบริโภคมีการเปิดเผยมากที่สุด โดยมีการเปิดเผยในระดับดี โดยเฉลี่ย 0.62 ส่วนกลุ่มอุตสาหกรรมอื่นๆ มีระดับการเปิดเผยปานกลาง น้อยและน้อยมาก โดยอุตสาหกรรมที่มีการเปิดเผยน้อยที่สุด คือ กลุ่มอุตสาหกรรมก่อสร้างหิรัญทรัพย์และก่อสร้าง โดยมีการเปิดเผยระดับน้อยมาก โดยเฉลี่ย 0.47

การเปิดเผยการติดตามผล พบว่า กลุ่มสินค้าอุปโภคและบริโภคมีการเปิดเผยมากที่สุด โดยมีการเปิดเผยระดับปานกลาง โดยเฉลี่ย 0.67 ส่วนกลุ่มอุตสาหกรรมอื่นๆ มีการเปิดเผยระดับน้อยมาก โดยอุตสาหกรรมที่มีการเปิดเผยน้อยที่สุด คือ กลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุตสาหกรรมโดยมีการเปิดเผยระดับน้อยมาก โดยเฉลี่ย 0.17

ข้อวิจารณ์

จากผลการวิจัยครั้งนี้ เรื่อง การเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ทำให้ทราบในรายละเอียด และภาพรวมของการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียน ซึ่งสามารถสรุปข้อวิจารณ์ได้ดังนี้

การเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์มีการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO โดยเฉลี่ยร้อยละ 52.07 ซึ่งอยู่ในระดับการเปิดเผยน้อย ตามเกณฑ์ของสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (2553) ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัย Beretta and Bozzolan (2004); Lajili and Zeghal (2005); พรพิพัฒน์ จูฑา (2548); อังคณา แก้วประภา (2553) โดยพบว่า การเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO องค์ประกอบที่มีการเปิดเผยมากที่สุด คือ กิจกรรมควบคุม และการเปิดเผยที่น้อยที่สุด คือ การติดตามผล ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของอังคณา แก้วประภา (2553) ที่พบว่า มีการเปิดเผยมากที่สุด คือ สภาพแวดล้อมภายในองค์กร และการเปิดเผยที่น้อยที่สุด คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ ซึ่งอาจเนื่องจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยไม่ได้บังคับในรายละเอียดของการเปิดเผยความเสี่ยงของบริษัทจดทะเบียน

การเปิดเผยปัจจัยความเสี่ยงของบริษัทซึ่งแบ่งประเภทตามวัตถุประสงค์ 4 ด้านของกรอบการบริหารความเสี่ยงของ COSO พบว่า ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ และความเสี่ยงด้านการรายงาน มีการเปิดเผยมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัย Linsley and Shrivies (2006) ในการเปิดเผยความเสี่ยงด้านกลยุทธ์มากที่สุดและการเปิดเผยที่น้อยที่สุด คือ ความเสี่ยงด้านกฎระเบียบ และความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน

ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO กับขนาดของบริษัท และผลการดำเนินงานของบริษัท พบว่า ขนาดของบริษัทซึ่งแทนค่าด้วยมูลค่าสินทรัพย์รวม มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และผลการศึกษาของ Alsaeed (2006); อริศรา ผลาวรณ (2547); พรพิพัฒน์ จูฑา (2548); ธนเกียรติ พรพิพัฒน์พงศ์ (2549); โชติญาณ์ หิตะพงศ์ (2549); อังคณา แก้วประภา (2553) กล่าวคือ หากมูลค่าสินทรัพย์รวมมาก จะส่งผลให้มีการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO มาก และรายได้จากการขาย มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการส่งสัญญาณ (Signaling Theory) และสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ หากมีรายได้จากการขายมาก จะส่งผลให้มีการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO มาก ดังนั้นขนาดของบริษัทจึงมีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ที่พิจารณาจากมูลค่าสินทรัพย์รวม และรายได้จากการขาย ดังนั้น ขนาดของบริษัทที่มีขนาดใหญ่จะมีการเปิดเผยที่ดีกว่าบริษัทที่มีขนาดเล็ก (Linsley and Shrivies, 2006) ซึ่งบริษัทขนาดใหญ่มีผู้เกี่ยวข้องจำนวนมากกว่าบริษัทขนาดเล็ก (ธนเกียรติ พรพิพัฒน์พงศ์, 2549) จึงต้องมีการเปิดเผยที่มาก

ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO กับผลการดำเนินงาน ซึ่งแทนค่าด้วยกำไรสุทธิ พบว่า ผลการดำเนินงานซึ่งแทนค่าด้วยกำไรสุทธิ ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ที่ระดับนัยสำคัญ 0.1 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Lajili and Zrghal (2005) กล่าวคือ กำไรสุทธิของบริษัทจะดีหรือไม่ ไม่มีผลต่อการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงของบริษัท

ความแตกต่างของการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียนในแต่ละอุตสาหกรรม พบว่า อุตสาหกรรมที่แตกต่างกันจะมีการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อริศรา ผลาวรรณ (2547); พรพิพัฒน์ จุฑา (2548); โชติญาณ หิตะพงษ์ (2549) เนื่องจากลักษณะเฉพาะของกลุ่มอุตสาหกรรมแต่ละประเภทมีความแตกต่างกัน และในบางอุตสาหกรรมมีกฎระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับอุตสาหกรรมเฉพาะ และแต่ละอุตสาหกรรม มีสภาพแวดล้อมหรือการแข่งขันที่แตกต่างกัน จึงทำให้มีการเปิดเผยข้อมูลแตกต่างกัน โดยกลุ่ม อุตสาหกรรมทรัพยากรจะมีคะแนนการรายงานมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อังคณา แก้วประภา (2553) และกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีการรายงานน้อยมาก คือ กลุ่มอุตสาหกรรม อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของอังคณา แก้วประภา (2553)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียน และความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียนกับขนาดของบริษัท และผลการดำเนินงานของบริษัท และศึกษาการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียนจำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่ม SET 100 Index ประจำปี 2553 (จัดลำดับระหว่างวันที่ 1 กรกฎาคม 2553 ถึง 31 ธันวาคม 2553) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากรายงานประจำปีแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) และงบการเงินของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ประจำปี 2553 และใช้ข้อมูลจากทุกกลุ่มอุตสาหกรรมใน SET 100 ประจำปี 2553 (จัดลำดับระหว่างวันที่ 1 กรกฎาคม 2553 ถึง 31 ธันวาคม 2553) ซึ่งแบ่งโดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วย 8 กลุ่มอุตสาหกรรม คือ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรม กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค กลุ่มธุรกิจการเงิน กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง กลุ่มทรัพยากร กลุ่มบริการและกลุ่มเทคโนโลยี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบประเมินการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นซึ่งประยุกต์มาจากกรอบแนวคิดการบริหารความเสี่ยงของ COSO โดยวิเคราะห์และประมวลผลการวิจัยด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้สถิติพื้นฐานเพื่อหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ผลการวิจัยเกี่ยวกับการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า บริษัทจดทะเบียนมีการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO อยู่ในระดับการเปิดเผยน้อย โดยเฉลี่ยร้อยละ 52.07 โดยมีเพียงกิจกรรมควบคุมที่อยู่ในระดับการเปิดเผยดี โดยเฉลี่ยร้อยละ 71.25 และมีการเปิดเผยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมภายในอยู่ในระดับการเปิดเผยพอใช้ โดยเฉลี่ยร้อยละ 67.67 ส่วนการกำหนด

วัตถุประสงค์ การระบุเหตุการณ์ การประเมินความเสี่ยง การตอบสนองต่อความเสี่ยง สารสนเทศ และการสื่อสาร การติดตามผลมีระดับการเปิดเผยน้อยถึงน้อยมาก โดยพบว่าบริษัทที่มีการเปิดเผยเกี่ยวกับการติดตามผลน้อยที่สุด โดยเฉลี่ยร้อยละ 29.67 ซึ่งอยู่ระดับการเปิดเผยน้อยมาก

การเปิดเผยความเสี่ยงของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งแบ่งประเภทตามวัตถุประสงค์ 4 ด้านตามกรอบแนวคิดการบริหารความเสี่ยงของ COSO ซึ่งประเภทความเสี่ยงที่มีการเปิดเผยมากที่สุด คือ การเปิดเผยความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ และการเปิดเผยความเสี่ยงด้านการรายงาน ซึ่งมีการเปิดเผยโดยเฉลี่ยร้อยละ 93 และการเปิดเผยรองลงมา คือ การเปิดเผยความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน ซึ่งมีการเปิดเผยโดยเฉลี่ยร้อยละ 81 ส่วนการเปิดเผยความเสี่ยงด้านกฎระเบียบ มีการเปิดเผยน้อยที่สุด ซึ่งมีการเปิดเผยโดยเฉลี่ยร้อยละ 72

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ขนาดของบริษัทซึ่งแทนค่าด้วยมูลค่าสินทรัพย์รวม มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 และรายได้จากการขาย มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ดังนั้น ขนาดของบริษัทจึงมีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ที่ใช้มูลค่าสินทรัพย์รวม และรายได้จากการขายแทนขนาดของบริษัท โดยบริษัทที่มีขนาดใหญ่จะมีการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงที่มากกว่าบริษัทที่มีขนาดเล็ก ซึ่งบริษัทขนาดใหญ่จะมีผู้เกี่ยวข้องจำนวนมากกว่าบริษัทขนาดเล็ก จึงทำให้ขนาดของบริษัทมีอิทธิพลต่อการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงของ COSO และไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO กับผลการดำเนินงาน ซึ่งแทนค่าด้วยกำไรสุทธิ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.1 กล่าวคือ กำไรสุทธิของบริษัทจะดีหรือไม่ ไม่มีผลต่อการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัท

นอกจากนี้ ตัวแปรควบคุมที่พบว่ามีสัมพันธ์กับการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO คือ สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระ ที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ที่แทนขนาดของบริษัทด้วยรายได้จากการขายที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และแทนขนาดของบริษัทด้วยมูลค่าสินทรัพย์รวมที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.1 ดังนั้น บริษัทที่มีสัดส่วนของคณะกรรมการอิสระสูงจะมีการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงที่มากกว่าบริษัทที่มีสัดส่วนของคณะกรรมการอิสระน้อย และอายุการดำเนินงานของบริษัท ที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันกับการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตาม

กรอบแนวคิดของ COSO ที่แทนค่าขนาดของบริษัทด้วยมูลค่าสินทรัพย์รวม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 แต่ไม่พบความสัมพันธ์กับการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ที่แทนค่าขนาดของบริษัทด้วยรายได้จากการขาย ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.1

ผลการวิจัยเกี่ยวกับการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจำแนกตามประเภทอุตสาหกรรมพบว่า การเปิดเผยของแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมมีการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ที่แตกต่างกัน โดยกลุ่มอุตสาหกรรมอุปโภคบริโภคมีคะแนนการรายงานมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 60.98 ซึ่งอยู่ในระดับการเปิดเผยพอใช้ แต่จำนวนตัวอย่างในกลุ่มอุตสาหกรรมมีเพียงบริษัทเดียว จึงไม่อาจใช้เป็นตัวแทนที่สามารถสรุปข้อมูลในภาพรวมทั้งอุตสาหกรรมได้ ดังนั้นหากตัดอุตสาหกรรมอุปโภคบริโภคออกกลุ่มอุตสาหกรรม จะพบว่าทุกกลุ่มอุตสาหกรรมมีการเปิดเผยความเสี่ยงในระดับน้อยถึงน้อยมาก โดยกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากรจะมีการเปิดเผยมากที่สุด ซึ่งอยู่ในระดับการเปิดเผยน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 58.70 และกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีการเปิดเผยน้อยที่สุดคือ กลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง โดยมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 47.75 และกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ โดยมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 47.85 ตามลำดับ ซึ่งมีระดับการเปิดเผยน้อยมาก และเมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า เรื่อง การประเมินความเสี่ยง เป็นเรื่องที่บริษัทมีการเปิดเผยไม่แตกต่างกัน ซึ่งอยู่ในระดับการเปิดเผยน้อยมาก ส่วนการเปิดเผยเรื่องอื่นๆ มีการเปิดเผยที่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

จากการวิจัยเรื่อง การเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า

1. การเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO พบว่า บริษัทมีการเปิดเผยกิจกรรมควบคุมในระดับดี และสภาพแวดล้อมภายในที่ระดับพอใช้เท่านั้น ส่วนการกำหนดวัตถุประสงค์ การระบุเหตุการณ์ การประเมินความเสี่ยง การตอบสนองต่อความเสี่ยง สารสนเทศ และการสื่อสาร การติดตามผลมีการเปิดเผยในระดับน้อยถึงน้อยมาก ดังนั้น หน่วยงานหรือสถาบันกำกับดูแล ควรมีการส่งเสริม อบรม ให้บริษัทที่มีความเข้าใจการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO และส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตามกรอบแนวคิดของ COSO ดังกล่าว

2. บริษัทมีการเปิดเผยความเสี่ยงด้านกฎระเบียบน้อยกว่าความเสี่ยงด้านอื่นๆ ดังนั้นบริษัทจดทะเบียนควรให้ความสนใจในการประเมินความเสี่ยงและเปิดเผยความเสี่ยงด้านกฎระเบียบมากขึ้น เพื่อสร้างความมั่นใจว่าบริษัทมีการปฏิบัติตามกฎระเบียบ และมีการบริหารความเสี่ยงด้านกฎระเบียบที่อาจจะเกิดขึ้น

3. บริษัทขนาดเล็กมีการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO น้อยกว่าบริษัทขนาดใหญ่ และกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ กลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง เป็นกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีการเปิดเผยที่ระดับน้อยมาก ดังนั้น บริษัทที่มีขนาดเล็กและกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ กลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง ควรให้ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยงและเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ให้มากขึ้น ดังนั้นบริษัทที่มีขนาดเล็ก และบริษัทที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ อุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง ควรมีการปรับปรุงการการบริหารความเสี่ยงและเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงให้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งหน่วยงานกำกับดูแล ควรส่งเสริมให้บริษัทจดทะเบียนในกลุ่มนี้มีความเข้าใจการบริหารความเสี่ยง และปฏิบัติตามกรอบแนวคิดการบริหารความเสี่ยงของ COSO มากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาลักษณะของบริษัทและผลการดำเนินงานของบริษัทกับการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO โดยศึกษาจากประชากรที่เป็นบริษัทจดทะเบียนในกลุ่ม SET 100 ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปอาจจะขยายกลุ่มประชากรที่ศึกษาเพิ่ม เพื่อจะได้ทราบว่ามีการเปิดเผยการปฏิบัติตามกรอบแนวคิดการบริหารของ COSO ที่แตกต่างกันหรือไม่

2. ในการวิจัยครั้งนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากรายงานประจำปี แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) ดังนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไปควรเพิ่มวิธีการวิจัยอื่นๆ เช่น การส่งแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ผู้บริหารของบริษัท

3. ในการวิจัยครั้งต่อไปอาจจะพิจารณาตัวแปร หรือปัจจัยด้านอื่นๆ

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กัลยา วานิชย์บัญชา. 2549. การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: บริษัทธรรมสาร จำกัด.

คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. 2543. ประกาศคณะกรรมการ ก.ล.ต.ที่ กจ. 44/2543 เรื่อง คู่มือการจัดทำแบบแสดงรายการข้อมูลการเสนอขายหลักทรัพย์. www.sec.or.th, 20 มกราคม 2554.

จันทนา สาขากร, นิพันธ์ เห็นโชคชัยชนะ, และ ศิลปพร ศรีจันทเพชร. 2551. การควบคุมภายใน และการตรวจสอบภายใน. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ที พี เอ็น เพรส.

จิระวัฒน์ วงศ์สวัสดิวัฒน์. 2538. ทศนคติ ความเชื่อ พฤติกรรม. กรุงเทพมหานคร. โรงพิมพ์แห่งสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

เจนเนตร มณีนาถ, กนกนก วงศ์พานิช, ปัญจมน แก้วมีแสง, ดร.ณรัตน์ พึ่งตน. 2548. การบริหารความเสี่ยงระดับองค์กรจากหลักการสู่ภาคปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ชัม ชิสเต็ม จำกัด.

เจริญ เกษภูววัลย์. 2546. การบริหารความเสี่ยง. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พอดี จำกัด.

โชติญาณี หิตะพงศ์. 2549. ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทกับระดับการเปิดเผยข้อมูลใน “บทรายงานและการวิเคราะห์ของฝ่ายบริหาร” ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาการบัญชี, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชลินธร ฐู๋จำ. 2551. ความสัมพันธ์ระหว่างการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมและองค์ประกอบของคณะกรรมการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. สาขาบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. 2549. **แนวทางการควบคุมภายในที่ดี**. กรุงเทพมหานคร:
บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. 2554. **SET 100 Index และ SET 50 Index (Online)**.
www.set.or.th, 15 พฤษภาคม 2554.

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. 2551. **กรอบโครงสร้างการบริหารความเสี่ยงขององค์กรเชิง
บูรณาการ : บทสรุปสำหรับผู้บริหารและกรอบโครงสร้าง**. กรุงเทพมหานคร. บริษัท
อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).

_____. 2551ก. **กรอบโครงสร้างการบริหารความเสี่ยงขององค์กรเชิงบูรณาการ : แนวทางการ
ปฏิบัติ**. กรุงเทพมหานคร. บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).

ชนเกียรติ พรพิพัฒน์พงศ์. 2549. **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพการเปิดเผยความเสี่ยงของ
บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์บัญชีมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบัญชี, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธาริณี จวงมุกิตา. 2550. **ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการและการกำกับดูแล
กิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์บัญชี
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ปาริณา รัตโนทยานนท์. 2553. **ความรู้ความเข้าใจของบุคลากรของธนาคารกรณีศึกษา ธนาคาร A ต่อ
มาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ ฉบับที่ 39**. การศึกษาค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบัญชี, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ปิยนุช ประดับวิทย์. 2553. **ปัจจัยที่มีผลต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทที่จดทะเบียนใน
ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขา
บริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ปิยวดี โขวิฑูรกิจ. 2549. “พัฒนาการและแรงผลักดันของการบริหารความเสี่ยงองค์กร.”

Newsletter. 1 (3): 11.

พรพิพัฒน์ จูฑา. 2548. ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพของการเปิดเผยความเสี่ยงกับผลการดำเนินงานทางการเงินของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการบัญชี, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ไพรัชขอเตอร์เฮาส์คูเปอร์. 2547. แนวทางการบริหารความเสี่ยง ฉบับปรับปรุง – ตุลาคม 2547. พิมพ์ครั้งที่ 2. ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.

วาโร เฟ็งสวัสดิ์. 2553. สถิติประยุกต์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาสน์.

วิศิษฐ์ องค์กรพัฒนากล. 2549. Signaling Theory (Online). www.thaiknowledgemanagement.blogspot.com, 14 มีนาคม 2555.

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. 2540. คำอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลตามมาตรา 56 (Online). www.sec.or.th, 20 มกราคม 2554.

_____. 2540ก. ประกาศคณะกรรมการ ก.ล.ต.ที่ กจ. 40/2540 เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการรายงานการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ (Online). www.sec.or.th, 20 มกราคม 2554.

ส่วนจดทะเบียนและเปิดเผยข้อมูลฝ่ายกำกับบริษัทจดทะเบียน. 2550. ข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์ เกี่ยวกับการเปิดเผยสารสนเทศของบริษัทจดทะเบียน(Online). www.sec.or.th, 20 มกราคม 2554.

อริศรา ผลาวรรณ. 2547. ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทกับระดับการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการบัญชี, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- อังคณา แก้วประภา. 2553. ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพของการรายงานความเสี่ยงกับขนาด และประเภทกลุ่มอุตสาหกรรมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อุษณา ภัทรมนตรี. 2549-2552. การตรวจสอบภายในสมัยใหม่แนวคิดและกรณีศึกษาฉบับปรับปรุง. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จามจุรีโปรดักท์.
- Alsaeed, K. 2006. "The association between firm-specific characteristics and disclosure the case of Saudi Arabic." **Managerial Auditing Journal**. 20 (5): 476-496.
- Beretta, S. and S. Bozzolan. 2004. "A Framework for the Analysis of Firm Risk Communication." **The International Journal of Accounting**. 39 (3): 265-288.
- Eng, L.L. and Y.T. Mak. 2003. "Corporate governance and voluntary disclosure." **Journal of Accounting and Public Policy** 22: 325-345.
- Lajili, K. and D. Zeghal. 2005. "A Content Analysis of Risk Management Disclosures in Canadian Annual Reports." **Canadian Journal of Administrative Sciences**. 22 (2): 125-142.
- Lang, M. H. and R. J. Lundholm. 1993. "Cross sectional determinants of analyst rating of corporate disclosure." **Journal of Accounting Research**. 31: 38-50
- Linsley, P. M. and P.J. Shrives. 2006. "Risk Report: A Study of Risk Disclosures in the Annual Reports of UK Companies." **The British Accounting Review**. 38: 387-404.
- The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission. 2004. **Enterprise Risk Management - Integrated Framework** (Online). www.erm.coso.org, December 15, 2010

Zoysa, A.D. and H. Wijewardena. 2003. "Financial disclosure in the corporate annual reports of Sri Lanka companies." **15 Asian-Pacific Conference on International Accounting issues**. November 20.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1)

แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี

สิ้นสุดวันที่

บริษัท

สารบัญ

หน้า

ส่วนที่ 1 ข้อมูลสรุป (Executive Summary)

ส่วนที่ 2 บริษัทที่ออกหลักทรัพย์

1. ปัจจัยความเสี่ยง
2. ลักษณะการประกอบธุรกิจ
3. การประกอบธุรกิจของแต่ละสายผลิตภัณฑ์
4. การวิจัยและพัฒนา
5. ทรัพย์สินที่ใช้ในการประกอบธุรกิจ
6. โครงการในอนาคต
7. ข้อพิพาททางกฎหมาย
8. โครงสร้างเงินทุน
9. การจัดการ
10. การควบคุมภายใน
11. รายการระหว่างกัน
12. ฐานะการเงินและผลการดำเนินงาน
13. ข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ 3 การรับรองความถูกต้องของข้อมูล

เอกสารแนบ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมของบริษัท

เอกสารแนบ 2 รายละเอียดเกี่ยวกับกรรมการของบริษัทย่อย

ส่วนที่ 1

ข้อมูลสรุป (executive summary)

ให้สรุปสาระสำคัญของข้อมูลในส่วนที่ 2 บริษัทที่ออกหลักทรัพย์โดยย่อ เพื่อให้ผู้ลงทุนเข้าใจภาพรวมของการดำเนินธุรกิจของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ (ควรสรุปข้อมูลให้อยู่ภายใน 1 หน้ากระดาษ)

(ผู้ลงทุนควรอ่านรายละเอียดข้อมูลในส่วนที่ 2 ก่อนตัดสินใจลงทุนในหลักทรัพย์)

ส่วนที่ 2

บริษัทที่ออกหลักทรัพย์

บริษัท _____ ประกอบธุรกิจ _____
โดยมีที่ตั้งสำนักงานใหญ่ที่ _____
เลขทะเบียนบริษัท _____ Home Page (ถ้ามี) _____
โทรศัพท์ _____ โทรสาร _____

1. ปัจจัยความเสี่ยง

ให้ระบุปัจจัยที่บริษัทเห็นว่า อาจทำให้เกิดความเสี่ยงต่อการลงทุนของผู้ลงทุนอย่างมีนัยสำคัญ โดยความเสี่ยงดังกล่าวอาจทำให้ผู้ลงทุนสูญเสียเงินลงทุนทั้งจำนวนหรือบางส่วน หรือไม่ได้รับผลตอบแทนในอัตราที่ควรจะได้รับ และให้ระบุเฉพาะความเสี่ยงที่อาจมีผลกระทบต่อผู้ออกหลักทรัพย์หรือผู้ถือหลักทรัพย์โดยตรง ไม่ใช่ความเสี่ยงสำหรับการประกอบธุรกิจทั่วไป ทั้งนี้ให้อธิบายถึงลักษณะความเสี่ยง เหตุการณ์ที่เป็นสาเหตุของความเสี่ยง ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น (ถ้าประเมินผลกระทบเป็นตัวเลขได้ให้ระบุด้วย) แนวโน้มหรือความเป็นไปได้ที่จะเกิดความเสี่ยงดังกล่าว นอกจากนี้ หากบริษัทมีมาตรการรองรับไว้เป็นการเฉพาะและสามารถลดความเสี่ยงได้อย่างมีนัยสำคัญแล้วบริษัทอาจอธิบายเพิ่มเติมไว้ด้วยก็ได้

2. ลักษณะการประกอบธุรกิจ
3. การประกอบธุรกิจของแต่ละสายผลิตภัณฑ์
4. การวิจัยและพัฒนา
5. ทรัพย์สินที่ใช้ในการประกอบธุรกิจ

6. โครงการในอนาคต
7. ข้อพิพาททางกฎหมาย
8. โครงสร้างเงินทุน
9. การจัดการ
10. การควบคุมภายใน
11. รายการระหว่างกัน
12. ฐานะการเงินและผลการดำเนินงาน
13. ข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ 3

การรับรองความถูกต้องของข้อมูล

เอกสารแนบ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับผู้บริหารและผู้มีอำนาจควบคุมของบริษัท

เอกสารแนบ 2 รายละเอียดเกี่ยวกับกรรมการของบริษัทย่อย

ภาคผนวก ข

**แบบประเมินผลที่ใช้ในการวิจัยเรื่อง การเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO
ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย**

แบบฟอร์มการรายงานข้อมูล

เรื่อง การเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่ม SET 100
(Disclosures on COSO Enterprise Risk Management Framework of the Listed Companies in the Stock Exchange of Thailand in SET 100)

ชื่อบริษัท _____ ชื่อย่อบริษัท _____

ส่วนที่ 1 ขนาดของบริษัท

มูลค่าสินทรัพย์รวม = _____ บาท

รายได้จากการขาย = _____ บาท

ผลการดำเนินงานของบริษัท

กำไรสุทธิ = _____ บาท

ส่วนที่ 2 อายุการดำเนินงาน

วันที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ _____

ส่วนที่ 3 สัดส่วนของกรรมการอิสระ

จำนวนกรรมการอิสระ = _____

จำนวนกรรมการทั้งหมด = _____

ส่วนที่ 4 ประเภทอุตสาหกรรม

- กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร
- กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค
- กลุ่มธุรกิจการเงิน
- กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม
- กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง
- กลุ่มทรัพยากร
- กลุ่มบริการ
- กลุ่มเทคโนโลยี

ส่วนที่ 5 การเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

	รายการ	เปิดเผย	ไม่เปิดเผย
องค์ประกอบที่ 1 สภาพแวดล้อมภายในองค์กร (Internal Environment)			
1.	บริษัทมีการกำหนดนโยบาย หลักการและวิธีการบริหารความเสี่ยงเป็นลายลักษณ์อักษร		
2.	บริษัทมีการกำหนดจำนวนหรือระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ในการบรรลุเป้าหมายความสำเร็จในภาพรวม		
3.	บริษัทมีคณะกรรมการบริษัทที่มีความเป็นอิสระ		
4.	บริษัทมีคณะกรรมการ หรือ รับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงโดยเฉพาะ		
5.	บริษัทมีการกำหนดมาตรฐานความประพฤติที่สะท้อนถึงความซื่อสัตย์ และจริยธรรมองค์กรเป็นลายลักษณ์อักษร		
6.	บริษัทมีโครงสร้างการจัดการองค์กร โดยมีจัดกลุ่มหน่วยงานตามสายการบังคับบัญชาและสายการรายงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบ		
7.	บริษัทมีการมอบหมายอำนาจ และมีการกำหนดการรายงานตามหน้าที่และความรับผิดชอบ		
8.	บริษัทมีการพัฒนา ฝึกอบรมพนักงานสม่ำเสมอ		
9.	บริษัทมีมาตรฐานเกี่ยวกับทรัพยากรบุคคล เช่น การสรรหา การว่าจ้าง การจ่ายค่าตอบแทน		

	รายการ	เปิดเผย	ไม่เปิดเผย
	องค์ประกอบที่ 2 การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective Setting)		
1.	บริษัทมีการกำหนดวิสัยทัศน์หรือภารกิจ กับกลยุทธ์ที่เชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของบริษัท		
2.	บริษัทมีการกำหนดวัตถุประสงค์และกลยุทธ์ไว้เป็นลายลักษณ์อักษร		
3.	บริษัทมีการกำหนดวัตถุประสงค์ขององค์กรทั้ง 4 ด้าน คือ		
	3.1 วัตถุประสงค์ด้านกลยุทธ์ (Strategic Objectives)		
	3.2 วัตถุประสงค์ด้านปฏิบัติงาน (Operation Objectives)		
	3.3 วัตถุประสงค์ด้านการรายงาน (Reporting Objectives)		
	3.4 วัตถุประสงค์ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ (Compliance Objectives)		
4.	บริษัทมีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จและเป้าหมายความสำเร็จที่ชัดเจน		
5.	บริษัทมีการกำหนดระดับความคลาดเคลื่อน โดยพิจารณาจากความเสี่ยงที่ยอมรับได้ (Risk Tolerance)		
	องค์ประกอบที่ 3 การระบุเหตุการณ์ (Event Identification)		
1.	บริษัทมีการระบุเหตุการณ์จากปัจจัยภายในองค์กร		
2.	บริษัทมีการระบุเหตุการณ์จากปัจจัยภายนอกองค์กร		
3.	บริษัทมีการนำโอกาสไปกำหนดเป็นกลยุทธ์หรือวัตถุประสงค์ขององค์กร		
4.	บริษัทมีการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีต และอาจจะเกิดขึ้นในอนาคต		

	รายการ	เปิดเผย	ไม่เปิดเผย
	องค์ประกอบที่ 4 การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)		
1.	บริษัทมีการประเมินความเสี่ยงโดยพิจารณาโอกาสที่จะเกิดขึ้น (Likelihood)		
2.	บริษัทมีการประเมินความเสี่ยงโดยพิจารณาผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น (Impact)		
3.	บริษัทมีการประเมินความเสี่ยงเชิงปริมาณ เช่น จำนวนเงิน อัตราร้อยละ อัตราส่วน		
4.	บริษัทมีการประเมินความเสี่ยงเชิงคุณภาพ เช่น ความพึงพอใจ ชื่อเสียง		
5.	บริษัทมีการประเมินความเสี่ยงทั้งก่อนการจัดการความเสี่ยงและหลังจากที่มีการจัดการความเสี่ยงแล้ว		
	องค์ประกอบที่ 5 การตอบสนองต่อความเสี่ยง (Risk Response)		
1.	บริษัทมีวิธีการจัดการความเสี่ยงที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ ได้แก่		
	1.1 การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง (Avoidance)		
	1.2 การหาผู้ร่วมรับความเสี่ยง (Sharing)		
	1.3 การลดความเสี่ยง (Reduction)		
	1.4 การยอมรับความเสี่ยง (Acceptance)		
	องค์ประกอบที่ 6 กิจกรรมควบคุม (Control Activities)		
1.	บริษัทมีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานหรือการแบ่งแยกหน้าที่ตามความรับผิดชอบอย่างชัดเจน		
2.	บริษัทมีวิธีการตอบสนองความเสี่ยงและกิจกรรมควบคุมความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้ เช่น การป้องกัน การค้นพบ การส่งเสริม การแก้ไขและชดเชย		

	รายการ	เปิดเผย	ไม่เปิดเผย
3.	บริษัทมีการประเมินการควบคุมภายใน โดยผู้ตรวจสอบภายใน หรือผู้เชี่ยวชาญที่อิสระร่วมกับผู้บริหาร		
4.	มีการกำหนดระดับการอนุมัติ (Authorization)		
องค์ประกอบที่ 7 สารสนเทศและการสื่อสาร (Information & Communication)			
1.	บริษัทมีการเปิดเผยว่ามีสารสนเทศที่มีคุณภาพ เช่น ถูกต้อง เหมาะสม ทันเวลา และมีความเป็นปัจจุบัน		
2.	บริษัทมีช่องทางการสื่อสารกับบุคคลภายในและภายนอก หรือผู้ที่มีส่วนได้เสีย เช่น รับข้อมูล ข้อร้องเรียนต่าง ๆ		
3.	ผู้บริหารได้รับข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยงทันเวลา		
4.	บริษัทได้มีการจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยง		
องค์ประกอบที่ 8 การติดตามผล (Monitoring)			
1.	บริษัทมีการติดตามผลการบริหารความเสี่ยง โดยผู้ประเมินอิสระ เช่น ผู้ตรวจสอบภายในหรือผู้สอบบัญชี		
2.	บริษัทมีการติดตามผลการบริหารความเสี่ยงอย่างต่อเนื่อง โดยผู้บริหารฝ่าย		
3.	บริษัทมีการติดตามผลการบริหารความเสี่ยง โดยการประเมินตนเอง		

ส่วนที่ 6 การเปิดเผยปัจจัยความเสี่ยงของบริษัท

การเปิดเผยปัจจัยความเสี่ยงจำนวน _____ รายการ

	ปัจจัยความเสี่ยง
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	
8.	
9.	
10.	
11.	
12.	
13.	
14.	
15.	

ภาคผนวก ค

คะแนน ดัชนีการเปิดเผย และระดับการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO
ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในกลุ่ม SET 100

ตารางผนวกที่ 1 คะแนน ดัชนีการเปิดเผย ร้อยละและระดับการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตาม
กรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
ไทย ในกลุ่ม SET 100

	ชื่อย่อหลักทรัพย์	คะแนนรวม	ดัชนีการเปิดเผย	ร้อยละ	ระดับการเปิดเผย
1	RATCH	34	0.8293	82.93	ดีมาก
2	ADVANC	33	0.8049	80.49	ดีมาก
3	KK	30	0.7317	73.17	ดี
4	PTTCH	30	0.7317	73.17	ดี
5	SCB	30	0.7317	73.17	ดี
6	BANPU	29	0.7073	70.73	ดี
7	TISCO	29	0.7073	70.73	ดี
8	BCP	28	0.6829	68.29	พอใช้
9	GFPT	28	0.6829	68.29	พอใช้
10	KTB	28	0.6829	68.29	พอใช้
11	PTT	28	0.6829	68.29	พอใช้
12	QH	27	0.6585	65.85	พอใช้
13	TOP	27	0.6585	65.85	พอใช้
14	KEST	26	0.6342	63.42	พอใช้
15	LPN	26	0.6342	63.42	พอใช้
16	PTTEP	26	0.6342	63.42	พอใช้
17	AMATA	25	0.6098	60.98	พอใช้
18	EGCO	25	0.6098	60.98	พอใช้

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

	ชื่อย่อบริษัท	คะแนนรวม	ดัชนีการเปิดเผย	ร้อยละ	ระดับการเปิดเผย
19	KYE	25	0.6098	60.98	พอใช้
20	LANNA	25	0.6098	60.98	พอใช้
21	SAMART	25	0.6098	60.98	พอใช้
22	SAMTEL	25	0.6098	60.98	พอใช้
23	SC	25	0.6098	60.98	พอใช้
24	THAI	25	0.6098	60.98	พอใช้
25	TSTH	25	0.6098	60.98	พอใช้

หมายเหตุ : การเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่ม SET 100 เป็นการเก็บรวบรวมจากการสอบทานการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปี และแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) ประจำปี 2553 เท่านั้น ดังนั้นผู้วิจัยจะจึงไม่เปิดเผยรายชื่อบริษัทที่มีการเปิดเผยในระดับน้อยและน้อยมาก

ระดับการเปิดเผยน้อย จำนวน 29 บริษัท

ระดับการเปิดเผยน้อยมาก จำนวน 46 บริษัท

ภาคผนวก ง
การตรวจสอบเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ

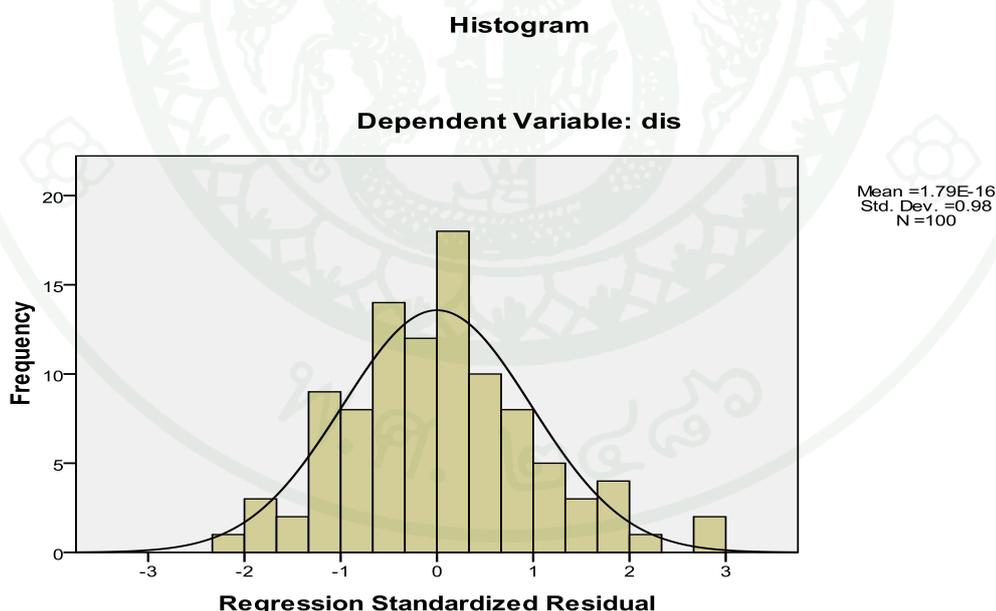
การตรวจสอบเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ

เงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) มี 5 ข้อ ดังนี้

1. ค่าคลาดเคลื่อนต้องมีการแจกแจงแบบปกติ
2. ค่าเฉลี่ยของค่าคลาดเคลื่อนเท่ากับศูนย์ นั่นคือ $E(e) = 0$
3. ค่าแปรปรวนของค่าคลาดเคลื่อนเป็นค่าคงที่ที่ไม่ทราบค่า $V(e) = \sigma_e^2$
4. e_i และ e_j เป็นอิสระต่อกัน ; $i \neq j$ หรือ covariance $(e_i, e_j) = 0$
5. ตัวแปรอิสระทุกตัวต้องเป็นอิสระกัน

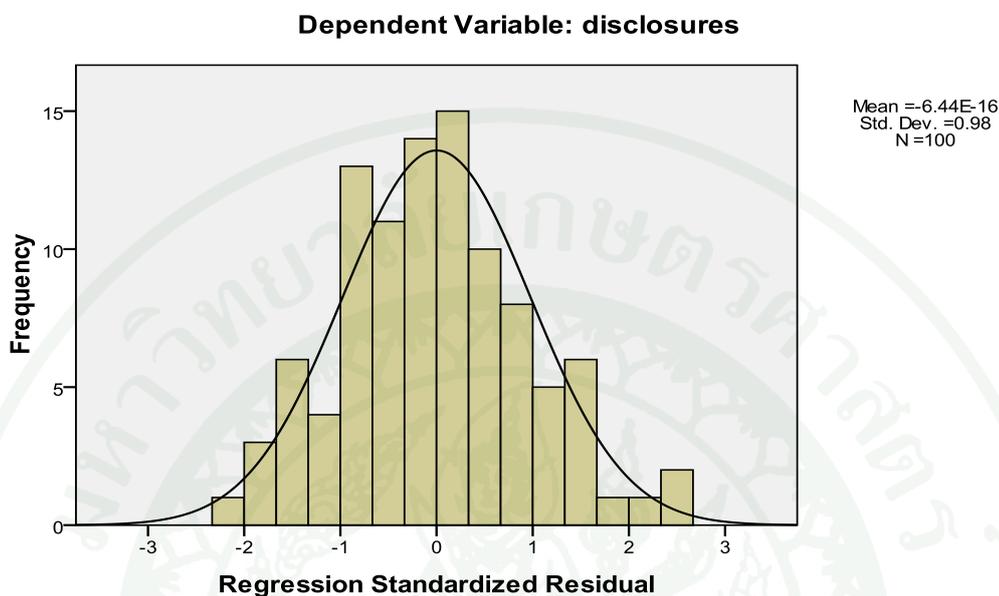
เงื่อนไขทั้ง 5 ข้อข้างต้นจะต้องเป็นความจริงจึงจะสามารถนำมาใช้ ในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร X และ Y โดยการตรวจสอบเงื่อนไขทั้ง 5 ข้อ ดังนี้

1. การตรวจสอบความคลาดเคลื่อน e เป็นตัวแปรที่มีการแจกแจงแบบปกติ หรือไม่

ภาพผนวกที่ 1 Histogram ของค่าความคลาดเคลื่อน การเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO กับขนาดของบริษัท (มูลค่าสินทรัพย์รวม) ผลการดำเนินงานของบริษัท

Histogram

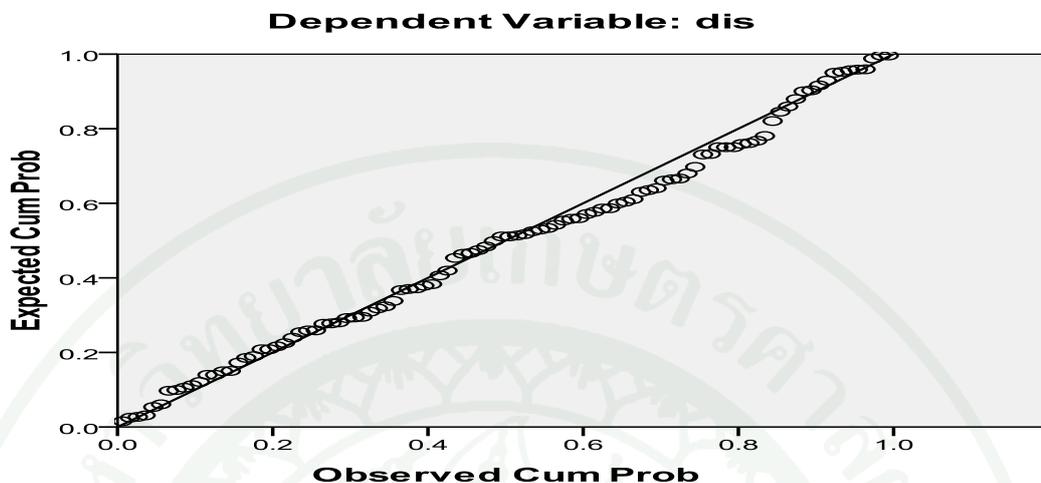

ภาพผนวกที่ 2 Histogram ของค่าความคลาดเคลื่อนการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO กับขนาดของบริษัท (รายได้จากการขาย) ผลการดำเนินงานของบริษัท

เมื่อพิจารณา Histogram ของค่าความคลาดเคลื่อนการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO กับขนาดของบริษัท (มูลค่าสินทรัพย์รวมและรายได้จากการขาย) ผลการดำเนินงานของบริษัท ในการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุพบว่า กราฟนั้นค่อนข้างสมมาตรจึงถือได้ว่าการแจกแจงของค่าความคลาดเคลื่อนมีการแจกแจงแบบปกติ

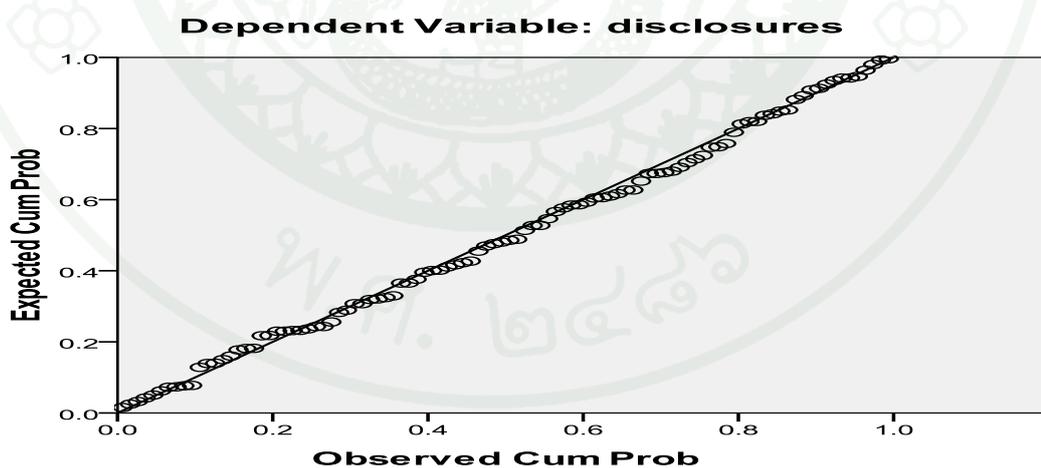
นอกจากนั้น ในการวิเคราะห์ค่าความคลาดเคลื่อนนั้นเพื่อให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นจึงได้มีการพิจารณา Normal Probability Plot ดังรูปถัดไป

Normal P-P Plot of Regression Standardized Residual

ภาพผนวกที่ 3 Normal Probability Plot ของค่าคลาดเคลื่อน การเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO กับขนาดของบริษัท (มูลค่าสินทรัพย์รวม) ผลการดำเนินงานของบริษัท

Normal P-P Plot of Regression Standardized Residual

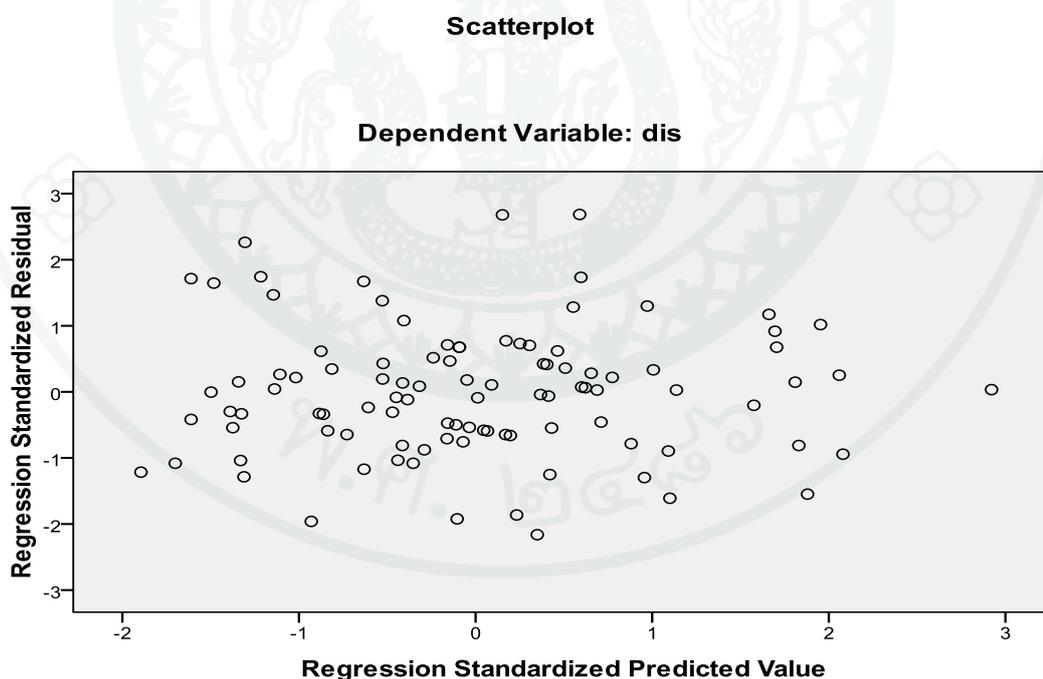
ภาพผนวกที่ 4 Normal Probability Plot ของค่าคลาดเคลื่อนการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO กับขนาดของบริษัท (รายได้จากการขาย) ผลการดำเนินงานของบริษัท

จากกราฟ Normal Probability Plot การเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO กับขนาดของบริษัท (มูลค่าสินทรัพย์รวมและรายได้จากการขาย) ผลการดำเนินงานของบริษัทของข้อมูลจริงที่เกิดขึ้นกับค่าที่คาดไว้ พบว่า ค่าจริงของข้อมูลจะอยู่รอบๆ เส้นตรงโดยอยู่เหนือและใต้เส้นตรงเพียงเล็กน้อย แต่โดยรวมแล้วจุดต่างๆ ที่ปรากฏนั้นอยู่ในรูปของเส้นตรง ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า ค่าความคลาดเคลื่อนมีการแจกแจงที่สมมาตรหรือเป็นแบบปกติ

2. ค่าเฉลี่ยของค่าคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0

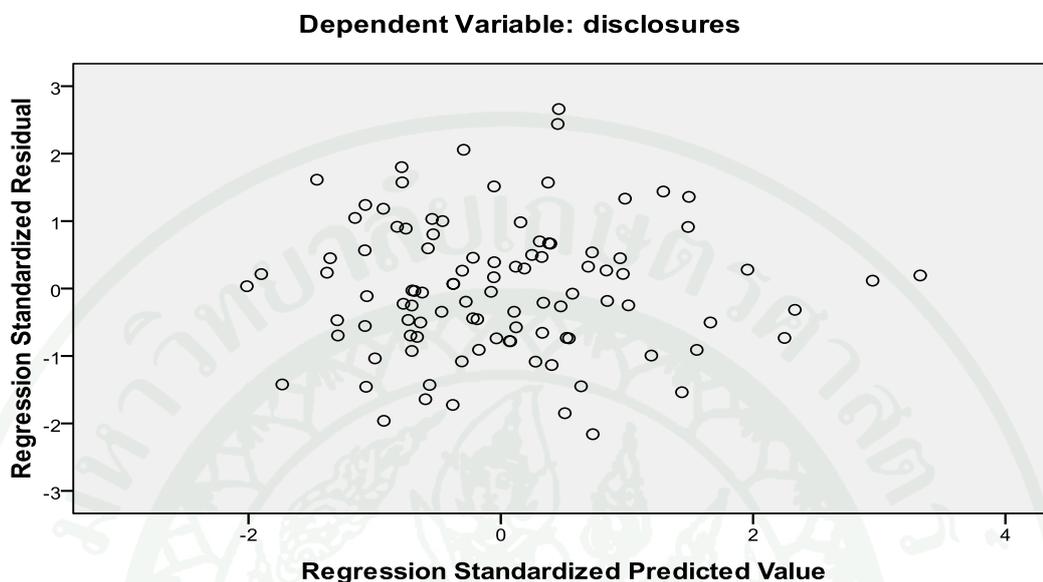
การหาค่า a และ b โดยทำให้ผลบวกกำลังสองของความคลาดเคลื่อนมีค่าต่ำสุด จะทำให้ $\sum e_i = 0$ ค่าเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อน = $E(e) = \frac{\sum e_i}{n} = \frac{0}{n} = 0$ ดังนั้นเงื่อนไขข้อนี้จึงเป็นจริงเสมอทุกกรณี

3. ค่าความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนเป็นค่าคงที่ที่ไม่ทราบค่า $V(e) = \sigma_e^2$

ภาพผนวกที่ 5 Scatter Plot ของการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO กับขนาดของบริษัท (มูลค่าสินทรัพย์รวม) ผลการดำเนินงานของบริษัท

Scatterplot

ภาพผนวกที่ 6 Scatter Plot ของการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO กับขนาดของบริษัท (รายได้จากการขาย) ผลการดำเนินงานของบริษัท

เมื่อพิจารณาแผนภาพการกระจายการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO กับขนาดของบริษัท (มูลค่าสินทรัพย์รวมและรายได้จากการขาย) ผลการดำเนินงานของบริษัท พบว่าการกระจายระหว่างค่า e และ Y ของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของดัชนีการเปิดเผย ค่า e จะมีการกระจายอยู่รอบๆ ศูนย์ หรือมีค่าในช่วงใดช่วงหนึ่งแคบๆ ไม่ว่าค่า Y จะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรก็ตาม ดังนั้น ในกรณีนี้จึงถือว่าค่าแปรปรวนของค่าคลาดเคลื่อนมีค่าคงที่ ซึ่งเป็นไปตามเงื่อนไขของการวิเคราะห์

4. ค่าคลาดเคลื่อนต้องเป็นอิสระกัน

การทดสอบว่าค่า e_i และ e_j เป็นอิสระต่อกันหรือไม่ สามารถทดสอบได้โดยใช้สถิติทดสอบ Durbin-Watson ซึ่งพิจารณาได้จากค่า Durbin-Watson โดยถ้ามีค่าเข้าใกล้ 2 หรือมีค่าอยู่ในช่วง 1.5 ถึง 2.5 จะสามารถสรุปได้ว่าค่า e_i และ e_j เป็นอิสระกัน

จากการคำนวณ พบว่า ค่า Durbin-Watson ของการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO กับขนาดของบริษัท (มูลค่าสินทรัพย์รวม) ผลการดำเนินงานของบริษัท มีค่าเท่ากับ 1.959 และค่า Durbin-Watson ของการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO กับขนาดของบริษัท (รายได้จากการขาย) ผลการดำเนินงานของบริษัท มีค่าเท่ากับ 1.789 โดยที่ค่าดังกล่าวถือว่าใกล้เคียง 2 ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า ค่าคลาดเคลื่อนเป็นอิสระต่อกัน

5. ตัวแปรอิสระ X_i และ X_j ต้องเป็นอิสระจากกัน

การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ จะพิจารณาจากค่าสถิติ Variance Inflation Factor (VIF) และ Tolerance โดยถ้าค่า VIF มีค่ามากแสดงให้เห็นว่า ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระตัวอื่นๆ มาก และถ้าค่า Tolerance มีค่าเข้าใกล้ศูนย์ แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอื่นมากซึ่งเป็นสาเหตุของปัญหา Multicollinearity ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งกับเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ

เมื่อพิจารณาจากตารางทวิภาคที่ 2 พบว่า ค่า VIF มีค่าต่ำกว่า 10 ถือว่าอยู่ในระดับที่ต่ำซึ่งอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ เนื่องจากปัญหา Multicollinearity จะเกิดขึ้นเมื่อค่า VIF มากกว่า 10 ขึ้นไป ส่วน Tolerance ของตัวแปรทุกตัวมีค่าที่เข้าใกล้ 1 ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ไม่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน หรือกล่าวคือ ตัวแปรอิสระทุกตัวเป็นอิสระต่อกัน

ตารางทวิภาคที่ 2 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของดัชนีการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO

ตัวแปร	ขนาดบริษัท (มูลค่าสินทรัพย์รวม)		ขนาดบริษัท (รายได้จากการขาย)	
	Tolerance	VIF	Tolerance	VIF
ขนาดบริษัท	0.814	1.229	0.915	1.093
กำไรสุทธิ	0.961	1.041	0.926	1.080
โครงสร้างเงินทุน	0.844	1.185	0.964	1.038
อายุการดำเนินงาน	0.928	1.077	0.961	1.040

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ-นามสกุล

นางสาวศุภมาส หอมตระกูล

วัน เดือน ปี ที่เกิด

วันที่ 11 เดือนมกราคม พ.ศ. 2528

สถานที่เกิด

จังหวัดตรัง

ประวัติการศึกษา

บัญชีบัณฑิต (การสอบบัญชี)

มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

